

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2025 – Numri: 23

Tiranë – E enjte, 6 shkurt 2025

PËRMBAJTJA

	Faqe
Vendim i Kuvendit nr. 4/2025, datë 30.1.2025	Për mosmiratimin e projektvendimit “Për ngritjen e komisionit hetimor të Kuvendit për kontrollin e ligjshmërisë në procedurat e: (i) miratimit të projektligjit ‘Marina & Jahtet e Durrësit’; (ii) shitjes së koncesionit të menaxhimit të portit kompanisë ‘Schapha D.O.O.’; dhe (iii) ndërtimit të portit të ri në Porto-Romano” 2943
Vendim i Kuvendit nr. 5/2025, datë 30.1.2025	Për mosdërgimin e mocionit në Gjykatën Kushtetuese..... 2943
Vendim i Kuvendit nr. 6/2025, datë 30.1.2025	Për disa shtesa në vendimin e Kuvendit nr. 166, datë 16.12.2004, “Për miratimin e Rregullores së Kuvendit të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar..... 2943
Dekret i Presidentit nr. 25, datë 4.2.2025	Për dhënie grade madhore..... 2944
Dekret i Presidentit nr. 26, datë 4.2.2025	Për dhënie grade madhore..... 2944
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 795, datë 19.12.2024	Për miratimin e rregullores “Për mënyrën e funksionimit dhe kompetencat e Komitetit të Mbrojtjes dhe Sigurisë”..... 2945
Udhëzim i ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 4, datë 20.1.2025	Për mënyrën, sasinë e marrjes së mostrave dhe laboratorin për kryerjen e analizave me metodat e akredituara për kontrollin e cilësisë, brenda ose jashtë vendit..... 2947
Urdhër i ministrit të Brendshëm nr. 13, datë 21.1.2025	Për miratimin dhe publikimin e Profilit Vjetor Kombëtar të Migracionit në Republikën e Shqipërisë, për vitin 2023..... 2950
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 66, datë 24.1.2025	Për shfuqizimin e urdhrit nr. 1136, datë 30.12.2024, “Për marrjen e masave kufizuese për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjes së influencës aviare në shpendë, në mjediset e hapura dhe në tregjet e kafshëve të gjalla”..... 2971

Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 70, datë 29.1.2025	Për marrjen e masave kufizuese për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjes së influencës aviare në shpendë, në mjediset e hapura dhe në tregjet e kafshëve të gjalla.....	2971
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 75, datë 29.1.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së pseudopestit të shpendëve të shfaqur në shtetin e Sllovenisë.....	2972
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 76, datë 29.1.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së aftës epizootike të shfaqur në shtetin e Turqisë.....	2973
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 77, datë 29.1.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së pseudopestit të shpendëve të shfaqur në shtetin e Polonisë.....	2975
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 78, datë 29.1.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së pseudopestit të shpendëve të shfaqur në shtetin e Kosovës.....	2976
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 79, datë 29.1.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së lisë së dhenve dhe dhive të shfaqur në shtetin e Greqisë.....	2977
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 80, datë 29.1.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së murtajës afrikane të derrave të shfaqur në shtetin e Ukrainës.....	2979
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 81, datë 29.1.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së influencës aviare me patogjenitet të lartë të shpendëve të shfaqur në shtetin e Polonisë.....	2982
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 82, datë 29.1.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së influencës aviare me patogjenitet të lartë të shpendëve të shfaqur në shtetin e Italisë.....	2982
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 84, datë 29.1.2025	Për shfuqizimin e urdhrit nr. 1131, datë 27.12.2024, “Për marrjen e masave kufizuese për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjes së murtajës afrikane të derrave në kafshët e gjalla të llojit derra të butë, në mjediset e hapura dhe në tregjet e kafshëve të gjalla”.....	2983
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 85, datë 24.12.2024	Me objekt shfuqizimin e neneve 67 dhe 163, pikat 2 dhe 3, të ligjit nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar me nenet 5 dhe 9, të ligjit nr. 81/2024, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Pezullimin e zbatimit të neneve 67 dhe 163, të ligjit nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar me nenet 5 dhe 9, të ligjit nr. 81/2024. Interpretimin përfundimtar të nenit 64 të Kushtetutës ose shfuqizimin e tij.....	2984

VENDIM
Nr. 4/2025

PËR MOSMIRATIMIN E
PROJEKTVENDIMIT “PËR NGRITJEN
E KOMISIONIT HETIMOR TË
KUVENDIT PËR KONTROLLIN E
LIGJSHMËRISË NË PROCEDURAT E:
(I) MIRATIMIT TË PROJEKTLIGJIT
‘MARINA&JAHTET E DURRËSIT’; (II)
SHITJES SË KONCESIONIT TË
MENAXHIMIT TË PORTIT
KOMPAJNISË ‘SCHAPHA D.O.O.’; DHE
(III) NDËRTIMIT TË PORTIT TË RI NË
PORTO-ROMANO”

Në mbështetje të nenit 78 të Kushtetutës dhe
nenit 55 të Rregullores së Kuvendit,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

I. Mosmiratimin e projektvendimit “Për ngritjen
e komisionit hetimor të Kuvendit për kontrollin e
ligjshmërisë në procedurat e: (i) miratimit të
projektligjit ‘Marina & Jahtet e Durrësit’; (ii) shitjes
së koncesionit të menaxhimit të portit kompanisë
‘Schapha D.O.O.’; dhe (iii) ndërtimit të portit të ri
në Porto-Romano”.

II. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KRYETARE
Elisa Spiropali

Miraturar në datën 30.1.2025.

VENDIM
Nr. 5/2025

PËR MOSDËRGIMIN E MOCIONIT NË
GJYKATËN KUSHTETUESE

Në mbështetje të nenit 70, pikat 3 dhe 4, të
Kushtetutës, neneve 55 dhe 119/1 të Rregullores së
Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, bazuar në
raportet dërguar seancës plenare nga Këshilli për
Rregulloren, Mandatet dhe Imunitetin,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

I. Mosdërgimin në Gjykatën Kushtetuese të
mocionit të jo më pak se 1/10 së deputetëve për
konstatimin e papajtueshmërisë së mandatit të
deputetit Vullnet Sinaj.

II. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KRYETARE
Elisa Spiropali

Miraturar në datën 30.1.2025.

VENDIM
Nr. 6/2025

PËR DISA SHITESA NË VENDIMIN E
KUVENDIT NR. 166, DATË 16.12.2004,
“PËR MIRATIMIN E RREGULLORES SË
KUVENDIT TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË”, TË NDRYSHUAR

Në mbështetje të nenit 75, pika 2, të Kushtetutës
dhe nenit 117 të Rregullores së Kuvendit, me
propozimin e një grupi deputetësh,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

I. Në vendimin e Kuvendit nr. 166, datë
16.12.2004, “Për miratimin e Rregullores së
Kuvendit të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,
bëhen shtesat si më poshtë:

Neni 1

Në nenin 38, pika 3, fjalia e dytë, pas togfjalëshit
“ose çështjen që diskutohet” shtohet togfjalëshi “si
dhe vlerësimin parandalues të korrupsionit.”

Neni 2

Në nenin 71 pas pikës 3 shtohet pika 4 me këtë
përmbajtje:

“4. Në rast se gjatë shqyrtimit të projektligjit, amendamentet e miratuara nga komisioni ndryshojnë përmbajtjen e projektligjit mbi masën 30% të tij, komisioni duhet të kryejë edhe rivlerësimin parandalues të korrupsionit.”.

Neni 3

Në nenin 102 bëhen shtesat e mëposhtme:

Pas pikës 2 shtohet pika 2/1 me këtë përmbajtje:

“2/1. Komisioni, në kuadër të procesit të Kontrollit Post-Legjislativ, mund të organizojë seanca dëgjimore publike me anëtarë të Këshillit të Ministrave, përfaqësues të lartë të institucioneve shtetërore ose publike, ekspertë, përfaqësues të shoqërisë civile, përfaqësues të grupeve të interesit, si dhe grupe të tjera të interesuara.”.

Pas pikës 3 shtohet pika 4 me këtë përmbajtje:

“4. Komisionet e përhershme, brenda fushave përkatëse të përgjegjësisë, si pjesë të funksionit të kontrollit parlamentar ndaj ministrive dhe institucioneve të tjera publike, realizojnë procesin periodik të Kontrollit Post-Legjislativ të ligjeve të miratuara nga Kuvendi, për sa u takon zbatimit dhe efektivitetit të tyre.”.

Neni 4

Në nenin 105, pika 2/1, shkronja “d” ndryshon si më poshtë:

“d) raportet e komisioneve parlamentare, të cilat shqyrtojnë projektligjin, kanë pjesë përbërëse të tyre analizën e vlerësimit parandalues të korrupsionit.”.

II. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KRYETARE
Elisa Spiropali

Miratuar në datën 30.1.2025.

DEKRET
Nr. 25, datë 4.2.2025

PËR DHËNIE GRADE MADHORE

Në mbështetje të nenit 92, shkronja “d”, nenit 93 të Kushtetutës, si dhe të nenit 9, pika 3, shkronja “a”, të ligjit nr. 64/2014, “Për pushtetet dhe autoritetet e drejtimit e të komandimit të Forcave të Armatosura

të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me propozim të ministrit të Mbrojtjes, datë 30.12.2024,

DEKRETOJ:

Neni 1

Gjeneral Brigade Ferdinand Vasil Dimo, me detyrë “Komandant i Forcës Ajrore”, i jepet grada madhore “Gjeneral Major”.

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë.

PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj

DEKRET
Nr. 26, datë 4.2.2025

PËR DHËNIE GRADE MADHORE

Në mbështetje të nenit 92, shkronja “d”, nenit 93, të Kushtetutës, si dhe të nenit 9, pika 3, shkronja “a”, të ligjit nr. 64/2014, “Për pushtetet dhe autoritetet e drejtimit e të komandimit të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me propozim të ministrit të Mbrojtjes, datë 30.12.2024,

DEKRETOJ:

Neni 1

Gjeneral Brigade Petrit Pal Çuni, me detyrë “Përfaqësues Ushtarak Kombëtar”, në Përfaqësinë Ushtarake Kombëtare në ACO, SHAPE, në Përfaqësinë Ushtarake Jashtë Vendit, në Ministrinë e Mbrojtjes, i jepet grada madhore “Gjeneral Major”.

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë.

PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj

VENDIM

Nr. 795, datë 19.12.2024

**PËR MIRATIMIN E RREGULLORES
“PËR MËNYRËN E FUNKSIONIMIT
DHE KOMPETENCAT E KOMITETIT
TË MBROJTJES DHE SIGURISË”**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 6, të nenit 36, të ligjit nr. 87/2024, “Për rregullimin e prodhimit, tregtimit, kërkimit dhe zhvillimit të armëve, municioneve, pajisjeve dhe teknologjive ushtarake”, me propozimin e ministrit të Mbrojtjes, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullore “Për mënyrën e funksionimit dhe kompetencat e Komitetit të Mbrojtjes dhe Sigurisë”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohen Ministria e Mbrojtjes, ministritë e linjës, institucionet e tyre të varësisë dhe Avokati i Përgjithshëm i Shtetit për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

RREGULLORE
PËR MËNYRËN E FUNKSIONIMIT DHE
KOMPETENCAT E KOMITETIT TË
MBROJTJES DHE SIGURISË**KREU I**
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME**Neni 1**
Qëllimi

Qëllimi i kësaj rregulloreje është përcaktimi i rregullave për mënyrën e funksionimit dhe kompetencat e Komitetit të Mbrojtjes dhe Sigurisë (në vijim KMS).

Neni 2

Baza ligjore

Komiteti i Mbrojtjes dhe Sigurisë funksionon dhe ushtron kompetencat e tij në përputhje me ligjin nr. 87/2024, “Për rregullimin e prodhimit, tregtimit, kërkimit dhe zhvillimit të armëve, municioneve, pajisjeve dhe teknologjive ushtarake”, aktet nënligjore të miratuara në zbatim të tij, si dhe me këtë rregullore.

Neni 3

Stema dhe vula

1. Komiteti i Mbrojtjes dhe Sigurisë ka stemën dhe vulën e vet zyrtare.

2. Stema përbëhet nga stema e Republikës dhe shënimet: “Republika e Shqipërisë, Këshilli i Ministrave, Komiteti i Mbrojtjes dhe Sigurisë”, në përputhje me përcaktimet e dispozitave ligjore dhe nënligjore në fuqi.

3. Vula zyrtare e KMS-së prodhohet, administrohet e ruhet, si dhe ka formën dhe elementet e përcaktuara në përputhje me legjislacionin në fuqi.

KREU II
KOMPETENCAT, ORGANIZIMI DHE
FUNKSIONIMI I KOMITETIT TË
MBROJTJES DHE SIGURISË

Neni 4

Kompetencat e Komitetit të Mbrojtjes dhe
Sigurisë

1. Përveç përgjegjësi të parashikuara në pikën 5, të nenit 36, të ligjit nr. 87/2024, “Për rregullimin e prodhimit, tregtimit, kërkimit dhe zhvillimit të armëve, municioneve, pajisjeve dhe teknologjive ushtarake”, KMS-ja ushtron edhe kompetencat, si më poshtë vijon:

a) vlerëson zhvillimin e investimeve të huaja në industrinë ushtarake, në zbatim të politikave shtetërore në fushën e mbrojtjes e të sigurisë, në rastet kur evidentohet prania potenciale e ndikimit të huaj;

b) garanton që zhvillimi i industrisë ushtarake të jetë në përputhje me objektivat afatgjatë të sigurisë dhe drejtimet e përcaktuara në Strategjinë e Sigurisë Kombëtare, përfshirë planifikimin për skenarë të

mundshëm konfliktesh, parandalimin dhe iniciativat mbrojtëse strategjike;

c) vlerëson analizat e riskut për kërcënimet e mundshme, si: tensionet gjeopolitike, sulmet kibernetike, kërcënimet hibride, terrorizmin, duke garantuar që sistemet e sigurisë dhe planet e zhvillimit të armëve t'u përgjigjen këtyre kërcënimeve;

ç) vlerëson dhe orienton programet e zhvillimit në fushën e sigurisë dhe të industrisë ushtarake, duke u bazuar në rëndësinë strategjike, urgjencën e nevojës dhe ndikimin e mundshëm në sigurinë kombëtare;

d) vlerëson dhe orienton politikat për zinxhirin e furnizimit për komponentët kritikë ushtarakë, duke përfshirë lëndët e para dhe komponentët e teknologjisë së lartë, që janë thelbësorë për zhvillimin e sistemeve të reja të armatimit, që të jenë të sigurt e të qëndrueshëm;

dh) vlerëson implikimet etike të teknologjive të reja të armëve, si armët autonome, sistemet e inteligjencës artificiale dhe armët e shkatërrimit në masë. Komiteti mund të konsultohet me ekspertë ligjorë për etikën dhe organizata ndërkombëtare për të siguruar që zhvillimet në industrinë ushtarake të mos bien në kundërshtim me normat etike ose të drejtën ndërkombëtare;

e) miraton planin e masave për parandalimin, zvogëlimin e përballimin e risqeve dhe të kërcënimeve, që lidhen me infrastrukturën kritike, sigurinë kibernetike dhe interesa të tjerë të sigurisë kombëtare.

Neni 5

Organizimi i brendshëm i Komitetit të Mbrojtjes dhe Sigurisë

1. Veprimtaria dhe mbledhjet e KMS-së drejtohen nga kryetari.

2. Drejtori i përgjithshëm i KMS-së drejton dhe organizon veprimtarinë e sekretariatit teknik.

Neni 6

Funksionet e kryetarit të Komitetit të Mbrojtjes dhe Sigurisë

1. Kryetari i KMS-së ushtron kompetencat, në përputhje me rregullat e parashikuara nga legjislacioni në fuqi, për funksionimin e organeve kolegjiale të administratës shtetërore dhe enteve

publike, me përjashtim të rasteve kur parashikohet ndryshe në rregullore.

2. Përveç sa parashikohet në dispozitat e legjislacionit në fuqi, kryetari i KMS-së:

a) vendos rastet në të cilat është e nevojshme pjesëmarrja e ministrave të tjera, përfaqësuesve të institucioneve apo të enteve të tjera shtetërore, përfaqësuesve të organeve të tjera shtetërore, ekspertëve, profesionistëve, përfaqësuesve të shoqërisë civile, investitorëve apo personave të tjerë, pa të drejtë vote;

b) u cakton detyra institucioneve shtetërore, në funksion të ushtrimit të kompetencave të KMS-së;

c) i cakton detyra sekretariatit të KMS-së.

Neni 7

Organizimi i mbledhjeve

1. KMS-ja mbledhet me kërkesë të kryetarit, sa herë vlerësohet e nevojshme nga kryetari, me qëllim mbrojtjen e garantimin e interesave në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes, si dhe nxitjen e zhvillimit të industrisë ushtarake.

2. Në rastet kur është e nevojshme, në zbatim të ligjit ose kur shihet e arsyeshme, kryetari mund të thërrasë mbledhjet e KMS-së edhe jashtë radhe.

Neni 8

Rendi i ditës

1. Mbledhjet e KMS-së zhvillohen në bazë të një rendi dite, të përcaktuar nga kryetari, me propozim të sekretariatit.

2. Në rendin e ditës përfshihen:

a) çështjet e propozuara nga sekretariati dhe të miratuara nga kryetari;

b) materialet bashkëlidhur për çdo çështje, që do të diskutohet në mbledhje.

3. Në raste urgjente, KMS-ja mund të vendosë edhe për çështje, të cilat nuk janë përfshirë në rendin e ditës.

Neni 9

Zhvillimi i mbledhjes

1. Sekretariati teknik i KMS-së merr masat, duke njoftuar paraprakisht me shkrim, të paktën 7 (shtatë) ditë përpara datës së zhvillimit të mbledhjeve, anëtarët dhe personat pjesëmarrës, për thirrjen e mbledhjeve të KMS-së dhe për çështjet që do të diskutohen në to.

2. Institucionet përgjegjëse përgatitin dhe dorëzojnë pranë sekretariatit teknik materialet për rendin e ditës, të paktën 48 (dyzet e tetë) orë përpara zhvillimit të mbledhjes.

3. Në rastet kur gjatë mbledhjes trajtohet informacion i klasifikuar, zbatohen rregullat e përcaktuara në legjislacionin në fuqi për informacionin e klasifikuar.

4. Në mënyrë periodike organizohen mbledhje specifike për vlerësimin e raporteve të paraqitura nga institucionet përkatëse për zbatimin e detyrave të përcaktuara nga KMS-ja.

Neni 10 Kuorumi i mbledhjeve

1. Mbledhjet e KMS-së janë të vlefshme vetëm nëse janë të pranishëm më shumë se gjysma e anëtarëve të tij, një prej të cilëve duhet të jetë kryetari.

2. Vendimarrja për mbledhjet e zhvilluara kryhet në përputhje me rregullat e parashikuara nga legjislacioni në fuqi.

Neni 11 Konflikti i interesit

1. Në rastin kur një prej anëtarëve të KMS-së është në kushtet e konfliktit të interesit, në përputhje me legjislacionin në fuqi, ai nuk merr pjesë në vendimarrje.

2. Anëtari i përjashtuar nga vendimarrja, sipas pikës 1, të këtij neni, nuk merr pjesë në mbledhje gjatë diskutimeve dhe votimit për çështjen, për të cilën është identifikuar konflikti i interesit.

UDHËZIM Nr. 4, datë 20.1.2025

PËR MËNYRËN, SASINË E MARRJES SË MOSTRAVE DHE LABORATORIN PËR KRYERJEN E ANALIZAVE ME METODAT E AKREDITUARA PËR KONTROLLIN E CILËSISË, BRENDA OSE JASHTË VENDIT

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës, të nenit 37, pika 2, të ligjit nr. 61, datë 21.7.2023, “Për kontrollin e kultivimit dhe përpunimit të bimës së *Cannabis*-it dhe prodhimit

të nënprodukteve të saj për qëllime mjekësore dhe industriale”,

UDHËZOJ:

Neni 1 Qëllimi

Qëllimi i këtij udhëzimi është garantimi i cilësisë dhe i sigurisë në mënyrën dhe sasinë e marrjes së mostrave të bimës së *Cannabis*-it, nënprodukteve dhe produkteve të saj.

Neni 2 Objekti

Përcaktimi i procedurave dhe i kriterëve për marrjen e mostrave dhe sasitë e nevojshme për realizimin e analizave të kontrollit të cilësisë së tyre.

Neni 3 Përkufizime

1. “*Mostër*” është një sasi materiali e marrë në përputhje me një procedurë të miratuar, nga një numër loti për qëllime testimi në laborator.

2. “*Laborator i akredituar*” nënkupton një laborator publik të akredituar, vendës ose të huaj, sipas standardit ISO/IEC 17025, për kryerjen e analizave identifikuese, fiziko-kimike, mikrobiologjike, në përputhje me metoda të standardizuara farmakopeale.

3. “*Laboratori i miratuar*” nënkupton laboratorin publik të akredituar, i cili ka të dokumentuar ekspertizën për kryerjen e kontrollit të cilësisë së bimës së *Cannabis*-it, nënprodukteve dhe produkteve të saj, në përputhje me metodat e Farmakopesë Evropiane (Eur.Pharm) dhe është miratuar për kryerjen e këtyre analizave sipas përcaktimeve të ligjit nr. 61/2023.

4. “*EU-GACP*”, praktikat e mira evropiane bujqësore dhe të grumbullimit.

5. “*EU-GMP*”, praktikat e mira evropiane të fabrikimit.

6. “*SOP*”, procedura standarde operacionale që përmbajnë udhëzime të detajuara për të arritur uniformitetin e performancës së një procesi specifik.

7. “GLP”, parimet e praktikës së mirë laboratorike, përfshijnë një sërë rregullash dhe kriteresh për një sistem cilësie, që lidhet me procesin organizativ dhe kushtet në të cilat planifikohen, kryhen, monitorohen, regjistrohen, raportohen dhe arkivohen testimet laboratorike.

Neni 4

Procedura për sasinë dhe mënyrën e marrjes së mostrës

1. Procedura për marrjen e mostrës për kryerjen e analizave lidhur me kontrollin e cilësisë së bimës së *Cannabis-it* industrial dhe mjekësor, nënprodukteve dhe produkteve finale bëhet për çdo lot prodhimi, sipas SOP-ve përkatëse të miratuara nga Agjencia, në përputhje me metodat e Farmakopesë Evropiane (Eur.Pharm), kapitulli 2.8.20, “Për drogat bimore: mostrimi dhe përgatitja e mostrës”, dhe/ose monografive specifike të Farmakopesë Evropiane, në varësi të formës së nënproduktit apo produktit; EU-GMP-në dhe GLP.

2. Agjencia Kombëtare e Kontrollit të *Cannabis-it* (në vijim “Agjencia”) autorizon të paktën 2 persona përgjegjës për marrjen, shoqërimin dhe dorëzimin e mostrës në laboratorin e miratuar. Procesi i marrjes së mostrës për analizë, realizohet nga personat e autorizuar nga Agjencia, në praninë e përgjegjës të autorizuar nga subjekti. Personat e autorizuar janë të trajnuar paraprakisht nga laboratorin e miratuar, apo nga një ent tjetër me ekspertizën përkatëse.

3. Para dorëzimit në laboratorin e miratuar, mostrat pajisen me numrin unik identifikues përkatës të gjeneruar nga Agjencia, jo në prezencë të subjektit.

4. Loti që testohet, ruhet në zonën e karantinës së subjektit dhe qëndron i bllokuar deri në marrjen e rezultatit përfundimtar për kalimin e testeve të kontrollit të cilësisë. Në rastin e përgjigjes negative referuar certifikatës së analizës, loti trajtohet sipas parashikimeve të ligjit nr. 61/2023. Kushtet e karantinës duhet të jenë të tilla që të sigurojnë ruajtjen e pandryshuar të cilësisë së bimës, nënproduktit ose produktit dhe të parandalojnë kontaminimin e tij, sipas udhëzimeve të EU-GACP.

5. Nëse dy ose më shumë lote të bimës së *Cannabis-it*, nënprodukteve ose produkteve të saj janë të kontaminuara, hapësirat e dedikuara të secilit lot dhe kontenitorët përkatës duhet të realizojnë një ndarje të qartë mes lotëve, në mënyrë që të parandalohet kontaminimi i kryqëzuar.

6. Procesi i marrjes së mostrës përfundon me përfundimin e një mostre fillestare homogjene dhe përfaqësuese e të gjithë lotit.

7. Mostra fillestare përzgjidhet sipas mënyrës së mëposhtme:

a) Kur numri i kontenitorëve është 1–3, merret mostër nga të gjithë kontenitorët;

b) Kur numri i kontenitorëve është më i madh se 3, merret me metodë rastësore ose sistematike mostër nga $n^* = \sqrt{N} + 1$, ku n rrumbullakoset në numrin e plotë më të afërt dhe shpreh numrin e kontenitorëve nga të cilët merret mostra, ndërsa N është numri total i kontenitorëve.

8. Sasia e mostrës fillestare merret sa katërfishi i sasisë së llogaritur sipas tabelave të kapitullit 2.8.20 të Farmakopesë Eur.Pharm, apo monografive specifike, në varësi të sasisë totale të prodhuar të një loti.

9. Mjetet me të cilat realizohet marrja e mostrës duhet të jenë të përshtatshme për formën e saj, të kalibruara, dhe sterile.

10. Gjithë sasia e mostrës e përfutur ndahet në dy pjesë të barabarta, ku secila vendoset në kontenitorë sterilë me mbyllje hermetike, vulë sigurie dhe etiketë të qartë që përmban të dhënat e lotit, datën e marrjes së mostrës dhe sasinë e mostrës. Njëra mostër shërben për t’u testuar nga laboratorin e miratuar dhe para dorëzimit i vendoset numrin unik identifikues i gjeneruar nga Agjencia për të anonimizuar prejardhjen e mostrës, ndërsa tjetra ruhet nga subjekti për ritestimet e mundshme derisa të përfundojë procedura e verifikimit dhe fazat e kontestimit të rezultateve të testimit.

11. Ruajtja e mostrës nga subjekti, realizohet në kushte frigoriferike me temperaturë -20°C , në nivele lagështie të kontrolluara, ambient të errët, në kushte të sigurta dhe me akses të kufizuar.

12. Procesi i marrjes së mostrës dokumentohet përmes procesverbalit të miratuar nga Agjencia, i cili hartohet në dy kopje dhe shoqërohet me pamje filmike, me datë dhe orë të dallueshme. Personat e autorizuar për procesin dorëzojnë

pranë Agjencisë një kopje të procesverbalit përkatës dhe një kopje ruhet nga vetë subjekti.

13. Procesverbali plotësohet në fund të procesit të testimit dhe përfshin të dhënat, si: datën, orën, vendndodhjen, të dhënat e subjektit, të dhënat e lotit që do testohet, numrin identifikues të mostrës, sasinë e mostrës fillestare të përftuar, si dhe nënshkruhet nga personat e pranishëm. E njëjta procedurë ndiqet dhe për rastet e marrjes së një mostre të re (rimostrimit).

14. Në rastet e marrjes së mostrës, për qëllime vetëkontrolli, procedura e marrjes së mostrave kryhet nga subjekti. Mostra/t e vetëkontrollit merren sipas së njëjtës procedurë të përcaktuar në këtë udhëzim.

Neni 5

Procedura për shoqërimin e mostrës

1. Procedura për shoqërimin e mostrës së bimës së *Cannabis*-it mjekësor dhe industrial realizohet me kushte transporti të sigurta, kuti hermetike dhe të vulosura nga personat e autorizuar nga agjencia, referuar pikës 2 të nenit 4 të këtij udhëzimi dhe kryhet nga personeli i autorizuar i Agjencisë për marrjen e mostrës. Marrja dhe transporti i mostrave (me qëllim mos tjetërsimin e tyre) kryhet në qese me numër serial unik dhe me elemente sigurie që aktivizohen nëse tentohet të hapet qesja. Numri serial i qeseve të përdorura shënohet dhe në procesverbalin që mbahet për marrjen e mostrave, si dhe në regjistrin e laboratorit që do ta kryejë analizën dhe në raportin e analizave, duke siguruar gjurmueshmërinë. Kushtet e transportit duhet të jenë të tilla që të garantojnë ruajtjen e cilësisë së mostrës të pandryshuar, në përputhje me kërkesat për kushtet e ruajtjes së produktit. Në çdo rast që personat e autorizuar nga Agjencia konstatojnë probleme gjatë këtij procesi, njoftohet Policia e Shtetit.

2. Kushtet e transportit duhet të jenë të tilla që të garantojnë ruajtjen e cilësisë së mostrës të pandryshuar, në përputhje me kërkesat për kushtet e ruajtjes së produktit.

3. Transporti kryhet përmes një kontenitori me izolim termik që siguron ruajtjen e temperaturës të përshtatshme për llojin e mostrës.

4. Dorëzimi në laborator duhet të kryhet brenda 24 orëve nga marrja e mostrës. Përveç

kohës së udhëtimit mostra ruhet nga Agjencia në kushte të temperaturës dhe lagështisë së kontrolluar.

5. Procedura e shoqërimit të mostrës është e njëjtë për të gjitha rastet e testimit, ritestimit ose testimit për vetëkontroll.

Neni 6

Procedura për pranimin, përgatitjen dhe ruajtjen e mostrës

1. Procedura për pranimin e mostrës në laboratorin e miratuar nënkupton dorëzimin e mostrës së bimës së *Cannabis*-it industrial ose mjekësor, e cila bëhet me procesverbal të miratuar nga Agjencia, nga personat e autorizuar sipas pikës 2 të nenit 4, dhe personit përgjegjës që do të kryejë testimin e tij. Të dhënat për dorëzimin dhe pranimin shënohen në një regjistër të laboratorit pritës.

2. Pas mbërritjes së mostrës fillestare, laboratorin është përgjegjës për përpunimin e mostrës, duke e ndarë atë në dy pjesë të barabarta, nga të cilat: njëra shërben për kryerjen e analizës dhe tjetra për ritestim, në rastet kur kërkohet për konfirmim në rastet e kontestimit të rezulttit të analizave.

3. Përpunimi i mostrës nënkupton procedurën sipas metodës farmakopeale përkatëse të trajtimit të mostrës, me qëllim përfundimin e një mostre homogjene dhe të gatshme për t'iu nënshtruar hapave të mëtejshëm të analizës.

4. Testimi i mostrës për analizë fillon jo më vonë se 2 (dy) ditë pune nga momenti i mbërritjes së saj.

5. Mostra për konfirmim shërben për ritestimet e mundshme deri sa të përfundojë procedura e verifikimit dhe fazat e kontestimit të rezultateve të testimit.

6. Ruajtja e mostrës bëhet në kushte frigoriferike me temperaturë -20°C, në nivele lagështie të kontrolluar, ambient të errët, në kushte të sigurta dhe me akses të kufizuar.

7. Laboratori duhet të jetë i pajisur me procedura standarde operacionale (SOP) të brendshme, specifike për testimin dhe ritestimin e bimës së *Cannabis*-it në mënyrë të kodifikuar, sipas ISO 17025, si dhe personeli i angazhuar në kryerjen e analizave duhet të ketë ekspertizë në

kryerjen e kontrollit të cilësisë së bimës së *Cannabis*-it, nënprodukteve dhe produkteve të saj.

Neni 7

Dispozita përfundimtare

1. Për zbatimin e këtij udhëzimi ngarkohen të gjitha institucionet dhe subjektet e përmendura në këtë udhëzim.

2. Nëse ka dyshime apo është vërtetuar se analizat e përcjella zyrtarisht nga laboratorit janë të rreme ose jo të sakta, Agjencia i raporton autoritetit përgjegjës të laboratorit shtetëror të miratuar dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Akreditimit, që ka lëshuar akreditimin përkatës, si dhe i sugjeron ministrit përgjegjës për shëndetësinë, sipas rastit, për heqjen e laboratorit nga lista e laboratorëve të miratuar.

Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I SHËNDETËSISË DHE
MBROJTJES SOCIALE
Albana Koçiu

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR
Nr. 13, datë 21.1.2025

PËR MIRATIMIN DHE PUBLIKIMIN E PROFILIT VJETOR KOMBËTAR TË MIGRACIONIT NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË, PËR VITIN 2023

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës dhe të pikës 4, të nenit 138, të ligjit nr. 79/2021, “Për të huajt”,

URDHËROJ:

1. Miratimin e Profilin Vjetor Kombëtar të Migracionit në Republikën e Shqipërisë, për vitin 2023, sipas aneksit nr. 1 që i bashkëlidhet këtij urdhri dhe është pjesë përbërëse e tij.

2. Drejtoria e Monitorimit dhe Jetësimit të Prioriteteve në Ministrinë e Brendshme dhe Sektori i Komunikimit me Median në Drejtorinë e

Përgjithshme të Policisë së Shtetit, të publikojnë në faqet zyrtare të internetit Profilin Vjetor Kombëtar të Migracionit për vitin 2023 në Republikën e Shqipërisë.

3. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohet Ministria e Brendshme dhe Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit.

Ky urdhër hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BRENDSHËM
Ervin Hoxha

ANEKSI 1 PROFILI VJETOR KOMBËTAR I MIGRACIONIT PËR VITIN 2023

Republika e Shqipërisë
Tiranë, 2025

Migracioni është një fenomen dinamik me ndikim të madh në zhvillimin e shoqërisë dhe ekonomisë shqiptare veçanërisht në marrëdhëniet e Shqipërisë me vendet e rajonit, vendet pritëse të shtetasve shqiptarë, por edhe ato të origjinës së imigrantëve. Duke u nisur nga ky ndikim që migracioni ka, lind nevoja të studiohet dhe të analizohet në vijimësi. Prandaj hartimi i profilin vjetor të migracionit nga institucionet qeveritare që mbulojnë çështjet migratore kryhet me qëllim marrjen e informacionit statistikor dhe analitik mbi prirjet migratore nga Shqipëria dhe drejt saj. Nëpërmjet këtyre analizave dhe të dhënave synohet trajtimi sa më efektiv i sfidave që paraqesin ato, si dhe hartimi i politikave afatshkurtra dhe afatmesme për mirëqeverisjen e migracionit. Gjithashtu, profili vjetor shërben si një burim të dhënash administrative dhe referencash dytësore për lëvizjet migratore, të cilat janë të vlefshme për studiuesit në fushën e migracionit. Konkretisht, ky raport paraqet dinamikat migratore në kontekstin shqiptar për vitin 2023.

Duke i bërë të dhënat e migracionit të aksesueshme dhe lehtësisht të përdorshme, Profili i Migracionit në Republikën e Shqipërisë për vitin 2023, trajton një nga prioritetet e Qeverisë Shqiptare, atë të menaxhimit të migracionit në Shqipëri.

Dokumenti është hartuar mbështetur në nenin 138, të ligjit nr. 79/2021, “Për të huajt” dhe informacioni i mbledhur e analiza e të dhënave për përgatitjen e tij, është siguruar nga burime zyrtare. Profili Vjetor Kombëtar i Migracionit, i miratuar me urdhër të ministrit të Brendshëm gjendet i publikuar në faqen zyrtare të Ministrisë së Brendshme, si dhe i botuar në Fletoren Zyrtare.

Profili Vjetor Kombëtar i Migracionit bashkon të dhëna të harmonizuara, të përditësuara dhe të vërtetuara mbi statusin e migrimit të vendit tonë. Ai tregon të dhënat më të fundit të disponueshme, përmes grafikëve e tabelave, për një sërë fushash të lidhura me migracionin, në një format që është i lehtë për t’u aksesuar dhe për t’u kuptuar.

Për hartimin dhe botimin e Profilit Vjetor Kombëtar të Migracionit, kanë kontribuar përfaqësuesit e institucioneve:

- Ministria e Brendshme / Departamenti për Kufirin dhe Migracionin;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë / Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive;
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme;
- Instituti i Statistikave (INSTAT).

Tabela e përmbajtjes

1. INFORMACION I PËRGJITHSHËM MBI VENDIN

1.1 Sipërfaqja, popullsia, vendet kufitare dhe vija kufitare

1.2 Karakteristikat e vendit

2. FLUKSET E PËRGJITHSHME MIGRATORE DHE STOKU I IMIGRANTËVE

2.1 Flukset migratore

3. MIGRACIONI I RREGULLT FOKUSUAR NË MIGRACIONIN PËR PUNËSIM

3.1 Autoritetet përgjegjëse shtetërore

3.2 Kuadri ligjor

3.3 Statistikat

4. MIGRACIONI I PARREGULLT NË VEND

4.1 Autoritetet përgjegjëse

4.2 Kuadri ligjor

4.3 Menaxhimi i migracionit të parregullt

4.4 Statistikat

5. KTHIMI, RIPRANIMI DHE RIINTEGRIMI

5.1 Autoritetet përgjegjëse

5.2 Kuadri ligjor

5.3 Statistika

6. INTEGRIMI

6.1 Autoritetet përgjegjëse

6.2 Kuadri ligjor

6.3 Statistika

7. MIGRACIONI DHE ZHVILLIMI

7.1 Autoritetet përgjegjëse

7.2 Kuadri ligjor

8. AZILI DHE MBROJTJA NDËRKOMBËTARE

8.1 Autoritetet përgjegjëse

8.2 Statistika

1. Informacion i përgjithshëm mbi vendin

1.1 Sipërfaqja, popullsia, vendet kufitare dhe vija kufitare

Emërtimi zyrtar:	Shqipëria
Kryeqyteti:	Tirana
Sipërfaqja:	28,748 km²
Popullsia:	4,560,266 milionë banorë (regjistruar sipas Regjistrimit Kombëtar të Gjendjes Civile) 2,761,785 milionë banorë (popullsia mesatare për vitin 2023, sipas INSTAT-it)
Gjuha:	Gjuha zyrtare në Shqipëri është gjuha shqipe. Në territoret e banuara nga minoritetet, përveç gjuhës shqipe, flitet dhe gjuha greke, serbo-kroate dhe maqedonase.
Kufiri dhe shtete kufitare:	Gjatësia e përgjithshme: 1079 km (tokësore: 717 km; detare: 362 km); Shtetet kufitare: Mali i Zi 151 km, Kosova 112 km, Maqedonia e Veriut 172 km, Greqia 282 km.

1.2 Karakteristikat e vendit

Shqipëria është republikë parlamentare, me tri degët e pavarura të qeverisjes: legjislativi (Parlamenti), ekzekutivi (qeveria) dhe gjyqësori (gjykatat). Shqipëria ka një ndarje territoriale në 12 qarqe me kryeqytet Tiranën.

Referuar vendimit nr. 604, datë 20.10.2021, “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë së Brendshme”, Ministria e Brendshme ushtron veprimtarinë e saj në përputhje me legjislacionin përkatës, ku ndër të tjera, ka fushë të përgjegjësisë shtetërore edhe menaxhimin e integruar të kufirit dhe migracionit. Struktura kryesore politikëbërëse dhe koordinuese me strukturat e tjera shtetërore dhe joshetërore që operojnë në fushën e migracionit, është Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit për Migracionin dhe Azilin.

Përgjegjësitë e autoriteteve përgjegjëse për trajtimin e të huajve janë shprehur në ligjin nr. 79/2021 “Për të huajt”. Ministria e Financave dhe Ekonomisë¹, nëpërmjet strukturave të saj qendrore dhe vendore mbulon aspekte të migracionit për punësim dhe integritet të të huajve. Marrëdhëniet me komunitetet shqiptare jashtë vendit janë në fokusin e Diasporës dhe Ministrisë së Evropës dhe Punëve të Jashtme, nëpërmjet shërbimit konsullor dhe sektorit për diasporën.

Migracioni si një fenomen global, evropian, rajonal dhe kombëtar, përbën një aspekt të rëndësishëm të marrëdhënieve të Republikës së Shqipërisë me vendet fqinje, vendet anëtare të Bashkimit Evropian e me gjerë, si dhe një sfidë tepër angazhuese në kuadër të përpjekjeve të Shqipërisë për t’u anëtarësuar në Bashkimin Evropian.

Përgjithësisht Shqipëria vazhdon të konsiderohet si një vend origjine i emigrantëve ekonomikë, vend transit dhe destinacioni për imigrantët ekonomikë, azilkërkuesit dhe refugjatët. Migracioni në kontekstin shqiptar vazhdon të karakterizohet më shumë nga emigracioni ndërkombëtar i popullsisë vendëse dhe më pak nga imigracioni i të huajve në vend.

Me fillimin e mijëvjeçarit të ri, modelet e migracionit dhe qëndrimi i shqiptarëve ndaj tij kanë ndryshuar për shkak të politikave shtrënguese të vendeve pritëse, veçanërisht që nga viti 2015, Shqipëria ka intensifikuar luftën kundër migracionit të parregullt, pas përballjes me flukset periodike të emigrantëve të larguar nga zonat e konfliktit.

Komunitetet shqiptare jashtë vendit aktualisht përbëhen nga pesë grupe kryesore:

- A. emigrantët ekonomikë;
- B. pjesëtarët e familjeve të emigrantëve ekonomikë;
- C. studentët;
- D. azilkërkuesit dhe refugjatët;
- E. të miturit e pashoqëruar.

Grupet më të mëdha të këtij komuniteti përbëhen nga emigrantët ekonomikë, pjesëtarët e familjeve të emigrantëve ekonomikë dhe studentët.

2. Flukset e përgjithshme migratore

2.1 Flukset migratore

Pas vitit 1990 Shqipëria është dominuar nga cikle emigracioni, të cilat mund të konsiderohen intensive, të parregullta dhe evoluese, si pasojë e veprimit të kombinuar të faktorëve shtytës ekonomikë dhe politikë. Gjatë gjithë periudhës evidentohet një fluks i vazhdueshëm emigracioni i shqiptarëve drejt Greqisë, Italisë, vendeve të tjera të BE-së, SHBA-së dhe Kanadasë.

Shqipëria ende mbart një potencial të lartë emigrator, favorizuar nga afërsia kulturore, gjuhësore dhe gjeografike, nga kostoja e ulët e emigracionit në vendet fqinje si Italia dhe Greqia, si edhe nga mundësitë ligjore për bashkim familjar në vendet kryesore pritëse të emigrantëve.

Ndër faktorët kryesorë të emigracionit të shtetasve shqiptarë dominojnë ato me natyrë ekonomike, si papunësia dhe varfëria, por edhe faktorë të tjerë të lidhur me shërbimet e shëndetit, bashkimin familjar apo mundësitë profesionale.

Referuar të dhënave zyrtare të EUROSTAT-it, numri i emigrantëve shqiptarë jashtë vendit rezulton si në tabelën 2.1.

¹ Nga janari 2024, Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit.

Tabela 2.1.1 Emigrantët shqiptar sipas vendeve të destinacionit (2022 dhe 2023)

SHTETI DESTINACIONIT	EMIGRANTË SHQIPTARË	
	Viti 2022	Viti 2023
Belgjikë	6,201	7,080
Bullgari	690	772
Çeki	664	733
Gjermani	69,957	-
Estoni	58	63
Greqi	319,690	315,771
Spanjë	2,918	3,317
Francë	21,296	22,076
Kroaci	2,977	3,265
Itali	404,985	376,351
Qipro	168	159
Luksemburg	840	913
Hungari	897	857
Maltë	4,221	4,494
Holandë	1,837	1,931
Austri	2,622	2,831
Poloni	855	1,431
Portugali	98	-
Rumani	1,168	-
Finlandë	1,265	1,637
Suedi	5,604	5,473
Norvegji	485	-
Zvicër	2,981	3,350
TOTALI*	855,562	755,913

* Numri total përfshin edhe vendet e tjera që nuk janë në tabelë.

Burimi: EUROSTAT.

Numri i imigrantëve në vitin 2022 ishte 13.963 persona: 51,9 % më shumë, krahasuar me një vit më parë. Numri i emigrantëve ishte 46.460 persona: 10,5 % më shumë, krahasuar me vitin 2021. Migracioni neto (diferenca midis imigrantëve dhe emigrantëve) ishte (-32.497) banorë më 2022.

Tabela 2.1.2 Shqiptarë dhe të huaj me qëndrim në Shqipëri në fund të vitit (2022-2023).

Popullsia e Shqipërisë më 1 janar 2023 rezultoi 2.761.785 banorë, duke pësuar një rënie me 1,1 %, krahasuar me 1 janarin 2022.

	2022	2023
Popullsia e Shqipërisë (1 janar)	2.793.592	2.761.785
Të huaj me leje qëndrimi	18.151	21.460

Burimi: INSTAT, Drejtoria e Përgjithshme e Kufirit dhe Migracionit, Tiranë (të dhëna të përpunuara).

3. Migracioni i rregullt fokusuar në migracionin për punësim

3.1 Autoritetet përgjegjëse shtetërore

Ministria e Brendshme nëpërmjet Policisë së Shtetit (Departamenti për Kufirin dhe Migracionin) dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Zhvillimit për Migracionin dhe Azilin (Drejtoria e Politikave për Antitrafikun dhe Migracionin), është përgjegjëse kryesore për menaxhimin e migracionit dhe integrimin e tij. Si autoriteti përgjegjës për trajtimin e të huajve që hyjnë, transitojnë apo qëndrojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë, Departamenti për Kufirin dhe Migracionin pranë Policisë së Shtetit, i organizuar në nivel qendror dhe vendor, ka përgjegjësi për kontrollin e të huajve dhe marrjen e vendimeve në procedurat e aplikimit për vizë të të huajve për të hyrë në Republikën e Shqipërisë, kontrollit kufitar duke zbatuar kushtet dhe kriteret për të hyrë, qëndruar dhe kaluar transit në Republikën e Shqipërisë, si dhe pajisjen e të huajve me leje qëndrimi apo zgjatjen e qëndrimit.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e politikës së vizave, si dhe negocimin e akteve të nevojshme të bashkëpunimit ndërkombëtar në fushën e migracionit, mbështetjen e emigrantëve shqiptarë jashtë vendit dhe mbrojtjen të drejtave të tyre, organizimin e diasporës shqiptare dhe të strukturimit të angazhimit të komuniteteve shqiptare jashtë vendit për zhvillimin ekonomik, shoqëror e politik të Shqipërisë.

Drejtoria e Çështjeve Konsullore është struktura përgjegjëse në Ministrinë për Evropën dhe Punët e Jashtme për trajtimin e të huajve, hartimin e politikave të hyrjes e qëndrimit të tyre në Republikën e Shqipërisë. Kjo drejtori harton politikat e aktivitetit të shërbimit konsullor, monitoron dhe drejton këtë aktivitet.

Agjencia Kombëtare e Diasporës është strukturë me misionin të përfaqësojë e nxisë politikat e bashkëpunimit dhe të ndërveprimit me të gjithë shqiptarët, duke nxitur e fuqizuar bashkëpunimin në të gjitha fushat me shqiptarët jashtë kufijve të Republikës së Shqipërisë dhe shtetet ku ata banojnë.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë është përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e politikave shtetërore në fushën e punësimit, emigracionit dhe imigracionit të punës, arsimit dhe formimit profesional, marrëdhënieve të punës, inspektimit, sigurisë dhe shëndetit në punë, në fushën e sigurimeve shoqërore, si dhe procesin e bashkërendimit të punës për skemat e mbrojtjes shoqërore me vendet e tjera. MFE-ja është autoriteti shtetëror qendror, përgjegjës për trajtimin e marrëdhënieve të punësimit të të huajve në Republikën e Shqipërisë.

Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive zbaton legjislacionin e miratuar në fushën e imigrimit dhe emigrimit të punës. Autoriteti shtetëror përgjegjës, në nivel vendor, për punësimin e të huajve, është zyra përkatëse e punësimit. Kjo agjenci në nivelin qendror, si dhe në zyrat përkatëse vendore të punësimit, informojnë shtetasit e huaj mbi kriteret, dokumentacionin dhe procedurat që duhet të ndiqen për t'u punësuar në territorin e RSH-së dhe janë përgjegjëse për lëshimin e autorizimeve për punësim.

Inspektorati Shtetëror i Punës dhe i Shërbimeve Shoqërore mbikëqyr zbatimin e kërkesave ligjore të legjislacionit të punës për sigurimin e kushteve të denja të punës, për mbrojtjen e punëmarrësve në ushtrimin e profesionit të tyre, për ligjshmëri në zbatimin e kohëzgjatjes së punës, për pagesën për punë të kryer në përputhje me legjislacionin, për sigurimin e çdo punëmarrësi, për higjienën dhe mirëqenien në vendin e punës, për punësimin e ligjshëm të fëmijëve, si dhe për çështje të tjera që lidhen ngushtë me marrëdhënien e punës.

3.2 Kuadri ligjor

Politika migratore shqiptare është e shprehur në Kushtetutë, si korniza garantuese e të drejtave dhe lirive të të huajve, e rregulluar me anë të legjislacionit në fuqi. Institucionet përgjegjëse për trajtimin e aspekteve të ndryshme të migracionit në Republikën e Shqipërisë, janë përgjegjëse për zbatimin politikave të veçanta migratore, sipas përcaktimeve në aktet ligjore dhe nënligjore me anë të të cilave është rregulluar politika migratore në Republikën e Shqipërisë.

Ndryshimi i kuadrit ligjor për migracionin gjatë viteve të fundit në frymën e legjislacionit të Bashkimit Evropian, ka synuar ndërtimin e një kornize të re të politikave migratore, për më shumë partneritet në menaxhimin global të migracionit. Kështu kuadri ligjor shqiptar ka shënuar mjaft përmirësime në aspektet e procedurave të dokumenteve të udhëtimit, vizave, punësimit, qëndrimit, bashkimit familjar etj.

Kuvendi i Shqipërisë, me vendimin nr. 41/2022 ka ngritur nënkomisionin “Për diasporën dhe migracionin” në përbërje të komisionit të përhershëm Parlamentar për Politikën e Jashtme. Objekti dhe fusha e përgjegjësisë së këtij nënkomisioni janë çështjet e diasporës dhe fenomenit migrator të Shqipërisë.

Menaxhimi i migracionit trajtohet në një seksion të veçantë të Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHIE). SKZHIE vëren së pavarësisht progresit në menaxhimin me efektivitet të migracionit në Shqipëri, pas zbatimit të Strategjisë së parë Kombëtare për Migracionin (2005–2010) dhe Strategjisë për Riintegrimin e Shtetasve Shqiptarë të Kthyer (2010–2015), disa sfida mbeten të patrajtuara:

- i. parandalimi i migrimin të parregullt nga vendi, keqpërdorimin e regjimit pa viza në zonën Shengen të BE-së;
- ii. kthimi i qëndrueshëm i shqiptarëve përmes ofrimit të mbështetjes për riintegrim;

iii. ndikimi i zhvillimit të migrimit duhet të forcohet, ndër të tjera me anë të promovimit të investimeve njerëzore dhe financiare të shqiptarëve që janë jashtë vendit për vendin;

iv. forcimi i strukturave të menaxhimit të migracionit dhe politikave paraprake të imigracionit dhe zbatimi i tyre bazuar në fakte solide dhe në përputhje me standardet ndërkombëtare, duke përfshirë sigurimin e të drejtave të njeriut të të gjithë emigrantëve.

Vizioni i SKZHIE-së konsiston në krijimin e një sistemi efektiv të qeverisjes së migracionit në Shqipëri, përmes realizimit të objektivave të mëposhtëm strategjikë:

- nxitja e kanaleve të sigurta dhe të rregullta për migrimin në Shqipëri me qëllim parandalimin e migracionit të parregullt, për të kanalizuar 70% të migrimit nga Shqipëria nëpërmjet marrëveshjeve të rregullta bilaterale;

- rritja e ndikimit të zhvillimit të emigrimit duke krijuar mekanizma të favorshme ligjore dhe institucionale;

- rritja e qëndrueshmërinë së migracionit të kthimit me mbështetjen e riintegrit të emigrantëve të kthyer;

- zbatimi i avancuar i politikave të migracionit, në mënyrë që të sigurojë trajtimin e barabartë të shtetasve të vendeve të tjera dhe integrimin e tyre në Shqipëri, në përputhje me standardet ndërkombëtare;

- konsolidimi i politikës së migracionit, kuadrit ligjor, strukturave të menaxhimit dhe koordinimit, në mënyrë që të sigurohet reagim më i mirë ndaj sfidave të migracionit.

Gjatë vitit 2023, Ministria e Brendshme udhëhoqi punën për hartimin e **Strategjisë së re Kombëtare për Migracionin**², e cila përmbush një nga detyrimet bazë të procesit të integrit, duke forcuar kornizën e qeverisjes së migracionit dhe azilit në vend, në bashkëpunim me të gjithë aktorët kombëtarë.

Objekti kryesor strategjik u përcaktua të jetë: “Qeverisja e efektshme e migracionit në Shqipëri, nëpërmjet adresimit dhe menaxhimit të problematikave dhe sfidave që lindin nga lëvizjet migratore, duke synuar rritjen e ndikimit të migracionit të zhvillimit, në të mirë të migrantëve dhe shoqërisë shqiptare”.

Qeveria shqiptare ka vendosur të arrijë objektivin kryesor strategjik, duke u përqendruar në katër qëllimet kryesore politike, si më poshtë:

- garantimi i qeverisjes strategjike të migracionit në Shqipëri;

- zhvillimi i politikave të efektshme për migracionin për motive punësimi, duke rritur ndikimin pozitiv të migracionit të zhvillimit socio-ekonomik kombëtar/lokal;

- promovimi i migracionit të rregullt, mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare;

- forcimi i sistemit të mbrojtjes ndërkombëtare, garantimi i të drejtave të azilkërkuesve dhe refugjatëve dhe ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme.

Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi 2019–2022, miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 659, datë 10.10.2019, ka si qëllim të përgjithshëm të nxisë vende pune cilësore dhe mundësi për aftësi për gjithë femrat dhe meshkujt shqiptarë gjatë gjithë ciklit të jetës. Kjo strategji përqendrohet në katër përparësitë strategjike: nxitja e mundësive për punë të denjë nëpërmjet politikave të frytshme të tregut të punës, ofrimi i arsimit dhe formimit profesional cilësor për të rinjtë dhe të rriturit, nxitja e përfshirjes sociale dhe kohezionit territorial dhe fuqizimi i qeverisjes së tregut të punës dhe i sistemeve të kualifikimeve.

Kuadri ligjor që rregullon punësimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë është ligji nr. 79/2021 “Për të huajt” dhe aktet nënligjore të nxjerra në zbatim të tij, që rregullojnë dhe përcaktojnë kriteret, dokumentacionin dhe procedurat për trajtimin e marrëdhënieve të punësimit e të qëndrimit të të huajve në vendin tonë.

Për sa u përket politikave dhe shërbimeve migratore të Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme, ato përfshijnë ndër të tjera përmirësimin e trajtimit të të huajve në Shqipëri, nëpërmjet garantimit të të

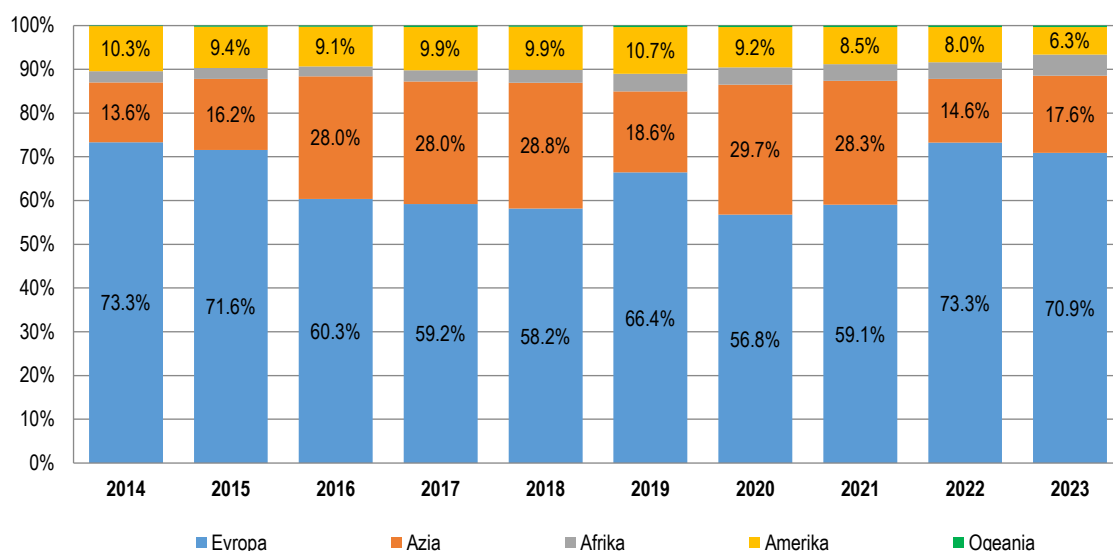
² Më 2 maj 2024, Këshilli i Ministrave miratoi me VKM-në nr. 271, datë 2.5.2024, Strategjinë e re Kombëtare për Migracionin (SKM) 2024–2030 dhe Planin e saj të Veprimit 2024–2026.

drejtave të të huajve kur vijnë në Shqipëri dhe bashkëpunimit me institucionet e tjera që trajtojnë të huajt, si dhe lehtësimit të kushteve të ardhjes të të huajve në Shqipëri, nëpërmjet heqjes stinore të vizave dhe përmirësimeve procedurale në dhënien e vizave.

3.3 Statistikat mbi imigrimin

Të huajt me leje qëndrimi në Shqipëri sipas vendit të origjinës, më 2023 kryesohen nga vendet e Evropës, duke zënë 70,9 % të të huajve gjithsej. Të huajt me origjinë nga Evropa janë 15.223 persona, duke shënuar një rritje me 14,5 % krahasuar me 2022. Të huajt me origjinë nga Azia janë 3.784, duke shënuar një rritje me 43,3 % krahasuar me 2022. Të huajt me origjinë nga Amerika, Afrika dhe Oqeania janë 2.453, duke pësuar një rritje me 10,8 % krahasuar me vitin 2022.

Figura 3.3.1 Të huajt me leje qëndrimi sipas kontinenteve, 2014–2023

Burimi: INSTAT.

Arsyet më të zakonshme të aplikimeve për leje qëndrimi të shtetasve të huaj në Shqipëri mbeten aktivitetet fitimprurëse, bashkimi familjar dhe studimi.

Në fund të vitit 2023, numri i të huajve me leje qëndrimi në Shqipëri rezultoi 21.460 banorë, duke pësuar rritje me 18,2 %, krahasuar me vitin 2022. Numri i të huajve me leje qëndrimi dominohet nga meshkujt me 63,8 %, kundrejt femrave me 36,2 %. Numri i aplikimeve për leje qëndrimi në Shqipëri në vitin 2023 ishte 12.430 aplikime, duke shënuar një rritje me 22,7 %, krahasuar me vitin 2022.

Të huajt me origjinë nga Kosova, Italia dhe Turqia përbëjnë numrin më të madh të të huajve me leje qëndrimi në Shqipëri në vitin 2023, respektivisht me 3.712, 3.375 dhe 1.693 banorë. Të huajt me origjinë nga Evropa rezultojnë 15.223 banorë në vitin 2023 dhe përbëjnë 70,9 % të të huajve gjithsej, kundrejt 73,3 % që përbënin më 2022.

Tabela 3.3.1 Leje qëndrimi/ unike të lëshuara për herë të parë, sipas motivit:

Motivi	Autorizime
Bashkim familjar	1166
Humanitare	30
E përhershme	70
Leje unike – punëmarrës	4522
Leje unike – të vetëpunësuar/investitorë	327
Studim	428
Të tjera	943
Totali	7486

Burimi: Departamenti i Kufirit dhe Migracionit.

Në zbatim të parashikimeve të ligjit nr. 79/2021, “Për të huajt”, shtetasit e huaj që dëshirojnë të qëndrojnë ligjërisht në territorin e Republikës së Shqipërisë për qëllime pune, aplikojnë dhe pajisjen me leje unike. Kjo leje integron në një leje të vetme miratimin për punësim dhe lejen e qëndrimit.

Gjithashtu, në varësi të shtetësisë, motivit për të cilin vijnë në Shqipëri, aktivitetit që do të ushtrojnë, si dhe kohëzgjatjes së qëndrimit, shtetasit e huaj pajisen me dokumentin e lejes së qëndrimit apo lejes unike në përputhje me motivin e dëshiruar. Për t’u pajisur me këto autorizime të huajt duhet të plotësojnë kriteret, procedurat dhe dokumentacionin e parashikuar në vendimin nr. 858, datë 29.12.2021, “Për përcaktimin e kriterëve të procedurave dhe të dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.

Autoriteti shtetëror përgjegjës për trajtimin e çështjeve të punësimit të të huajve është struktura që mbulon çështjet e punësimit Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive (AKPA) me drejtoritë rajonale të punësimit dhe aftësive (DRAKPA) në varësi të saj.

Tabela 3.3.2 Të huaj trajtuar nga AKPA-ja për vitet 2022–2023

Shtetas të huaj me kontratë pune	Viti 2022	Viti 2023
Totali	8305	9825

Burimi: AKPA.

Gjatë vitit 2022, AKPA-ja lëshonte për shtetasit e huaj që deklarojnë punësimin e tyre akoma një dokument, i cili emërtohej “Vërtetim deklarimi për punësim”, ndërsa gjatë vitit 2023, punësimi i tyre deklarohet vetëm *on-line*. Nisur nga ky fakt, gjatë vitit 2022, AKPA-ja ka lëshuar 1.894 vërtetime punësimi dhe gjatë vitit 2023 punësimi është deklaruar nga 1.365 shtetas të huaj si në tabelën më poshtë:

Tabela 3.3.3 Të huaj të trajtuar nga AKPA-ja dhe drejtoritë rajonale, për vitin 2022–2023

Institucioni	Të huaj 2022	Të huaj 2023
Berat	96	302
Dibër	9	51
Durrës	1447	2006
Elbasan	295	331
Fier	472	592
Gjirokastrë	27	98
Korçë	29	110
Kukës	9	71
Lezhë	194	424
Shkodër	232	435
Tiranë	3409	4207
Vlorë	485	1208
Dr. e Përgjithshme AKPA	1601	
Totali	8305	9825

Burimi: AKPA.

Me bërjen të mundur të implementimit të modulit të ri, aplikim për leje unike/qëndrimi (leje qëndrimi me motiv punësimi), nëpërmjet portalit e-Albania, AKPA-ja nuk pajis me dokumente pune shtetasit e huaj por miraton punësimin, online, nëpërmjet ndërveprimit në sistem për punësimin e tyre, pas plotësimit të të gjitha kriterëve ligjore. Gjatë vitit 2023, nga AKPA-ja, janë dhënë *on-line* në total 9.825 miratime, nga të cilat 8.910 dhënë për aplikime të bëra për herë të parë dhe 2.300 për shtetase të huaja, femra.

Procedura e “Miratim punësimi” për shtetas të huaj, ka qenë pozitive për 8.460 persona, nga të cilët 1.295 janë shtetas të huaj nga Turqia, 1.285 nga Bangladeshi, 1.045 nga India dhe 777 shtetas të huaj nga Nepali.

Tabela 3.3.4 Miratime punësimi 2023

Shtetësia	Miratime punësimi viti 2023
Turke	1295
Bangladesh	1285
Indi	1045
Nepal	777

Burimi: AKPA.

Sektorët ekonomikë me numrin më të madh të kërkesave nga shtetas të huaj për periudhën janar–dhjetor 2023, janë si më poshtë:

Tabela 3.3.5 Sektori i aktivitetit 2023

Sektori i aktivitetit	Viti 2023
Akomodim shërbim ushqimor	1094
Sektori i ndërtimit	999
Aktivite të tjera shërbimi	985
Sektori i tregtisë me shumicë dhe pakicë	848

Burimi: AKPA.

Siç edhe përcaktohet në nenin 80, të ligjit nr. 79/2021 për të huajt, shtetas të Shteteve të Bashkuara të Amerikës, anëtarët e familjes së shtetasve të SHBA-ve, shtetas të vendeve anëtare të Bashkimit Evropian dhe të zonës Shengen dhe anëtarët e familjeve të tyre, që nuk janë shtetas të këtyre vendeve dhe që janë me qëndrim të ligjshëm në Republikën e Shqipërisë, shtetasit e njërit prej vendeve të Ballkanit Perëndimor, Bosnjë-Hercegovinës, Malit të Zi, Kosovës, Serbisë dhe Maqedonisë së Veriut, deklarojnë punësimin e tyre pranë zyrave përkatëse. Gjatë vitit 2023, janë deklaruar në total 1.365 shtetas të huaj, nga të cilët 712 italianë, 132 rumunë, 89 polakë dhe 82 gjermanë.

Tabela 3.3.6 Ndarja sipas shtetësisë:

Shtetësia	Deklarime punësimi viti 2023
Italiane	712
Rumune	132
Polake	89
Gjermane	82

Burimi: AKPA.

Tabela 3.3.7 Ndarja sipas sektorit të aktivitetit:

Sektori i aktivitetit	Deklarime punësimi 2023
Aktivite të tjera shërbimi	186
Sektori i transportit dhe magazinimit,	160
Aktivite të organizatave dhe organizmave ndërkombëtare,	153
Sektori i tregtisë me shumicë dhe pakicë	152

Burimi: AKPA.

Gjatë vitit 2022, AKPA-ja lëshonte për këta shtetas një dokument “Vërtetim deklarimi për punësim”, ndërsa gjatë vitit 2023 punësimi i tyre deklarohet vetëm online.

Tabela 3.3.8 Shtetasit e huaj sipas përcaktimit të nenit 80

Institucioni	Vërtetime punësimi	Deklarime punësimi
	2022	2023
Berat	36	98
Dibër	1	0
Durrës	213	160
Elbasan	19	9
Fier	35	81
Gjirokastrë	19	7
Korçë	18	39
Kukës	2	27
Lezhë	43	27
Shkodër	62	81
Tiranë	859	666
Vlorë	161	170
Dr. e Përgjithshme AKPA	426	
Totali	1894	1365

Burimi: AKPA.

4. Migracioni i parregullt në vend

4.1 Autoritetet përgjegjëse

Ministria e Brendshme, nëpërmjet strukturave të Policisë së Shtetit (Departamenti për Kufirin dhe Migracionin, Departamenti për Policinë Kriminale) dhe Drejtorisë së Përgjithshme për Zhvillimin e Migracionit dhe Azilit në Ministrinë e Brendshme, ka përgjegjësinë kryesore në menaxhimin e migracionit të parregullt.

Departamenti për Kufirin dhe Migracionin (DKM), nëpërmjet strukturave të saj qendrore dhe vendore, është përgjegjës për:

- parandalimin dhe luftën ndaj migracionit të parregullt nëpërmjet menaxhimit të integruar të kufijve;
- kontrollit të ligjshmërisë së qëndrimit të të huajve në territor;
- marrjen e masave për ndalimin e të huajve të parregullt në territor;
- largimin vullnetar, dëbimin dhe kthimin e tyre në vendin e origjinës apo në vendin transit nga kanë ardhur;
- zbatimin e marrëveshjeve të ripranimit me vendet e tjera;
- pritjen, intervistimin e shtetasve shqiptarë emigrantë të parregullt të kthyer në kufi;
- informimin e tyre mbi mundësitë e riintegritimit në vend;
- bashkëpunimit rajonal dhe më gjerë në fushën e shkëmbimit të të dhënave statistikore mbi migracionin e parregullt dhe paralajmërimin e hershëm;
- përzgjedhjen e të huajve të parregullt në kufi a territor dhe referimin e tyre në mekanizmin përkatës;
- identifikimin dhe trajtimin e viktimave/viktimave të mundshme të trafikimit të personave në zbatim të Mekanizmit Kombëtar të Referimit dhe Procedurave Standarde të Veprimit për identifikimin;
- referimin dhe asistimin e viktimave/viktimave të mundshme të trafikimit, përfshirë dhe të miturit e pashoqëruar, për luftën kundër trafikimit dhe kontrabandimit të personave.

Me qëllim kontrollin dhe menaxhimin efektiv të migracionit të parregullt, Departamenti për Kufirin dhe Migracionin bashkëpunon dhe ndërvepron me **Drejtorinë e Politikave të Azilit, Shtetësisë dhe të Huajve**, në Ministrinë e Brendshme, e cila mbulon çështjet për azilin dhe refugjatët në Shqipëri. Ajo është përgjegjëse për trajtimin e aplikimeve, procedimin, shqyrtimin e dëgjimeve dhe grumbullimin e të dhënave të tjera të nevojshme për plotësimin e dokumentacionit për çdo aplikim për azil.

Drejtoria e Politikave për Antitrafikun dhe Migracionin në Ministrinë e Brendshme merret

me monitorimin, bashkërendimin, nxitjen dhe orientimin e veprimtarisë së strukturave qendrore/vendore në çështjet e parandalimit dhe luftës kundër trafikimit të personave, në zbatim të Planit Kombëtar të Veprimit të Luftës kundër Trafikimit të Personave, si dhe të çështjeve të migracionit, në veçanti të Strategjisë Kombëtare për Migracionin dhe Planit të Veprimit.

4.2 Kuadri ligjor

Kuadri ligjor shqiptar për migracionin ka shënuar mjaft përmirësime. **Ligji nr. 79/2021 “Për të huajt”** dhe aktet nënligjore në zbatim të tij janë përafuar me 15 direktiva të *acquis* të Bashkimit Evropian. Aspektet e rregulluara në legjislacionin në fuqi janë kryesisht: në kuadër të luftës kundër migracionit të paligjshëm, procedurave për trajtimin e të huajve të parregullt, trajtimin e të miturve të pashoqëruar, hyrjen/qëndrimin e paligjshëm të të huajve, punësimin e paligjshëm të tyre, martesat fiktive, ndalimin në qendrën e mbyllur, dëbimin/largimin, si dhe masat ndëshkimore dhe ekzekutimin e tyre.

Ligji nr. 10/2021 “Për azilin në Republikën e Shqipërisë”, përafuar po ashtu pjesërisht me një sërë Direktivash të Këshillit dhe Parlamentit Evropian, ka për qëllim parashikimin e kushteve e të procedurave për dhënien dhe heqjen e azilit, mbrojtjen plotësuese dhe mbrojtjen e përkohshme në Republikën e Shqipërisë, të drejtat dhe detyrimet e azilkërkuesve, refugjatëve dhe personave nën mbrojtje të përkohshme dhe plotësuese, përmbajtjen e statusit të refugjatit dhe mbrojtjes plotësuese, të drejtën për bashkim familjar si dhe përcaktimin e kushteve për integrimin e refugjatëve e të personave nën mbrojtje plotësuese në Republikën e Shqipërisë.

Ndër politikat migratore të Ministrisë e Brendshme, mund të veçohet Strategjia Ndërsektoriale e Menaxhimit të Integruar të Kufirit 2020–2027 dhe Plani i Veprimit 2021–2023, si dhe Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Personave 2021–2023.

Strategjia Ndërsektoriale e Menaxhimit të Integruar të Kufirit 2020–2027 dhe Plani i Veprimit 2021–2023, miratuar me VKM-në nr. 117, datë 16.12.2020, është konceptuar për bashkërendim dhe bashkëpunimin ndërmjet të gjithë autoriteteve dhe agjencive të përfshira në sigurinë kufitare dhe lehtësimin e tregtisë, me qëllim përsosjen e sistemeve të efektshme dhe me rendiment të menaxhimit të integruar të kufirit, me synim arritjen e qëllimit për të pasur kufij të hapur por të kontrolluar dhe të sigurt.

Meqenëse **Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Personave (PKV) 2021–2023**, përfundoi në dhjetor 2023, Ministria e Brendshme me mbështetjen e OSBE-së, filloi procesin e përgatitjes së Planit të ri Kombëtar të Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Personave 2024–2025.

Gjatë muajit shtator–tetor 2023, Drejtoria e Politikave të Antitrafikut dhe Migracionit zhvilloi 5 takime me anëtarët e Komiteteve Rajonale Antitrafik në disa qarqe, ku u diskutua mbi zbatimin e PKV-së për Luftën kundër Trafikimit të Personave 2021–2023, si dhe problematikat e adresuara nga pjesëmarrësit shërbyen si udhërrëfyes gjatë hartimit të planit të ri kombëtar të veprimit 2024–2025. Më datë 26 tetor u prezantua drafti i Planit, tek anëtarët e MKR-së, të cilët përcollën komente dhe sugjerime lidhur me aktivitetet që do të parashikohen në të. Dokumenti u publikua për konsultim publik përmes Regjistrat Elektronik për Njoftimet dhe Konsultimet, RENJK, si dhe u dërgua për mendim dhe bashkërendim të ministritë e linjës dhe institucionet përgjegjëse për zbatimin e tij.

Ky dokument është vazhdim i përpjekjeve dhe objektivave antitrafikim të parashikuar në Strategjinë kundër Krimit të Organizuar dhe Krimeve të Rënda 2021–2025 dhe Planin Kombëtar të Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Personave 2021–2023, por të përshtatura me ndryshimet dinamike të formave dhe tendencave të trafikimit, vizionit të qeverisë, reformave të ndërmarra në fushën e antitrafikut si dhe detyrimeve në kuadër të integritetit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian, proceseve rajonale dhe ndërkombëtare.

Misioni i PKV-së është promovimi i një reagimi efektiv, adekuat dhe të bashkërenduar për parandalimin dhe luftën kundër trafikimit të personave të bazuar në bashkëpunimin ndërkombëtar, bashkëpunimin efektiv ndërinstitucional brenda vendit, pjesëmarrjen e viktimave/viktimave të mundshme të trafikimit dhe përfshirjen e shoqërisë civile dhe komunitetit. Plani synon që të adresojë sa më qartë të gjithë aksionin e strukturave shtetërore dhe jo shtetërore në luftën kundër

trafikimit të personave, duke zhvilluar me tej praktikat e mira të krijuara, intensifikimin e përpjekjeve për të realizuar ndërhyrjet që nuk kanë pasur sukses në zbatimin e PKV 2021–2023, si dhe t'u përgjigjet rekomandimeve të raporteve ndërkombëtare³.

4.3 Menaxhimi i migracionit të parregullt

Bashkëpunimi në fushën e kthimit/ripranimeve

Gjatë vitit 2023, Departamenti për Kufirin dhe Migracionin ka ndjekur dhe zhvilluar procesin institucional dhe procedural në fushën e kthimit/ripranimeve, duke e pasqyruar atë në zhvillimet e reja ligjore, si më poshtë:

- janë draftuar dhe dërguar për ndjekje të procedurave të parashikuara marrëveshjet e ripranimit me vende të origjinës si Egjipti, Bangladeshi dhe Tunizia;
- janë finalizuar një sërë aktesh nënligjore në zbatim të ligjit për të huajt, në ndihmë të rregullimit të migracionit të parregullt, asistencës në transit për qëllim kthimin në rrugë ajrore, si dhe operacionet e kthimit apo operacionet e përbashkëta të kthimit në rrugë ajrore.

Nga viti 2023, Departamenti për Kufirin dhe Migracionin është përfituesi kryesor i projektit rajonal për rritjen dhe fuqizimin e kapaciteteve të ripranimit, financuar nga Qeveria Daneze dhe menaxhuar nga Zyra Rajonale IOM Beograd. Ky projekt i shtrin efektet e saj për periudhën kohore nga 2021 deri më 2024.

Kërkesa ripranimi të shtetasve shqiptarë (madhorë) nga vende të BE-së dhe rajoni

Gjatë vitit 2023, në zbatim të marrëveshjeve së ripranimit Shqipëri/Komuniteti Evropian dhe marrëveshjeve dypalëshe të ripranimit, janë trajtuar dhe kthyer përgjigje për 407 kërkesa për shtetas madhorë. Shumica e tyre kanë ardhur nga Gjermania 166 kërkesa dhe Mbretëria e Bashkuar 108.

Tabela 4.3.1 Sipas shteteve:

Nr.	Shteti	Kërkesa 2023
1	Gjermania	166
3	Belgjika	67
4	Mbretëria e Bashkuar	108
2	Franca	18
5	Polonia	0
8	Finlanda	6
7	Luksemburgu	10
9	Holanda	22
10	Suedia	0
10	Kosova	1
11	Bullgaria	8
12	Mali i Zi	0
13	Norvegjia	0
14	Italia	0
15	Spanja	1
	Totali	407

Burimi: DKM.

Kërkesa për ripranimin e të miturve shqiptarë të pashoqëruar nga vende të BE-së dhe rajoni

Gjatë vitit 2023, janë trajtuar 30 kërkesa për riatdhesimin e shtetasve shqiptarë të mitur të pashoqëruar, shumica nga Gjermania 17 kërkesa dhe Franca 5.

³ Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Personave 2024–2025, u miratua me VKM-në nr. 458, datë 10.7.2024.

Tabela 4.3.2 Sipas shteteve:

Nr.	Shteti	Kërkesa për ripranim të mitur					
		2023					
		Totali	Poz.	Neg.			
1	Gjermania	17	17	-			
3	Franca	5	5	-			
4	Suedia	2	2	-			
2	Greqia	1	1	-			
5	Italia	2	2	-			
6	Kosova	3	3	-			
-	Totali	30	30	-			

Burimi: DKM.

Thëksojmë se për trajtimin e kërkesave dhe ndjekjen e procedurave për kthim/ripranim të të miturve të pashoqëruar, bashkëpunuesi kryesor i Departamentit për Kufirin dhe Migracionin është Agjencia Shtetërore për Mbrojtjen dhe të Drejtat e Fëmijës.

Operacionet e riatdhesimit nga Franca me eskortë shqiptare

Gjatë vitit 2023, janë kryer 16 operacione me eskortë shqiptare për riatdhesimin e shtetasve shqiptarë dhe janë kthyer 526 shtetas (përkatësisht nga Franca 482, Belgjika 2, Spanja 42).

Tabela 4.3.3 Numri i operacioneve dhe shtetasit e kthyer deportivë

Viti	2023
Operacione	16
Shtetas të kthyer deportivë	526

Burimi: DKM.

Kthimi vullnetar dhe kthimi vullnetar i asistuar për shtetas të vendeve të treta

Gjatë vitit 2023 janë trajtuar në total 9 kërkesa për shtetas të huaj, për kthim vullnetar dhe kthim të asistuar nga IOM. Nga këto, 3 shtetas të huaj, janë kthyer vullnetarisht në vendin e origjinës me asistencën e IOM- it, ndërsa 6 shtetas të tjerë janë kthyer vullnetarisht në vendin e origjinës. Ndërsa 6 shtetas të huaj, me kërkesën e tyre e kanë anuluar kthimin për në vendin e origjinës me asistencën e IOM.

4.4 Statistikat

Në vendet e Ballkanit Perëndimor migracioni i parregullt me prejardhje afrikane dhe aziatike (nga vendet e LMAV – Lindja e Mesme dhe Afrika Veriore) që tenton t'i përdorë vendet e këtij rajoni për të arritur më pas në vendet e Bashkimit Evropian, ka shumë vite që është konstatuar si fenomen, dhe format e zhvillimit të tij janë nga më të ndryshmet.

Ky migracion mund të konsiderohet si i përzier, që do të thotë se arsyet e evolimit të tij në përmasa kaq të mëdha janë konfliktet e luftës, luftërat e brendshme civile, faktorët e vështirë ekonomikë e socialë të hasura në shumë prej tyre, konfliktet dhe dhuna fetare etj. Ky trend ka përfshirë prej disa vitesh edhe vendet e Ballkanit Perëndimor (e identifikuar si *Western Balkan Route*), ku përfshihet edhe Shqipëria.

Gjatë vitit 2023, Departamenti për Kufirin dhe Migracionin ka trajtuar sipas procedurave standarde të punës, shtetasit e huaj të kapur në situatë të parregullt, më konkretisht:

- 4.874 shtetas të huaj imigrant të parregullt të hyrë për herë të parë;
- 1.756 shtetas të huaj imigrant të parregullt të hyrë si përsëritës.

Në total gjatë vitit 2023 numri i imigrantëve të parregullt të kapur ishte 6.630.

Në krahasim me vitin 2022, ku janë kapur 8.335 të huaj imigrant të parregullt, gjatë vitit 2023 konstatojmë një rënie me 1.705 persona.

Tabela 4.4.1 Të huaj të evidentuar të parregullt dhe azilkërkues për vitet 2022–2023.

Viti	Të huaj të parregullt	Azilkërkues
2022	8.335	89
2023	6.630	255

Burimi: Departamenti për Kufirin dhe Migracionin.

Nga analiza e të dhënave për vitin 2023, konstatohet se Shqipëria vijon të mbetet një vend tërheqës për t'u përdorur si vend transit drejt vendeve të BE-së dhe numri i imigrantëve të parregullt, si përsëritës, shënon rritje.

Nga intervistat e kryera me imigrantët është konstatuar se në shumicën e rasteve e vazhdojnë rrugëtimin e tyre vetë (pa lehtësues) dhe si *modus operandi* më i përdorur nga ata është se kur kapen nga shërbimet e Policisë Kufitare, kërkojnë azil dhe më pas akomodohen në Qendrën Kombëtare për Azilkërkues. Meqë Qendra e Azilit është një qendër e hapur, ata largohen dhe përdorin taksit ose mjete të transportit publik për të shkuar në Shkodër, nga ku synojnë të arrijnë në kufirin shqiptaro-malazez.

Rreziku i paraqitur nga këto të dhëna është fakti se mund të riaktivizohen rrjete të trafikantëve shqiptarë në bashkëpunim me ata të huaj, për të ofruar dhënie ndihmë kundrejt pagesave fitimprurëse.

Tabela 4.4.2 Të huaj refuzuar në hyrje sipas llojit të PKK (2022–2023)

KUFIRI/VITI	2022	2023
Tokësor	111	156
Ajror	994	639
Detar	7	23
Totali	1112	818

Burimi: Departamenti për Kufirin dhe Migracionin.

Referuar të dhënave, refuzimet kanë ndodhur për arsye të mungesës së dokumenteve të udhëtimit dhe të automjeteve, ekzistenca e dokumentave të pavlefshme, mungesa e vizës, tejkalimi i afatit të qëndrimit, mungesa e mjeteve financiare, si dhe mos justifikimi i qëllimit të udhëtimit.

Shtetasit shqiptarë dhe të huaj që kthehen nga policitë e vendeve të tjera në kufi, u nënshtrohen procedurave të posaçme të pritjes, intervistimit dhe më pas përzgjedhjes. Një nga qëllimet e procesit të përzgjedhjes është edhe vlerësimi i vulnerabiliteteve dhe nevojave apo treguesve të trafikimit të qenieve njerëzore.

Referuar të dhënave të administruara nga Drejtoria e Politikave për Antitrafikun dhe Migracionin në Ministrinë e Brendshme, për vitin 2023 janë identifikuar dhe referuar gjithsej 165 viktima/viktima të mundshme trafikimi.

Tabela 4.3 i referohet statusit, grup-moshës, gjinisë dhe kombësisë së viktimave dhe viktimave të mundshme të trafikimit për vitin 2022 dhe 2023.

Tabela 4.4.3 Viktima trafikimi/ viktima të mundshme trafikimi (2022–2023)

VITI		2022	2023
Statusi	Viktima trafikimi	2	1
	Viktima të mundshme trafikimi	110	164
Mosha	Të rritur	38	56
	Fëmijë	74	109
Gjinia	M	31	50
	F	81	115
Shtetësia	Shqiptarë	109	161
	Të huaj	3	4

Burimi: Sektori Antitrafik, Ministria e Brendshme.

5. Kthimi, ripranimi dhe riintegrimi

5.1 Autoritetet përgjegjëse

Ministria e Brendshme nëpërmjet strukturës së Departamentit për Kufirin dhe Migracionin në Policinë e Shtetit dhe Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, nëpërmjet strukturës së çështjeve konsullore, kanë përgjegjësinë kryesore për hartimin e politikave për kthimin/ripranimin e të huajve me qëndrim të paligjshëm në Shqipëri, si dhe për implementimin e instrumenteve juridike dypalëshe dhe shumëpalëshe (marrëveshje ripranimi), me qëllim ndjekjen dhe kryerjen e procedurave të kthim/ripranimit të shtetasve të saj, kthimet vullnetare, zbatimi i të cilave asistohet kryesisht nga Organizata Ndërkombëtare për Migracionin në Shqipëri (IOM).

Zbatimi i kthimeve/ripranimeve mbështetet nga oficerët e kontaktit dhe stafet konsullore shqiptare jashtë vendit, që marrin pjesë në praktikat e bashkëpunimit me autoritetet të vendeve përkatëse për të mbështetur kthimin e personave. Si rezultat i refuzimit të azilkërkimit për shtetas shqiptarë në disa shtete të BE-së, kthimet pas përfundimit të procesit të azilkërkimit, nga një natyrë deportuese janë konvertuar në kthime vullnetare. Bisedimet dypalëshe i kanë paraprirë fenomenit të kthimit vullnetar kryesisht nëpërmjet fluturimeve speciale nga shtete të BE-së si: Gjermania, Franca, Mbretëria e Bashkuar, Suedia etj. Pjesa më e madhe e fluturimeve të kësaj natyre koordinohen nga Frontex-i (Agjencia Evropiane e Menaxhimit të Kufijve dhe Rojës Bregdetare).

Për sa i përket procesit të riintegritimit janë të përfshira shumë institucione të nivelit qendror dhe vendor, që merren me zbatimin e politikave për riintegrimin e personave të riatdhesuar. Institucionet në nivelin qendror të përfshira në zbatimin e politikave të riintegritimit janë: Ministria e Brendshme, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministria e Arsimit dhe Sportit, si dhe Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, bashkërendon veprimet me strukturat e Ministrisë së Brendshme për zbatimin e marrëveshjeve bilaterale dhe multilaterale të ripranimit të shtetasve.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale është përgjegjëse për të kontribuar në sigurimin e aksesit në kujdes shëndetësor dhe mbrojtjes dhe përfshirjes sociale dhe përkujdesjes sociale e shanseve të barabarta, në zbatim legjislationit në fuqi. Ajo mbështet integrimin e emigrantëve të kthyer dhe migrantëve të brendshëm në sistemin shëndetësor, të sigurimeve shëndetësore dhe mbrojtjes sociale.

Ministria e Arsimit dhe Sportit është përgjegjëse për të kontribuar në integrimin e shtetasve të huaj dhe shqiptarëve të kthyer në Shqipëri në fushën e arsimit, kulturës dhe shkencës.

5.2 Kuadri ligjor

Në fushën e trajtimit të migracionit të parregullt duke siguruar kthimin efikas dhe të qëndrueshëm, për Shqipërinë vazhdon të jetë prioritet në veçanti kthimi vullnetar. Në përputhje me direktivën e kthimit, politika e kthimit në Shqipëri mbështet kthimin vullnetar të personave, të cilët janë subjekt i një detyrimi për t'u larguar nga territori i Shqipërisë.

Kuadri ligjor për të huajt, konkretisht ligji nr. 79/2021, "Për të huajt", si dhe aktet nënligjore në zbatim të tij, veçanërisht udhëzimi i ministrit të Brendshëm nr. 174, datë 12.9.2022, "Mbi procedurat e trajtimit të të huajve me qëndrim të parregullt në territorin e Republikës së Shqipërisë", rregullon çështje dhe politika mbi:

- kthimin, ripranimet dhe riintegrimin e qëndrueshëm të të kthyerve;
- largimin, dëbimin, ndalimin;
- mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të imigrantëve dhe mbrojtjen e të dhënave personale;
- masat ndëshkimore dhe ankimimin;
- integrimin e imigrantëve etj.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë, nëpërmjet drejtorive në përbërje të saj dhe Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive (AKPA), ushtron veprimtarinë e saj në përputhje me legjislationin përkatës dhe është përgjegjëse për riintegrimin e shtetasve shqiptarë të kthyer, konkretisht në:

- fushën e zhvillimit dhe monitorimit të politikave shtetërore për emigrimin për motive punësimi dhe çështjet e lidhura me të si punësimin, arsimin dhe formimin profesional dhe marrëdhëniet e punës;
- përfshirjen e kategorisë së shtetasve shqiptarë të kthyer me probleme ekonomike në grupet e veçanta

të punëkërkuesve të papunë, që përfitojnë nga programet e nxitjes së punësimit;

- identifikimin e nevojave ekzistuese për formimin profesional të shtetasve shqiptarë të kthyer;
- ofrimin e trajnimeve falas në drejtoritë rajonale të formimit profesional publik të shtetasve shqiptarë të kthyer me probleme ekonomike;
- ngritjen dhe funksionimin e sporteleve të migracionit në të gjitha drejtoritë rajonale dhe zyrat vendore të punësimit;
- bashkërendimin e punës për zbatimin e politikave në fushën e riintegrit të emigrantëve të kthyer, në nivelin qendror dhe nivelin vendor.

Prej vitit 2010, në varësi të AKPA-së funksionojnë sportelet e migracionit (SM), të cilat janë ngritur pranë të gjitha drejtorive rajonale dhe zyrave vendore të punësimit. Sportelet e migracionit janë pjesë e rëndësishme e mekanizmit të mbështetjes për riintegrim. Këto struktura shërbejnë si pikë kyçe në nivel vendor për të mbledhur të dhëna të hollësishme për shtetasit shqiptarë të kthyer, të cilët paraqiten vullnetarisht pranë tyre. Sportelet e Migracionit kryejnë funksionet e mëposhtme:

- i. intervistimin e shtetasve shqiptarë të kthyer që paraqiten vullnetarisht në sportel;
- ii. dhënie informacioni për shërbimet publike dhe ato private, në përputhje me nevojat e identifikuar (kur ekzistojnë);
- iii. referim të shërbimet publike dhe ato private (kur ekzistojnë), si dhe projekte specifike të shoqërisë civile në përputhje me nevojat e tyre.

5.3 Statistika

Statistika mbi shtetasit e huaj të kthyer

Në vitin 2023, 6.630 të huaj janë kapur apo të konstatuar në situatë të parregullt. Për ta procedohet për t'i larguar me procedura ripranimi, kryesisht drejt vendeve të qëndrimit të fundit, nga kanë tranzituar. Lidhur me imigrantët e parregullt të kapur, vihet re që nga 6,630 në total, 4,169 janë kapur në territorin kufitar, 2,389 në territorin e brendshëm dhe 72 në pikat kufitare.

Nga një total prej 6,630 imigrantë të kapur, 61 janë pajisur me urdhër dëbimi dhe mbyllur në qendrën e mbyllur në Karreç, 255 janë azilkërkues, 6,314 janë pajisur me urdhra largimi vullnetar dhe 14 shtetas të pajisur me një nga urdhrat kanë qenë shtetas të vendeve të BE-së.

Shqiptarët e kthyer

Duke analizuar flukset migratore në tërësi, karakteristikë për flukset migratore në Shqipëri mbetet intensifikimi i kthimit të emigrantëve shqiptarë gjatë vitit 2023, i lidhur kryesisht me kthimet e emigrantëve azilkërkues ose të konstatuar me qëndrim të parregullt në vendet e Bashkimit Evropian.

Tipologjitë e emigrantëve shqiptarë të kthyer gjatë vitit 2023, ishin kryesisht:

- i. kthimi vullnetar i emigrantëve ekonomikë;
- ii. kthimi i të miturve të shoqëruar ose jo nga prindërit;
- iii. kthimi i migrantëve të parregullt;
- iv. kthimi i azilkërkuesve që nuk kanë përfituar azil.

Tabela në vijim paraqet numrin e shtetasve shqiptarë të kthyer nga vendet e BE-së në dy vitet e fundit dhe numri i operacioneve të përbashkëta të koordinuara me FRONTEX-in.

Tabela 5.3.1 Shtetas shqiptarë të kthyer për vitet 2022 dhe 2023

Viti	Numri i i të kthyerve
2022	7.419
2023	8.224

Burimi: Departamenti për Kufirin dhe Migracionin.

Pjesa më e madhe e kthimeve të shtetasve shqiptarë nga vendet e BE-së dhe vendet fqinje është bërë me operacione të përbashkëta riatdhesimi. Gjatë vitit 2023 janë kthyer 8.224 shtetas shqiptarë, duke shënjuar rritje krahasuar me 7.419 të vitit 2022.

Gjatë vitit 2023 nga 8.224 shtetas shqiptarë të kthyer deportivë, 1.439 janë kthyer vullnetarisht dhe 5.980 me kthim të detyruar. Numri total i meshkujve ishte 7.077 dhe femrave 342.

Sipas të dhënave të Eurostat, numri i aplikimeve për azil, për herë të parë, të shtetasve shqiptarë në vendet

e BE-së dhe zonës Schengen, për vitin 2023 ishte 7,015 aplikime. Në këtë kontekst vërehet një rënie e ndjeshme e aplikimeve krahasuar me vitin 2022, kur u regjistruan 10,745 aplikime për herë të parë.

6. Integrimi

6.1 Autoritetet përgjegjëse

Ministria e Brendshme ka përgjegjësinë e përgjithshme në fushën e migracionit dhe integritit, megjithatë në Shqipëri nuk ka një sistem të specializuar institucional për koordinimin e integritit dhe shtetësisë.

Fitimi i shtetësisë shqiptare bëhet me dekret të Presidentit të Republikës, por është Ministria e Brendshme, autoriteti përgjegjës për zbatimin e politikave dhe procedurave në çështjet që ndërlidhen me shtetësinë në Republikën e Shqipërisë. Në këtë kuadër janë strukturat në Policinë e Shtetit dhe Sektori i Shtetësisë në Drejtorinë e Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë në Ministrinë e Brendshme që pranojnë aplikimin, kontrollojnë, verifikojnë dhe vendosin për t'ia kaluar këtë kërkesë Presidentit për dekretim.

6.2 Kuadri ligjor

Mbështetja për integrimin, përveç personave që vijnë nga trevat shqiptolëse, është e nevojshme për emigrantët që vijnë nga vendet e treta të cilët nuk flasin shqip, për përfituesit e mbrojtjes ndërkombëtare (refugjatët dhe përfituesit e mbrojtjes plotësuese), si dhe të personave pa shtetësi. Shtetasit e huaj që jetojnë në Shqipëri (përfitues të mbrojtjes ndërkombëtare, qytetarët e BE-së, të vendeve të treta) kanë të drejtë për një gamë të gjerë shërbimesh, por këto janë të fragmentuara, në varësi të motivit të qëndrimit.

Fitimi i shtetësisë shqiptare rregullohet nëpërmjet ligjit nr. 113/2020, “Për shtetësinë”. Në zbatim të dispozitave të këtij ligji, që përcaktojnë rregullat dhe kriteret për fitimin, lënien dhe rifitimin e shtetësisë shqiptare, kanë dalë në zbatim disa akte nënligjore të cilat përcaktojnë rregullat, afatet, dokumentet dhe autoritetet kompetente për shqyrtimin e këtyre kërkesave.

6.3 Statistika

Një pjesë e vogël e të huajve me qëndrim të rregullt në Shqipëri kërkojnë shtetësinë shqiptare. Në vitin 2023 kanë aplikuar për shtetësinë shqiptare 1,405 shtetas të huaj, në krahasim me 1,459 shtetas të huaj që aplikuan për shtetësinë shqiptare në vitin 2022. Krahasimi i të dhënave të viteve 2022–2023, tregon se ka rënie të kërkesave për fitimin e shtetësisë.

Në tabelën në vijim pasqyrohen të dhënat mbi aplikimet për shtetësi shqiptare gjatë viteve të fundit.

Tabela 6.3.1 Aplikime për marrjen e shtetësisë shqiptare (2022–2023)

	2022	2023
Fitim shtetësie	1459	1405
Lënie shtetësie	651	880
Rifitim shtetësie	42	91

Burimi: Drejtoria e Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë në Ministrinë e Brendshme.

7. Migracioni dhe zhvillimi

7.1 Autoritetet përgjegjëse

Ministria e Brendshme ka përgjegjësinë kryesore për menaxhimin e qeverisjes së migracionit apo çështjeve të lidhura me këtë fushë, ndërsa Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, si dhe Agjencia Kombëtare e Diasporës, janë institucionet që kanë misionin të përfaqësojnë e nxisin politikat e bashkëpunimit dhe të ndërveprimit me të gjithë shqiptarët, duke nxitur e fuqizuar bashkëpunimin në të gjitha fushat me shqiptarët jashtë kufijve të Republikës së Shqipërisë dhe shtetet ku ata banojnë, në bashkëpunim me institucionet përkatëse.

Nisur nga fakti së zhvillimi ekonomik i vendit është i lidhur drejtpërdrejtë me proceset migratore, një sërë ministrish, si: Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministria Arsimit dhe Sportit etj., sipas fushës së veprimtarisë së tyre përfshijnë hartimin e politikave dhe strategjive, të cilat direkt apo indirekt rregullojnë çështje që kanë të bëjnë me migracionin dhe zhvillimin.

7.2 Kuadri ligjor

Qëllimi i përbashkët i autoriteteve përgjegjëse në fushën e migracionit dhe zhvillimit të vendit, është krijimi i një klime të favorshme për promovimin dhe tërheqjen e investimeve të huaja dhe nga diaspora. Në këtë kuadër, dërgesat në para të emigrantëve konsiderohen si element përbërës i investimeve të huaja direkte. Gjithashtu, një nga objektivat e qeverisë shqiptare është zhvillimi i zonave të lira ekonomike ose zonave të teknologjisë dhe zhvillimit ekonomik.

Dokumenti Politik për Angazhimin e Komuniteteve Shqiptare jashtë Vendlit, hartuar nga Qeveria Shqiptare me mbështetjen teknike dhe financiare të IOM në periudhën 2015–2016, ishte formalizimi i parë i një kuadri politikash për vendosjen e një marrëdhënieje me përfitim të ndërsjellë ndërmjet Shqipërisë dhe komuniteteve të saj jashtë vendlit.

Në tetor 2017, ministri i Shtetit për Diasporën nisi procesin e hartimit të Strategjisë Kombëtare për Diasporën 2018–2024. Misioni i kësaj Strategjie Kombëtare ka qëllim të përfshijë dhe fuqizojë pjesëmarrjen e diasporës dhe migrantëve si faktor të zhvillimit të Shqipërisë, nëpërmjet kapitaleve të dijeve dhe vlerave që ata zotërojnë. Strategjia ka si objektiv kryesor krijimin e një kuadri të plotë politik për diasporën dhe të qenët një instrument i dobishëm në ndihmë të qeverisë dhe aktorëve të tjerë, për të përmirësuar dhe fuqizuar bashkëpunimin me diasporën.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit dhe në veçanti ministri i Shtetit për Mbrojtjen e Sipërmarrjes, në kuadër të politikave zhvillimore si dhe ligjit nr. 55/2015, “Për investimet e strategjike”, kanë rol mbështetës dhe kontribuues në mënyrë indirekte në fushën e migracionit dhe zhvillimit.

Diaspora

Diaspora shqiptare përbëhet aktualisht nga pesë grupe kryesore:

- i. emigrantët ekonomikë;
- ii. prestatët e familjeve të emigrantëve ekonomikë;
- iii. studentët;
- iv. azilkërkuesit dhe refugjatët;
- v. fëmijët e pashoqëruar.

Grupet më të mëdha të diasporës përbëhen nga emigrantët ekonomikë, pjesëtarët e familjeve të emigrantëve ekonomikë dhe studentët. Ndërkohë, megjithëse me ritme më të ulëta, gjatë vitit 2023 vijoi fluksi i azilkërkuesve drejt vendeve të BE-së, ku numrin më të madh e zënë azilkërkuesit drejt Francës.

Largimet e popullsisë shqiptare kanë ardhur në rritje gjatë viteve dhe zgjerimi i mundshëm i BE-së në Ballkanin Perëndimor, mund të nxisë flukse të mëtejshme migratore nga Shqipëria. Numri i lartë i emigrantëve ka prodhuar gjithashtu flukse të konsiderueshme të remitancave në vite. Këto flukse përbëjnë një burim të jashtëzakonshëm dhe të pazëvendësueshëm financimi për ekonominë vendëse dhe shpesh kanë treguar se janë në gjendje t’u rezistojnë edhe situatave të krizave ekonomike. Pritjet janë për kontribute edhe më të larta në të ardhmen, ndikuar edhe nga parashikimet për përmirësim të aktivitetit ekonomik në vendet pritëse.

8. Azili dhe mbrojtja ndërkombëtare

8.1 Autoritetet përgjegjëse

Me qëllim harmonizimin e legjislacionit vendës me Direktivat e BE-së, Republika e Shqipërisë ka hartuar ligjin nr. 10/2021 “Për azilin në Republikën e Shqipërisë”, i cili parashikon kushtet dhe procedurat për dhënien dhe heqjen e statusit të refugjatit, mbrojtjes plotësuese dhe mbrojtjes së përkohshme në Republikën e Shqipërisë, të drejtat dhe detyrimet e azilkërkuesve, refugjatëve e personave nën mbrojtje të përkohshme dhe plotësuese, përmbajtjen e statusit të refugjatit dhe mbrojtjes plotësuese, të drejtën për bashkim familjar, si dhe përcaktimin e kushteve për integrimin e refugjatëve e të personave nën mbrojtje plotësuese në Republikën e Shqipërisë.

Ligji për azilin afron Shqipërinë me standardet ndërkombëtare dhe legjislacionin e BE-së për çështjen e rëndësishme të menaxhimit të duhur të refugjatëve dhe migrantëve që hyjnë në territorin shqiptar dhe garanton që personat që kërkojnë azil të kenë qasje në procedurën e azilit, rregullon kushtet për përpunimin e kërkesave të tyre dhe ofron garanci shtesë për trajtimin e kategorive të ndjeshme midis azilkërkuesve, siç janë të miturit e pashoqëruar.

Komisioni Kombëtar për Azilin dhe Refugjatët

Legjislacioni për azilin parashikon edhe hallkën administrative të ankimit ndaj vendimeve të Autoritetit Përgjegjës për Azilin dhe Refugjatët që përbën një garanci më tepër për azilkërkuesit dhe refugjatët. Në ligjin përkatës parashikohet Komisioni Kombëtar për Azilin dhe Refugjatët si autoriteti i vetëm kompetent vendimmarrës për ankimet kundër vendimeve të autoritetit përgjegjës për azilin dhe refugjatët. Në vitin 2021 u miratua VKM-ja nr. 669 datë 10.11.2021, “Për kriteret e emërimit, arsyet e liritimit ose shkarkimit, si dhe shpërblimin e anëtarëve të Komisionit Kombëtar për Azilin dhe Refugjatët”.

Standardet e pritjes

Bazuar në ligjin nr. 10/2021 “Për azilin në Republikën e Shqipërisë”, është miratuar VKM-ja nr. 630, datë 27.10.2021, “Për organizimin dhe funksionimin e Qendrës së Pritjes së Azilit”. Misioni i Qendrës është respektimi i legjislacionit vendës dhe ndërkombëtar të ratifikuar nga Republika e Shqipërisë, me qëllim mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, me fokus ato të azilkërkuesve dhe refugjatëve të akomoduar dhe përmirësimin e vazhdueshëm të standardeve të shërbimeve.

Qendra Pritëse për Azil (QPA), ofron akomodim dhe shërbime riintegruese për azilkërkuesit, si në të gjitha vendet e BE-së. QPA-ja është një qendër e hapur dhe ka garantuar një kapacitet deri në 250 persona. Kjo qendër ka gjithsej 15 punonjës duke përfshirë: një mjek, një punonjës social, një psikolog dhe ka një mjedis më të gjerë. Qendra gjithashtu ofron ambiente të përshtatshme për fëmijë, biblioteka, internet kafe dhe ambiente sportive.

Qendra e Pritjes për Azil akomodon azilkërkuesit duke marrë parasysh nevojat e tyre specifike, si dhe në varësi të kapacitetit të dhomave, duke e pajisur çdo dhomë me kushtet elementare të jetesës. Për kategori të ndryshme azilkërkuesish merren parasysh specifikat përkatëse që vlerësojnë nevojat e këtyre kategorive.

Azilkërkuesit qëndrojnë në këtë qendër deri në përfundimin e procedurave të azilit dhe në rast të vendimeve negative lejohen sërish të qëndrojnë në këto ambiente deri në përfundimin e procedurave të ankimit.

8.2. Statistika

Referuar shifrave të azilkërkuesve të dy viteve të fundit rezulton se në vitin 2022 ka pasur 125 kërkesa për azil, kurse në vitin 2023, 261 kërkesa për azil.

Gjatë vitit 2023 është vënë re rritje e regjistrimit të kërkesave për mbrojtje ndërkombëtare, krahasuar me vitet e tjera, përjashtuar këtu të gjithë shtetasit afganë që kanë mbërritur në territorin e Republikës së Shqipërisë, të cilëve iu është njohur mbrojtja e përkohshme në vendin tonë me VKM-në nr. 501, datë 25.8.2021, “Për dhënien e mbrojtjes së përkohshme shtetasve afganë dhe personave pa shtetësi, me qëndrim të përkohshëm ose të përhershëm në Republikën Islamike të Afganistanit”.

Tabela 8.2.1 Të huaj azilkërkues sipas shtetësisë për vitet 2022–2023

Vendi origjinës	Azilkërkues	Azilkërkues
	2022	2023
Siri	5	38
Irak	18	25
Afganistan	36	161
Marok	2	0
Iran	6	5
Algjeri	3	0
Pakistan	7	0
Serbi	2	0
Egjipt	0	2
Tunizi	3	0
Ukrainë	27	6
Jemen	0	5
Nepal	0	1
Turqi	1	0

Bangladesh	3	0
Somali	1	16
SHBA	1	0
Mbretëri e Bashkuar	0	1
Rusi	10	0
Totali	125	261

Burimi: Ministria e Brendshme.

Në tabelën e mëposhtme paraqiten të dhëna mbi vendimet e pezullimit të kërkesave sipas shtetësisë.

Tabela 8.2.2 Vendime pezullimi sipas shtetësisë (2022–2023)

SHTETËSIA	2022	2023
Ukrainë	12	
Afganistan	2	1
Siri	2	
Algjeri	1	
Pakistan		3
Marok	1	
USA		1
Totali	18	5

Burimi: Drejtoria e Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë, Ministria e Brendshme.

Në tabelën e mëposhtme paraqiten të dhëna mbi vendimet e pezullimit të kërkesave sipas shtetësisë.

Tabela 20. Vendime pezullimi sipas shtetësisë (2022–2023)

SHTETËSIA	2022	2023
Siri	4	
Palestinë	2	
Algjeri	2	
Turqi		1
Marok	2	
TOTAL	10	1

Burimi: Drejtoria e Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë, Ministria e Brendshme.

INSTITUCIONE KONTRIBUESE:

MINISTRIA E BRENDSHME

Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit

Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile

Departamenti për Kufirin dhe Migracionin

Drejtoria e Politikave për Antitrafikun dhe Migracionin

Drejtoria e Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë

MINISTRIA E FINANCave DHE EKONOMISË

Drejtoria e Politikave të Punësimit dhe Aftësimit Profesional

Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive (AKPA)

MINISTRIA PËR EVROPËN DHE PUNËT E JASHTME

INSTITUTI I STATISTIKAVE (INSTAT)

URDHËR

Nr. 66, datë 24.1.2025

**PËR SHFUQIZIMIN E URDHËRIT NR.
1136, DATË 30.12.2024, “PËR MARRJEN E
MASAVE KUFIZUESE PËR
PARANDALIMIN DHE KONTROLLIN E
SËMUNDJES SË INFLUENCËS AVIARE
NË SHPENDË, NË MJEDISËT E
HAPURA DHE NË TREGJET E
KAFSHËVE TË GJALLA”**

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar dhe ligjit nr. 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative në Republikën e Shqipërisë”,

URDHËROJ:

1. Shfuqizimin e urdhrit nr. 1136, datë 30.12.2024, “Për marrjen e masave kufizuese për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjes së influencës aviare në shpendë, në mjediset e hapura dhe në tregjet e kafshëve të gjalla”.

2. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit, Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe publikohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR

Nr. 70, datë 29.1.2025

**PËR MARRJEN E MASAVE KUFIZUESE
PËR PARANDALIMIN DHE
KONTROLLIN E SËMUNDJES SË
INFLUENCËS AVIARE NË SHPENDË,
NË MJEDISËT E HAPURA DHE NË
TREGJET E KAFSHËVE TË GJALLA**

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, të shkronjës “b”, të nenit 15, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar;

URDHËROJ:

1. Ndalimin e shitjes dhe të tregtimit të shpendëve të gjallë në mjediset e hapura dhe tregjet e kafshëve të gjalla në territorin e:

- Njesisë Administrative Paskuqan;
- Njesisë Administrative Dajt;
- Njesisë Administrative të Qytetit Tiranë;
- Njesisë Administrative Farkë;
- Njesisë Administrative Petrelë;
- Njesisë Administrative Bërçull;
- Njesisë Administrative Vaqarr;
- Njesisë Administrative Kashar;
- Njesisë Administrative Kamzë;
- Njesisë Administrative Zall Herr;
- Njesisë Administrative Nikël.

2. Ndalimin e lëvizjes së shpendëve të gjallë nga ferma në fermë dhe nga ferma në tregjet e kafshëve të gjalla në territorin e:

- Njesisë Administrative Paskuqan;
- Njesisë Administrative Dajt;
- Njesisë Administrative të Qytetit Tiranë;
- Njesisë Administrative Farkë;
- Njesisë Administrative Petrelë;
- Njesisë Administrative Bërçull;
- Njesisë Administrative Vaqarr;
- Njesisë Administrative Kashar;
- Njesisë Administrative Kamzë;
- Njesisë Administrative Zall Herr;
- Njesisë Administrative Nikël.

3. Lejimin e lëvizjes së shpendëve të gjallë sipas tabelës 4, të shtojcës 5, të urdhrit nr. 177, datë 28.3.2023, “Për miratimin e Programit Kombëtar të Mbikëqyrjes së Influencës Aviare”, vetëm me autorizim të veterinerit zyrtar për në thertore, pasi është kryer testi i PCR-së dhe shpendët kanë rezultuar negativ ndaj sëmundjes së influencës aviare dhe të jenë shoqëruar me certifikatën shëndetësore të lëvizjes së shpendëve, në territorin e:

- Njesisë Administrative Paskuqan;
- Njesisë Administrative Dajt;
- Njesisë Administrative të Qytetit Tiranë;
- Njesisë Administrative Farkë;
- Njesisë Administrative Petrelë;
- Njesisë Administrative Bërçull;
- Njesisë Administrative Vaqarr;
- Njesisë Administrative Kashar;
- Njesisë Administrative Kamzë;
- Njesisë Administrative Zall Herr;
- Njesisë Administrative Nikël.

4. Intensifikimin e mbikëqyrjes së popullatave të shpendëve të egër, veçanërisht ato të ujtit, si dhe monitorimin e mëtejshëm për zogj të ngordhur ose të sëmurë në territorin e:

- Njesisë Administrative Paskuqan;
- Njesisë Administrative Dajt;
- Njesisë Administrative të Qytetit Tiranë;
- Njesisë Administrative Farkë;
- Njesisë Administrative Petrelë;
- Njesisë Administrative Bërçull;
- Njesisë Administrative Vaqarr;
- Njesisë Administrative Kashar;
- Njesisë Administrative Kamzë;
- Njesisë Administrative Zall Herr;
- Njesisë Administrative Nikël.

5. Ky urdhër zbatohet në përputhje me:

- Urdhrin nr. 117, datë 19.3.2022, “Për marrjen e masave kufizuese për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjes së influencës aviare në shpendë”;

- Urdhrin nr. 411, datë 20.9.2022, “Për miratimin e planit të kontigjencës për sëmundjen e influencës aviare”;

- Urdhrin nr. 177, datë 28.3.2023, “Për miratimin e programit kombëtar të mbikëqyrjes së influencës aviare”;

- Urdhrin nr. 235, datë 27.7.2009, “Për miratimin e rregullores ‘Mbi masat e biosigurisë ndaj gripit të shpendëve të shkaktuar nga nëntipi H5N1, në zogjtë e egër, në shpendët, pulat e stabilimenteve të shpendarisë’”.

6. Urdhri nr. 4, datë 7.1.2025 “Për marrjen e masave kufizuese për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjes së influencës aviare në shpendë, në mjediset e hapura dhe në tregjet e kafshëve të gjalla”, shfuqizohet.

7. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit, Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR

Nr. 75, datë 29.1.2025

PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ SËMUNDJES SË PSEUDOPESTIT TË SHPENDËVE TË SHFAQUR NË SHTETIN E SLOVENISË

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, në nenin 43 të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit, e tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë të:

a) shpendëve të gjallë shtëpiakë;

b) zogjve 24-orësh;

c) mishit të freskët;

ç) materialit biologjik të shpendëve të pashoqëruar me test diagnostik PCR të kryer 14 ditë përpara mbledhjes, që vërteton mosprezencën e virusit;

d) vezëve dhe produktet e vezëve të shpendëve, ku nuk është siguruar shkatërrimi i virusit të pseudopestit, përkatësisht në vezën e plotë nuk është bërë trajtimi në temperaturën 55°C në 2,521 sekonda, në vezën e lëngshme nuk është bërë trajtimi në 55°C në 2,278 sekonda, në të verdhën e vezës me 10% kruposje nuk është bërë trajtimi me temperaturë 55°C në 176 sekonda dhe në të bardhën e vezës së tharë nuk është bërë trajtimi në temperaturën 57°C në 50.4 orë;

dh) produktet e mishit të shpendëve të patrajtuar termikisht përkatësisht:

65°C në 39.8 sekonda;

70°C në 3.6 sekonda;

74°C në 0.5 sekonda;

80°C në 0.03 sekonda;

e) nënprodukteve të shpendëve të patrajtuar termikisht.

Nga shteti i Sllovenisë, sipas tabelës së mëposhtme:

Nr.	Ndarja administrative e nivelit 1	Ndarja administrative e nivelit 2
1.	Pomurska	Murska Sobota*

Shënim. Simboli () nënkupton zonën e infektuar që bllokohet.*

2. Importi dhe tranzitimi i shpendëve të gjallë shtëpiakë, zogjve 24-orësh, mishit të freskët, materialit biologjik, vezëve dhe produkteve të vezëve, produktet e mishit të shpendëve dhe nënprodukteve të shpendëve, lejohet nga zona dhe kompartamente të shtetit të Sllovenisë, të cilat nuk kanë pasur njoftim të sëmundjes së pseudopestit të shpendëve për 12 muajt e fundit.

3. Certifikata veterinare të garantojë origjinën e ngarkesës së ardhur.

4. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit dhe Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, për çdo ngarkesë të shpendëve të gjallë shtëpiakë, zogjve 24-orësh, mishit të freskët, materialit biologjik, vezëve dhe produkteve të vezëve, produktet e mishit të shpendëve dhe nënprodukteve të shpendëve që vijnë nga zonat e sipërcituara në pikën 1.

5. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit, Drejtoria e Politikave Veterinare, Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR
Nr. 76, datë 29.1.2025

**PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ
SËMUNDJES SË AFTËS EPIZOOTIKE
TË SHFAQUR NË SHTETIN E TURQISË**

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, në nenin 43 të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit dhe të tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë:

a) gjithë kafshëve të gjalla të llojit ruminantë dhe derra,

b) materialit biologjik të pashoqëruar me test diagnostik PCR të rezultuar negativ, bashkëlidhur certifikatës shëndetësore veterinare, të kryer 21 ditë para mbledhjes së tyre;

c) mishin e freskët;

ç) produktet e mishit të patrajuara me të paktën me një temperaturë prej 70°C për 30 minuta;

d) qumështin dhe produktet e qumështit të patrajuara termikisht me një temperaturë minimale prej 72°C për 15 sekonda (temperaturë e lartë – kohë e shkurtër pasterizimi (HTST) e aplikuar 2 herë) ose çdo trajtim tjetër ku nuk vërtetohet shkatërrimi i virusit të aftës epizootike;

dh) leshit, qimeve, lëkurëve dhe lëkurëve të papërpunuara të patrajuara ose papërpunuara ku nuk vërtetohet shkatërrimi i virusit të aftës epizootike.

e) ushqim me përmbajtje proteinike dhe ushqimi i kafshëve ruminantë dhe derra të patrajuara termikisht, ku nuk vërtetohet shkatërrimi i virusit të aftës epizootike.

Sipas njoftimeve të marra nga faqja zyrtare e ADIS-ës, përkatësisht nga ndarjet administrative të tabelës së mëposhtme të shtetit të Turqisë:

Ndarja administrative e nivelit të parë	Ndarja administrative e nivelit të dytë
Sivas	Ulaş*
Sivas	Akıncılar*
Sivas	Yıldızeli*
Sivas	Altınyayla*
Sivas	Kangal*
Sivas	Doğanşar*
Sivas	Gürün*
Sivas	Merkez*
Sivas	İmranlı*
Diyarbakir	Merkez*
Konya	Kadınhanı*
Konya	Ereğli*
Tunceli	Pülümür*
Tunceli	Pertek*
Denizli	Çal*
Denizli	Çivril*
Erzurum	Şenkaya*
Erzurum	Çat*
Erzurum	Uzundere*
Erzurum	Hınıs*
Erzurum	Karaçoban*

Erzurum	Aşkale*
Erzurum	Tekman*
Erzurum	Ilıca*
Erzurum	İspir*
Afyon	Sandıklı*
Afyon	Dinar*
Afyon	Bolvadin*
Afyon	Sincanlı*
Afyon	Sultandagı*
Afyon	Merkez*
Afyon	İhsaniye*
Batman	Kozluk*
Isparta	Yalvaç*
Isparta	Keçiborlu*
Isparta	Gönen*
Isparta	Merkez*
Isparta	Şarkikaraağaç*
Izmir	Seferihisar*
Izmir	Bayındır*
Aydın	Germencik*
Aydın	İncirliova*
K. Maras	Elbistan*
Burdur	Merkez*
Burdur	Karamanlı*
Burdur	Bucak*
Aksaray	Eskil*
Aksaray	Güzelyurt*
Aksaray	Gülağaç*
Aksaray	Merkez*
Adana	Tufanbeyli*
Adana	Karataş*
Adana	Aladağ*
Trabzon	Maçka*
Rize	İkizdere*
Kütahya	Simav*
Kütahya	Aslanapa*
Kütahya	Emet*
Konya	Ilgın*
Konya	Altınekin*
Konya	Tuzlukçu*
Konya	Derbent*
Kırşehir	Akpınar*
Kırşehir	Akçakent*
Kırşehir	Merkez*
Kayseri	Sarıoğlu*
Kayseri	Yahyalı*
Kayseri	Akkışla*
Kayseri	Pınarbaşı*
Erzincan	Otlukbeli*
Erzincan	Üzümlü*
İğdır	Karakoyunlu*
Bingöl	Yedisu*
Erzincan	Çayırılı*
Erzincan	Tercan*
Erzincan	Otlukbeli*
Erzincan	Merkez*
Nevşehir	Kozaklı*

Nevşehir	Gülşehir*
Van	Erciş*
Mus	Bulanık*
Mus	Merkez*
Mus	Varto*
Malatya	Yazıhan*
Malatya	Merkez*
Mardin	Savur*
Kars	Arpaçay*
Kars	Merkez*
Kars	Sankamış*
Kars	Diğor*
Elazığ	Merkez*
Elazığ	Karakoçan*
Elazığ	Alacakaya*
Elazığ	Kovancılar*
Adiyaman	Gölbaşı*
Adiyaman	Gerger*
Nevşehir	Merkez*
Eskisehir	İnönü*
Eskisehir	Sivrihisar*
Agri	Merkez*
Agri	Tutak*
Hakkari	Merkez*
Siirt	Şirvan*
Van	Gürpınar*
Afyon	Dazkırı*
Van	Merkez*
Ankara	Bala*
Sanliurfa	Ceylanpınar*
Tunceli	Ovacık*
Gaziantep	Oğuzeli*
İğdır	Merkez*
İğdır	Aralık*
Kütahya	Tavşanlı*
Konya	Meram*
Erzurum	Merkez*
K. Maras	Pazarcık*

Shënim. Simboli (*) nënkupton zonën e infektuar që bllokohet.

2. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht, brenda 24 orëve, Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit për çdo ngarkesë të kafshëve të gjalla të llojit ruminantë dhe derra, materialit biologjik, embrioneve, mishin e freskët, produktet dhe nënprodukteve të tyre, qumështin, produktet e qumështit, mielli i mishit, mielli i gjakut, leshit, qimeve, lëkurëve dhe lëkurëve të trajtuara dhe të papërpunuara dhe ushqimit të kafshëve të kafshëve të gjalla të llojit ruminantë dhe derra.

3. Urdhri nr. 1153, datë 31.12.2024, “Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së aftës epizootike të shfaqur në shtetin e Turqisë”, shfuqizohet.

4. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit në Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR
Nr. 77, datë 29.1.2025

**PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ
SËMUNDJES SË PSEUDOPESTIT TË
SHPENDËVE TË SHFAQUR NË
SHTETIN E POLONISË**

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, në nenin 43 të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit, e tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë të:

- shpendëve të gjallë shtëpiakë;
- zogjve 24-orësh;
- mishit të freskët;

ç) materialit biologjik të shpendëve të pashoqëruar me test diagnostik PCR të kryer 14 ditë përpara mbledhjes, që vërteton mosprezencën e virusit;

d) vezëve dhe produktet e vezëve të shpendëve, ku nuk është siguruar shkatërrimi i virusit të pseudopestit, përkatësisht në vezën e plotë nuk është bërë trajtimi në temperaturën 55°C në 2,521 sekonda, në vezën e lëngshme nuk është bërë trajtimi në 55°C në 2,278 sekonda, në të verdhën e vezës me 10% kriposje nuk është bërë trajtimi me temperaturë 55°C në 176 sekonda dhe në të bardhën

e vezës së tharë nuk është bërë trajtimi në temperaturën 57°C në 50.4 orë;

dh) produktet e mishit të shpendëve të patrajtuar termikisht përkatësisht:

- 65°C në 39.8 sekonda;
- 70°C në 3.6 sekonda;
- 74°C në 0.5 sekonda;
- 80°C në 0.03 sekonda;

e) nënprodukteve të shpendëve të patrajtuar termikisht.

Nga shteti i Polonisë, sipas tabelës së mëposhtme:

Nr.	Ndarja administrative e nivelit 1	Ndarja administrative e nivelit 2	*Ndarja administrative e nivelit 3
1.	Małopolskie	Brzesko	Czchów*
2.	Mazowieckie	Siedlce	Przesmyki*
3.	Mazowieckie	Łosice	Łosice*
4.	Podlaskie	Mońki	Mońki*
5.	Podlaskie	Mońki	Goniadz*
6.	Podlaskie	Mońki	Krypno (Trzcianne)*
7.	Podlaskie	Sokółka	Janów*
8.	Śląskie	Gliwice (City)	Gliwice*
9.	Podlaskie	Siemiatycze	Nurzec-Stacja*
10.	Podlaskie	Siemiatycze	Drohiczyn*
11.	Podlaskie	Białystok	Wasilków*
12.	Podlaskie	Sokółka	Korycin*
13.	Podlaskie	Sokółka	Suchowola*
14.	Podlaskie	Białystok	Łapy*
15.	Mazowieckie	Łosice	Olszanka*
16.	Mazowieckie	Łosice	Huszlew*
17.	Lubelskie	Biała Podlaska	Międzyrzec Podlaski (rural)
18.	Mazowieckie	Siedlce	Mordy*
19.	Małopolskie	Tarnów	Wojnicz*
20.	Kujawsko-Pomorskie	Toruń	Chelmża (rural)*
21.	Małopolskie	Bochnia	Bochnia*
22.	Podkarpackie	Przemyśl	Krasiczyn*
23.	Mazowieckie	Gostynin	Gostynin (rural)*
24.	Warmińsko-Mazurskie	Działdowo	Iłowo-Osada*
25.	Kujawsko-Pomorskie	Inowrocław	Dąbrowa Biskupia*
26.	Podlaskie	Białystok	Supraśl*
27.	Lubelskie	Łęczna	Ludwin*

Shënim. Simboli () nënkupton zonën e infektuar që bllokohet.*

2. Importi dhe tranzitimi i shpendëve të gjallë shtëpiakë, zogjve 24-orësh, mishit të freskët, materialit biologjik, vezëve dhe produkteve të vezëve, produktet e mishit të shpendëve dhe nënprodukteve të shpendëve, lejohet nga zona dhe kompartamente të shtetit të Polonisë të cilat nuk kanë pasur njofim të sëmundjes së pseudopestit të shpendëve për 12 muajt e fundit.

3. Certifikata veterinare të garantojë origjinën e ngarkesës së ardhur.

4. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit dhe Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, për çdo ngarkesë të shpendëve të gjallë shtëpiakë, zogjve 24-orësh, mishit të freskët, materialit biologjik, vezëve dhe produkteve të vezëve, produktet e mishit të shpendëve dhe nënprodukteve të shpendëve që vijnë nga zonat e sipërcituara në pikën 1.

5. Urdhri nr. 54, datë 17.1.2025, “Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së pseudopestit të shfaqur në shtetin e Polonisë”, shfuqizohet.

6. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit, Drejtoria e Politikave Veterinare, Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR

Nr. 78, datë 29.1.2025

PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ SËMUNDJES SË PSEUDOPESTIT TË SHPENDËVE TË SHFAQUR NË SHTETIN E KOSOVËS

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, në nenin 43 të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit, e tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë të:

- a) shpendëve të gjallë shtëpiakë;
- b) zogjve 24-orësh;
- c) mishit të freskët;

ç) materialit biologjik të shpendëve të pashoqëruar me test diagnostik PCR të kryer 14 ditë përpara mbledhjes që vërteton mosprezencën e virusit;

d) vezëve dhe produktet e vezëve të shpendëve, ku nuk është siguruar shkatërrimi i virusit të Pseudopestit, përkatësisht në vezën e plotë nuk është bërë trajtimi në temperaturën 55°C në 2,521 sekonda, në vezën e lëngshme nuk është bërë trajtimi në 55°C në 2,278 sekonda, në të verdhën e vezës me 10% kriposje nuk është bërë trajtimi me temperaturë 55°C në 176 sekonda dhe në të bardhën e vezës së tharë nuk është bërë trajtimi në temperaturën 57°C në 50.4 orë;

dh) produktet e mishit të shpendëve të patrajtuar termikisht përkatësisht:

65°C në 39.8 sekonda;

70°C në 3.6 sekonda;

74°C në 0.5 sekonda;

80°C në 0.03 sekonda;

e) nënprodukteve të shpendëve të patrajtuar termikisht.

Nga shteti i Kosovës, sipas tabelës së mëposhtme:

Nr.	Ndarja administrative e nivelit 1	Ndarja administrative e nivelit 2
1.	Kosovë	Gjilan*
2.	Kosovë	Gjakovë*

Shënim. Simboli () nënkupton zonën e infektuar që bllokohet.*

2. Importi dhe tranzitimi i shpendëve të gjallë shtëpiakë, zogjve 24-orësh, mishit të freskët, materialit biologjik, vezëve dhe produkteve të vezëve, produktet e mishit të shpendëve dhe nënprodukteve të shpendëve, lejohet nga zona dhe kompartamente të shtetit të Kosovës të cilat nuk kanë pasur njofim të sëmundjes së pseudopestit të shpendëve për 12 muajt e fundit.

3. Certifikata veterinare të garantojë origjinën e ngarkesës së ardhur.

4. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit dhe Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, për çdo ngarkesë të shpendëve të gjallë shtëpiakë, zogjve 24-orësh, mishit të freskët, materialit biologjik, vezëve dhe produkteve të vezëve, produktet e mishit të shpendëve dhe nënprodukteve

të shpendëve që vijnë nga zonat e sipërcituara në pikën 1.

5. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit, Drejtoria e Politikave Veterinare, Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR
Nr. 79, datë 29.1.2025

**PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ
SËMUNDJES SË LISË SË DHENVE DHE
DHIVE TË SHFAQUR NË SHTETIN E
GREQISË**

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, në nenin 43 të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit dhe të tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë të të gjitha kafshëve të gjalla të llojit të dhirta dhe të leshta, materialit biologjik, dhe nënprodukteve të kafshëve të llojit të dhirta dhe të leshta, sipas njoftimeve të marra nga faqja zyrtare e WOAHS dhe ADIS-ës, përkatësisht nga ndarjet administrative të përcaktuara në tabelën e mëposhtme:

Ndarja administrative e nivelit të parë	Ndarja administrative e nivelit të dytë*	Ndarja administrative e nivelit të tretë
Aegean	North Aegean	Lesbos*
Thessaly and Central Greece	Central Greece	Lokroi*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Orestiada*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Alexandroupoli*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Soufli*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Pangaio*

Macedonia and Thrace	Central Macedonia	Emmanouil Pappas*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Maroneia-Sapes*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Didymoteicho*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Arriana*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Nestos*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Iasmos*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Komotini*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Abdera*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Xanthi*
Peloponez, Greqia Perëndimore dhe Ishujt Jon	Peloponez	Sikyona*
Thessaly and Central Greece	Thessaly	Rigas Feraios*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Topeiros*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Thasos*
Macedonia and Thrace	Central Macedonia	Volvi*
Thessaly and Central Greece	Central Greece	Dorida*
Thessaly and Central Greece	Central Greece	Karystos*
Thessaly and Central Greece	Thessaly	Mouzaki*
Thessaly and Central Greece	Thessaly	Volos*
Thessaly and Central Greece	Thessaly	Tempi*
Thessaly and Central Greece	Thessaly	Notios Pilios*
Macedonia and Thrace	East Macedonia and Thrace	Kavala*
Thessaly and Central Greece	Thessaly	Tyrnavos*
Thessaly and Central Greece	Thessaly	Almyros*
Peloponnese, Western Greece and the Ionian Islands	West Greece	Missolonghi*
Peloponnese, Western Greece and the Ionian Islands	West Greece	Agrinio*
Macedonia and Thrace	Central Macedonia	Sithonia*
Thessaly and Central Greece	Central Greece	Kymi-Aliveri*
Aegean	North Aegean	Lemnos*
Aegean	South Aegean	Andros*
Thessaly and Central Greece	Central Greece	Istiaia-Aidipsos*
Macedonia and Thrace	Central Macedonia	Dio-Olympos*

Thessaly and Central Greece	Central Greece	Mantoudi-Limni-Agia Anna*
Magnisia	Almyros*	
Xanthi	Topiros*	
Kavala	Kavala*	
Kavala	Nestos*	
Chalkidiki	Aristotelis*	
Aitolokarnania	Agrinio*	
Evros	Alexandroupoli*	
Rodopi	Maronia-Sapes*	
Evros	Samothraki*	
Iraklio	Archanes-Asterousia*	

Shënim. Simboli () nënkupton zonën e infektuar që bllokohet.*

2. Lejimin e importit dhe të tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë të të gjitha kafshëve gjalla të llojit të dhirta dhe të leshta, materialit biologjik, dhe nënprodukteve të kafshëve të llojit të dhirta dhe të leshta, nga ndarjet administrative të shtetit të Greqisë, të cilat nuk janë të cituara në tabelën e mësipërme, të painfektuara nga sëmundja, nëse plotësohen kushtet e mëposhtme nga pika 2.1 deri në pikën 2.3:

2.1. Për kafshët e llojit të dhirta dhe të leshta certifikata veterinare duhet të vërtetojë që kafshët:

a) nuk kanë shfaqur asnjë shenjë klinike të lisë së dhenve ose të dhive në ditën e dërgesës;

b) janë mbajtur që nga lindja, ose për 21 ditët e fundit, në një stabiliment ku nuk është raportuar zyrtarisht asnjë rast i lisë së dhenve ose i dhive gjatë asaj periudhe, dhe se stabilimenti nuk ka qenë i vendosur në një zonë të infektuar me linë e dhenve ose të dhive; ose

c) janë mbajtur në një stacion karantine për 21 ditë para dërgesës;

d) nuk janë vaksinuar kundër lisë së dhenve dhe të dhive; ose

e) janë vaksinuar duke përdorur një vaksinë që përputhet me standardet e përshkruara në Manualin Tokësor, jo më pak se 15 ditë dhe jo më shumë se 4 muaj përpara dërgesës (natyra e vaksinës së përdorur, nëse është virusi i gjallë, i çaktivizuar apo i modifikuar, llojet dhe shtamet e virusit të përfshirë në vaksinë duhet të shënohen në certifikatë).

2.2. Për spermën e cjepeve dhe deshve, certifikata veterinare duhet të vërtetojë se kafshët dhuruese:

a) nuk shfaqin asnjë shenjë klinike të lisë së dhenve ose të dhive në ditën e mbledhjes së spermës dhe për 21 ditët në vijim;

b) janë mbajtur në vendin eksportues për 21 ditë para grumbullimit, në një stabiliment ose qendër

fekondimi artificial, ku nuk janë raportuar zyrtarisht asnjë rast i lisë së dhenve dhe të dhive gjatë asaj periudhe, dhe se stabilimenti ose qendra e mbarështimit artificial nuk është e vendosur në zonën e infektuar të lisë së dhenve dhe të dhive;

c) nuk janë vaksinuar kundër lisë së dhenve dhe dhive; ose

d) janë vaksinuar duke përdorur një vaksinë që përputhet me standardet e përshkruara në Manualin Tokësor (natyra e vaksinës së përdorur, nëse është virusi i gjallë i inaktivuar apo i modifikuar, llojet dhe shtamet e virusit të përfshira në vaksinë do të tregohen, gjithashtu, në certifikatë).

2.3. Për lëkurën dhe leshin e kafshëve të llojit të dhirta dhe të leshta, certifikata veterinare duhet të vërtetojë se këto produkte:

a) vijnë nga kafshë që nuk janë mbajtur në zonën e infektuar me linë e dhenve dhe të dhive; ose

b) janë përpunuar për të garantuar asgjësimin e virusit të lisë së dhenve dhe të dhive, në ambiente të kontrolluara dhe të miratuara nga autoriteti veterinar i vendit eksportues.

4.3. Urdhri nr. 55, datë 17.1.2025, “Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së lisë së dhenve dhe të dhive të shfaqur në shtetin e Greqisë”, shfuqizohet.

4. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht, brenda 24 orëve, Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, Drejtorinë të Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit për çdo ngarkesë të kafshëve të llojit dhen dhe dhi, nënprodukteve të tyre dhe materialit biologjik.

5. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit në Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR

Nr. 80, datë 29.1.2025

**PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ
SËMUNDJES SË MURTAJËS AFRIKANE
TË DERRAVE TË SHFAQUR NË
SHTETIN E UKRAINËS**

Mbështetur në nenin 102, pika 4 e Kushtetutës, neni 43, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit dhe të tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë të të gjitha kafshëve të gjalla të llojit derra të butë dhe të egër të mbajtur, mishin e freskët dhe produktet e tij, materialit biologjik dhe embrioneve të kafshëve të gjalla të llojit derra, duke përjashtuar mishin në një konteiner të vulosur (mbyllur) hermetikisht me një vlerë të F_0 prej 3 ose më lart, xhelatinën, ushqimin e thatë të kafshëve shtëpiake, dhe vakteve proteinike, sipas njoftimeve të marra nga faqja zyrtare e Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve dhe ADIS-ës, përkatësisht nga ndarjet administrative të përcaktuara në tabelën e mëposhtme:

Ndarja administrative e nivelit të parë	Ndarja administrative e nivelit të dytë	Ndarja administrative e nivelit të tretë
Chernihiv	Ripkyns'kyi*	
Chernihiv	Chernivets'ka*	
Chernihiv	Nizhyns'kyi*	
Chernihiv	Kozelets'kyi*	
Chernihiv	Pryluts'kyi*	
Chernihiv	Nosivs'kyi*	
Chernihiv	Sribnians'kyi*	
Chernihiv	Mens'kyi*	
Chernivtsi	Hlybots'kyi*	
Chernivtsi	Zastavnets'kyi*	
Cherkasy	Smilians'kyi*	
Cherkasy	Cherkas'kyi*	
Donets'k	Slovians'kyi*	
Donets'k	Krasnolymans'kyi*	
Donets'k	Velykonovosilkivs'kyi*	
Kharkiv	Krasnokuts'kyi*	
Kharkiv	Novovodolaz'kyi*	
Kharkiv	Valkivs'kyi*	
Kiev	Obukhivs'kyi*	
Kiev	Vyshhorods'kyi*	
Kiev	Boryspil's'ka*	
Kiev	Ivankivs'kyi*	
Kiev	Holosiivs'kyi*	
Kiev	Rokytnians'kyi*	

Kiev	Pereiaslav-Khmel'nyts'kyi*	
Kiev	Bilotserkivs'kyi*	
Kiev	Baryshivs'kyi*	
Kiev	Kaharlyts'kyi*	
Kiev	Iahotyns'kyi*	
Kiev	Tarashchans'kyi*	
Kiev	Myronivs'kyi*	
Kirovohrad	Dobrovelychkivs'kyi*	
Kirovohrad	Kirovohrads'kyi*	
Kirovohrad	Novomyrhorods'kyi*	
Kirovohrad	Novoukrans'ky*	
Kirovohrad	Oleksandriis'kyi*	
Kirovohrad	Petrivs'kyi*	
Kirovohrad	Svitlovods'kyi*	
Kirovohrad	Znamians'kyi*	
Zhytomyr	Chudnivs'kyi*	
Zhytomyr	Zhytomyrs'ka*	
Zhytomyr	Berdychivs'kyi*	
Volyn	Volodymyr-Volyns'kyi*	
Kherson	Beryslavs'kyi*	
Kherson	Novovorontsovs'kyi*	
Mykolayi	Mykolaovs'kyi*	
Mykolayiv	Berezans'kyi*	
Mykolayi	Berezhnevats'kyi*	
Mykolayiv	Kazanetskyi*	
Mykolayiv	Kryvoozers'kyi*	
Mykolayiv	Novobuz'kyi*	
Mykolayiv	Vradiovs'kyi*	
Odessa	Kotovs'kyi*	
Odessa	Izmad's'ka*	
Odessa	Bilhorod-Dnistrovs'kyi*	
Odessa	Biliaovs'kyi*	
Poltava	Hlobyns'kyi*	
Poltava	Kobelians'kyi*	
Poltava	Kozel'shchyns'kyi*	
Poltava	Poltavs'kyi*	
Poltava	Semenivs'kyi*	
Ivano-Frankivs'k	Kolomyis'kyi*	
Sumy	Konotops'kyi*	
Sumy	Krolevets'kyi*	
Sumy	Lebedyns'kyi*	
Sumy	Nedryhailivs'kyi*	
Sumy	Romens'kyi*	
Sumy	Sums'kyi*	
Vinnitsya	Bershads'kyi*	
Vinnitsya	Iampil's'kyi*	
Vinnitsya	Illinets'kyi*	
Vinnitsya	Lypovets'kyi*	
Zaporizhzhya	Orikhivs'kyi*	

Shënim. Simboli (*) nënkupton zonën e infektuar që bllokohet.

2. Lejimin e importit dhe të tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë të të gjitha kafshëve të gjalla të llojit derra të butë dhe të egër të mbajtur, mishin e freskët dhe produktet e tij, materialit biologjik dhe embrioneve të kafshëve të gjalla të llojit derra, nga ndarjet administrative të shtetit të Ukrainës, të cilat nuk janë të cituara në tabelën e mësipërme, të pafektuara nga sëmundja,

nëse plotësohen kushtet e mëposhtme nga pika 2.1 deri në pikën 2.8:

2.1. Për kafshët e gjalla të llojit derra të butë dhe të egër të mbajtur, **certifikata shëndetësore veterinarë duhet të vërtetojë që kafshët:**

a) nuk kanë shfaqur shenja klinike të sëmundjes së murtajës afrikane të derrave ditën e dërgesës;

b) janë mbajtur që nga lindja ose për tre muajt e fundit në një kompartment (zonë) pa prezencë të sëmundjes së murtajës afrikane të derrave; ose

c) janë mbajtur në një stacion karantine, të izoluar për 30 ditë përpara dërgesës dhe i janë nënshtruar një testi virologjik dhe një testi serologjik të kryer të paktën 21 ditë pas hyrjes në stacionin e karantinës, me rezultate negative.

2.2. Për materialin biologjik të kafshëve të llojit derra të butë ose të egër të mbajtur, **certifikata shëndetësore veterinarë duhet të vërtetojë që kafshët donatore të materialit biologjik:**

a) janë mbajtur që nga lindja ose për të paktën tre muaj para grumbullimit në një stacion, në të cilin janë mbikëqyrur në përputhje me nenet 15.1.28 deri në 15.1.30 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve dhe vërteton se asnjë rast i sëmundjes së murtajës afrikane të derrave, nuk ka ndodhur në tre vjetët e fundit. Kjo periudhë reduktohet në 12 muaj vetëm nëse survejanca demonstron dokumenton se nuk ka dëshmi të përfshirjes së rriqnave në epidemiologjinë e infeksionit;

b) nuk kanë shfaqur shenja klinike të sëmundjes së murtajës afrikane të derrave në ditën e mbledhjes së materialit biologjik;

c) sperma është mbledhur, përpunuar dhe ruajtur në përputhje me kapitujt 4.6 dhe 4.7 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve;

ç) sperma e përdorur për fekundimin e ovociteve është në përputhje me kushtet e përcaktuara në nenin 15.1.10 ose nenin 15.1.11 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve, sipas rastit.

2.3. Për embrionet e derivuara *in vivo* të derrave të butë, **certifikata shëndetësore veterinarë duhet të vërtetojë që kafshët donatore të embrioneve:**

a) janë mbajtur që nga lindja ose për të paktën tre muaj para grumbullimit të embrioneve në një stacion, në të cilin janë mbikëqyrur në përputhje me nenet 15.1.28 deri në 15.1.30 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të

Shëndetit të Kafshëve dhe vërteton se asnjë rast i sëmundjes së murtajës afrikane të derrave, nuk ka ndodhur në tre vjetët e fundit. Kjo periudhë reduktohet në 12 muaj vetëm nëse survejanca demonstron dokumenton se nuk ka dëshmi të përfshirjes së rriqnave në epidemiologjinë e infeksionit;

b) nuk kanë shfaqur shenjë klinike të sëmundjes së murtajës afrikane të derrave në ditën e mbledhjes së embrioneve;

c) i janë nënshtruar një testi serologjik të kryer të paktën 21 ditë pas grumbullimit, me rezultate negative;

ç) embrionet janë mbledhur, përpunuar dhe ruajtur në përputhje me dispozitat përkatëse të kapitujve 4.8 dhe 4.10 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve.

2.4. Për mishin e freskët të kafshëve të llojit derra të butë ose të egër të mbajtur, **certifikata shëndetësore veterinarë duhet të vërtetojë që:**

a) e gjithë ngarkesa e mishit të freskët vjen nga kafshët e llojit derra që kanë origjinën nga tufat në të cilat janë mbikëqyrur në përputhje me nenet 15.1.28 deri në 15.1.30 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve dhe vërteton se asnjë rast i sëmundjes së murtajës afrikane të derrave nuk ka ndodhur në tre vjetët e fundit;

Kjo periudhë reduktohet në 12 muaj vetëm nëse survejanca demonstron dokumenton se nuk ka dëshmi të përfshirjes së rriqnave në epidemiologjinë e infeksionit;

b) janë testuar mostra nga një numër statistikisht përfaqësues i kafshëve për sëmundjen e murtajës afrikane të derrave, me rezultate negative;

c) e gjithë ngarkesa e mishit të freskët vjen nga kafshë, të cilat janë therur në një thertore të miratuar dhe i janë nënshtruar kontrollit me rezultate të favorshme të inspektimit para dhe pas vdekjes në përputhje me kapitullin 6.3 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve;

ç) janë marrë masat e nevojshme pas therjes për të shmangur kontaktin e mishit të freskët me çdo burim të virusit të murtajës afrikane të derrave.

2.5. Për mishin e freskët të kafshëve të egra të llojit derra, **certifikata shëndetësore veterinarë duhet të vërtetojë që:**

a) janë vrarë në një vend ose zonë të lirë nga sëmundja e murtajës afrikane të derrave në

përputhje me pikën 1 ose me pikën 2 të nenit 15.1.4 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve;

b) i janë nënshtruar me rezultate të favorshme një inspektimi pas ngordhjes, në përputhje me kapitullin 6.3 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve në një objekt ekzaminimi të miratuar nga autoriteti veterinar për qëllime eksporti.

2.6. Për produktet e mishit të kafshëve të llojit derra, **certifikata shëndetësore veterinare duhet të vërtetohet që:**

a) janë përgatitur nga mishi i freskët plotëson kushtet përkatëse në nenet 15.1.14, 15.1.15 dhe 15.1.16 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve;

b) mishi është përpunuar në një objekt të miratuar nga autoriteti veterinar për qëllime eksporti dhe ka plotësuar kushtet përkatëse të neneve 15.1.14, 15.1.15 dhe 15.1.16 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve; ose

c) janë përpunuar në një objekt të miratuar nga autoriteti veterinar për qëllime eksporti, në mënyrë që të sigurohet shkatërrimi i virusit të murtajës afrikane të derrave në përputhje me nenin 15.1.23 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve dhe janë marrë masat e nevojshme pas përpunimit të mishit për të shmangur kontaktin e produktit me çdo burim të virusit të murtajës afrikane të derrave.

2.7. Për qimet (e pjesës së shpinës) e kafshëve të llojit derra, **certifikata shëndetësore veterinare duhet të vërtetohet që:**

a) e kanë origjinën nga derrat e egër të mbajtur ose të butë të kapur në një vend, zonë ose ndarje pa prezencë të sëmundjes së murtajës afrikane të derrave dhe janë përpunuar në një objekt të miratuar nga autoriteti veterinar për qëllime eksporti; ose

b) janë përpunuar në një objekt të miratuar nga autoriteti veterinar për qëllime eksporti ku është siguruar shkatërrimi i virusit të murtajës afrikane të derrave, në përputhje me një nga proceset e listuara në nenin 15.1.26 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve dhe janë marrë masat e nevojshme pas përpunimit për të shmangur kontaktin me produktin me çdo burim të virusit të murtajës afrikane të derrave.

2.8. Për lëkurët e kafshëve të llojit derra, **certifikata shëndetësore veterinare duhet të vërtetohet që:**

a) kanë ardhur nga derra të një vendi ose zonë të lirë nga sëmundja e murtajës afrikane të derrave, në përputhje me pikën 1 ose me pikën 2 të nenit 15.1.4, të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve dhe janë përpunuar në një objekt të miratuar nga autoriteti veterinar për qëllime eksporti; ose

b) origjinojnë nga derra të egër të mbajtur ose të butë të kapur në një vend, zonë ose kompartment pa prezencë të sëmundjes së murtajës afrikane të derrave dhe janë përpunuar në një objekt të miratuar nga autoriteti veterinar për qëllime eksporti; ose

c) janë përpunuar në një objekt të miratuar nga autoriteti veterinar për qëllime eksporti, ku është siguruar shkatërrimi i virusit të murtajës afrikane të derrave në përputhje me një nga procedurat e përmendura në nenin 15.1.25 të Kodit Shëndetësor të Kafshëve të Tokës të Organizatës Botërore të Shëndetit të Kafshëve dhe janë marrë masat paraprake të nevojshme pas përpunimit për të shmangur kontaktin e produktit me çdo burim të virusit të murtajës afrikane të derrave.

3. Urdhri nr. 51, datë 17.1.2025, “Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së murtajës afrikane të derrave të shfaqur në shtetin e Ukrainës”, shfuqizohet.

4. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht, brenda 24 orëve, Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit për çdo ngarkesë të kafshëve të llojit derra, produkteve dhe nënprodukteve të tyre, materialit biologjik, embrioneve, mishit dhe nënprodukteve të tyre.

5. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit në Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL

Anila Denaj

Faqe | 2981

URDHËR
Nr. 81, datë 29.1.2025

**PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ
SËMUNDJES SË INFLUENCËS AVIARE
ME PATOGJENITET TË LARTË TË
SHPENDËVE TË SHFAQUR NË
SHTETIN E POLONISË**

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, në nenin 43 të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011 “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit, të tranzitimit nëpërmjet territorit të Republikës së Shqipërisë, të:

- a) shpendëve të gjallë shtëpiakë;
- b) zogjve 24-orësh;
- c) shpendëve dekorativë;
- ç) materialit biologjik të shpendëve;
- d) vezëve të shpendëve;
- dh) mishit të shpendëve të patrajtuar termikisht;
- e) nënprodukteve të shpendëve të patrajtuar termikisht.

Nga shteti i Polonisë, sipas tabelës së mëposhtme:

Nr.	Ndarja administrative e nivelit 1	Ndarja administrative e nivelit 2	Ndarja administrative e nivelit 3
1.	Małopolskie	Gorlice	Bobowa*
2.	Mazowieckie	Siedlce	Paprotnia*
3.	Łódzkie	Skiermiewice	Maków*
4.	Łódzkie	Łęczyca	Łęczyca (rural)*
5.	Łódzkie	Łask	Sędziejowice*
6.	Zachodniopomorskie	Police	Kolbaskowo*
7.	Warmińsko-Mazurskie	Nowe Miasto	Kurzętnik*
8.	Zachodniopomorskie	Gryfino	Gryfino*
9.	Wielkopolskie	Kalisz	Lisków*
10.	Dolnośląskie	Trzebnica	Wisznia Mała*
11.	Wielkopolskie	Środa Wielkopolska	Środa Wielkopolska*
12.	Wielkopolskie	Ostrów Wielkopolski	Raszków*
13.	Wielkopolskie	Poznań	Kleszczewo*
14.	Wielkopolskie	Września	Miłosław*
15.	Lubelskie	Lubartów	Uścimów*
16.	Dolnośląskie	Wolów	Wińsko*
17.	Lubuskie	Świebodzin	Świebodzin*
18.	Śląskie	Gliwice	Toszek*
19.	Śląskie	Częstochowa	Dąbrowa Zielona*
20.	Dolnośląskie	Góra	Niechlów*
21.	Mazowieckie	Siedlce	Zbuczyn*
22.	Warmińsko-Mazurskie	Ilawa	Lubawa (rural)*
23.	Kujawsko-Pomorskie	Włocławek	Kowal (rural)*
24.	Kujawsko-Pomorskie	Grudziądz	Świecie Nad Osą*

25.	Warmińsko-Mazurskie	Nowe Miasto	Biskupiec*
26.	Warmińsko-Mazurskie	Ostróda	Dąbrówno*
27.	Łódzkie	Sieradz	Warta*
28.	Mazowieckie	Zuromin	Biezuń*
29.	Podkarpackie	Jarosław	Jarosław (rural)*

Shënim. Simboli () nënkupton zonën e infektuar që bllokohet.*

2. Certifikata veterinare të garantojë origjinën e ngarkesës së ardhur.

3. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit dhe Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, për çdo ngarkesë të shpendëve të gjallë shtëpiakë, zogjve 24-orësh, shpendëve dekorativë, materialit biologjik, vezëve të shpendëve, mishit të shpendëve të patrajtuar termikisht dhe nënprodukteve të shpendëve të patrajtuar termikisht, që vijnë nga vendet e sipërcituara në pikën 1.

4. Urdhri nr. 53, datë 17.1.2025, “Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së influencës aviare me patogjenitet të lartë të shpendëve të shfaqur në shtetin e Polonisë”, shfuqizohet.

5. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit, Drejtoria e Politikave Veterinare, Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR
Nr. 82, datë 29.1.2025

**PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ
SËMUNDJES SË INFLUENCËS AVIARE
ME PATOGJENITET TË LARTË TË
SHPENDËVE TË SHFAQUR NË
SHTETIN E ITALISË**

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, në nenin 43 të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit dhe të tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë, të:

- shpendëve të gjallë shtëpiakë;
- zogjve 24-orësh;
- shpendëve dekorativë;
- materialit biologjik të shpendëve;
- vezëve të shpendëve;
- mishit të shpendëve të patrajtuar termikisht;
- nënprodukteve të shpendëve të patrajtura termikisht.

Nga shteti i Italisë, sipas tabelës së mëposhtme:

Ndarja administrative e nivelit 1	Ndarja administrative e nivelit 2	*Ndarja administrative e nivelit 3
Sardegna	Cagliari	Cagliari*
Veneto	Padua	Casale Di Scodosia*
Veneto	Verona	Bonavigo*
Emilia-Romagna	Bologna	Crevalcore*
Emilia-Romagna	Ferrara	Codigoro*
Emilia-Romagna	Ferrara	Lagosanto*
Friuli-Venezia Giulia	Udine	San Giorgio Di Nogaro*
Lombardia	Lodi	Zelo Buon Persico*
Emilia-Romagna	Parma	Fontanellato*
Lombardia	Mantua	Ceresara*
Veneto	Verona	San Martino Buon Albergo*
Lombardia	Mantua	Piubega*
Lombardia	Mantua	Goito*
Veneto	Verona	Isola Rizza*
Lombardia	Mantua	Marmirolo*
Emilia-Romagna	Bologna	Crespellano*
Veneto	Verona	Valeggio Mincio* Sul
Lombardia	Mantua	Roverbella*
Veneto	Verona	Nogarole Rocca*
Veneto	Verona	Villafranca Di Verona*
Veneto	Verona	Vigasio*

Shënim. Simboli (*) nënkupton zonën e infektuar që bllokohet.

2. Certifikata veterinare të garantojë origjinën e ngarkesës së ardhur.

3. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit dhe Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, për çdo ngarkesë të shpendëve të gjallë shtëpiakë, zogjve 24-orësh, shpendëve dekorativë, materialit biologjik, vezëve të shpendëve, mishit të shpendëve të patrajtuar termikisht dhe nënprodukteve të shpendëve të patrajtura termikisht, që vijnë nga vendet e sipërcituara në pikën 1.

4. Urdhri nr. 47, datë 17.1.2025, “Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së influencës aviare me patogjenitet të lartë të shpendëve të shfaqur në shtetin e Italisë”, shfuqizohet.

5. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit, Drejtoria e Politikave Veterinare, Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR
Nr. 84, datë 29.1.2025

PËR SHFUQIZIMIN E URDHËRIT NR. 1131, DATË 27.12.2024, “PËR MARRJEN E MASAVE KUFIZUESE PËR PARANDALIMIN DHE KONTROLLIN E SËMUNDJES SË MURTAJËS AFRIKANE TË DERRAVE NË KAFSHËT E GJALLA TË LLOJIT DERRA TË BUTË, NË MJEDISËT E HAPURA DHE NË TREGJET E KAFSHËVE TË GJALLA”

Mbështetur në nenin 102, pika 4, të Kushtetutës, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe ligjit nr. 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”,

URDHËROJ:

1. Shfuqizimin e urdhrit nr. 1131, datë 27.12.2024, “Për marrjen e masave kufizuese për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjes së murtajës afrikane të derrave në kafshët e gjalla të llojit derra të butë, në mjediset e hapura dhe në tregjet e kafshëve të gjalla”.

2. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit, Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe publikohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

VENDIM
Nr. 85, datë 24.12.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë,
e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare,

me sekretare Enina Kotoni, në datën 4.12.2024 mori në shqyrtim në seancë plenare publike çështjen nr. 18 (P) 2024 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar”, përfaqësuar nga kryetar Dashamir Shehi dhe avokat Rezart Kthupi, me autorizim.

Partia “Nisma Thure”, përfaqësuar nga kryetar Endri Shabani.

Organizata “Shqipëria Bëhet”, përfaqësuar nga drejtori ekzekutiv Adriatik Lapaj, me autorizim.

Partia “Aleanca Demokracia e Re”, Partia “Lëvizja Demokratike për Ndryshim”, Partia “Kombëtare Konservatore Albania”, Partia “Bashkimi Demokristian Shqiptar”, Partia “Ora e Shqipërisë”, Lulzim Basha, Orjola Pampuri, Merita Baku, Gëzim Ademaj, përfaqësuar nga avokat Jordan Daci, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR:

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Mimoza Arbi dhe Viktor Gumi, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i neneve 67 dhe 163, pikat 2 dhe 3, të ligjit nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar me nenet 5 dhe 9 të ligjit nr. 81/2024, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Pezullimi i zbatimit të neneve 67 dhe 163 të ligjit

nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar me nenet 5 dhe 9 të ligjit nr. 81/2024.

Interpretimi përfundimtar i nenit 64 të Kushtetutës ose shfuqizimi i tij.

BAZA LIGJORE: Nenet 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 15, pika 1, 17, 18, 22, 45, 64, 70, 83, 116, 122, 123, 124, 131, pika 1, shkronja “a”, 134, pikat 1, shkronjat “gj”, “h”, “i” dhe 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 27, 28, 29, 30, 45, pika 1, 47, 49, 50 dhe 51 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (ligji nr. 8577/2000).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fiona Papajorgji, mori në shqyrtim pretendimet e kërkesve, partive “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar”, “Nisma Thure”, “Aleanca Demokracia e Re”, “Lëvizja Demokratike për Ndryshim”, “Kombëtare Konservatore Albania”, “Bashkimi Demokristian Shqiptar” dhe “Ora e Shqipërisë”, organizatës “Shqipëria bëhet”, deputetëve Lulzim Basha, Orjola Pampuri, Merita Baku dhe Gëzim Ademaj, që kërkuan pranimin e kërkesës, parashtrimet e subjektit të interesuar, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (Kuvendi), që kërkojë rrezimin e kërkesës, mendimin me shkrim të Avokatit të Popullit, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kuvendi ka miratuar ligjin nr. 115/2020, datë 30.7.2020, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8417, datë 21.10.1998, “Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar. Ky ligj ka ndryshuar nenet 64 dhe 68, pika 1, të Kushtetutës.

2. Konkretisht, përmbajtja e nenit 64 të Kushtetutës ka ndryshuar, si vijon: “1. Kuvendi përbëhet nga 140 deputetë, të zgjedhur sipas një sistemi zgjedhësje proporcional me konkurrim rajonal dhe prag kombëtar. 2. Në shpërndarjen e mandateve marrin pjesë subjektet zgjedhore që arrijnë prapen kombëtar. 3. Zgjedhësit gëzojnë të drejtën për të dhënë votë parapëlqyese për kandidatët e listave shumëmemërore. Kriteret dhe rregullat për zbatimin e

sistemit zgjedhor, për caktimin e zonave zgjedhore, prapun kombëtar, numrin e mandateve për secilën zonë, shpërndarjen e mandateve dhe masën e shtrirjes së votimit parapëlqyes, përcaktohen në ligjin për zgjedhjet. Ligji për zgjedhjet garanton që votimit parapëlqyes t'i nënshtrohen jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore dhe të sigurojë përfaqësim gjinor.”. Ndërsa përmbajtja e nenit 68, pika 1, të Kushtetutës ka ndryshuar si vijon: “Kandidatët për deputetë paraqiten në nivel zone zgjedhore nga partitë politike ose nga zgjedhësit. Një kandidat mund të paraqitet vetëm për një nga subjektet propozuese, sipas kësaj pike. Rregullat për regjistrimin e kandidatëve për deputetë përcaktohen në ligjin për zgjedhjet.”.

3. Pas ndryshimeve kushtetuese, Kuvendi ka miratuar ligjin nr. 118/2020, datë 5.10.2020, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”, i cili, ndër të tjera, ka ndryshuar edhe përmbajtjen e neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor që lidhen me listat e kandidatëve të partive dhe koalicioneve të partive politike, si dhe shpërndarjen e mandateve për kandidatët fitues të listës. Ndërkohë, përmbajtja e nenit 163 të Kodit Zgjedhor (të ndryshuar) i është nënshtuar kontrollit kushtetues nga Gjykata Kushtetuese (Gjykata), e cila, me vendimin nr. 28, datë 30.6.2021, ka vendosur shfuqizimin e pikës 3 të nenit 163 të atij kodi, që parashikonte aplikimin e herësit në shpërndarjen e mandateve të kandidatëve fitues, si të papajtuësme me Kushtetutën.

4. Në datën 26.7.2024 Kuvendi ka miratuar ligjin nr. 81/2024, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”, i cili është botuar në Fletoren Zyrtare nr. 132, datë 26.7.2024 dhe ka hyrë në fuqi 15 ditë pas botimit të tij. Përveç parashikimeve ligjore për votimin nga jashtë territorit të Shqipërisë, ky ligj ka riformuluar tërësisht nenet 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor.

5. Kështu, neni 67 i këtij kodi përcakton mënyrën e paraqitjes së listave të kandidatëve për zgjedhjet për Kuvend dhe ka këtë përmbajtje: “1. Partia politike ose koalicioni zgjedhor, në kuptim të nenit 65, që është regjistruar në KQZ si subjekt zgjedhor për zgjedhjet në Kuvend, depoziton në KQZ për çdo zonë zgjedhore, jo më vonë se 50 ditë para datës së zgjedhjeve, listën që përbëhet nga: a) lista shumemërore me renditje të fiksuar të kandidatëve; dhe b) lista shumemërore e kandidatëve që i nënshtrohen votimit parapëlqyes. 2. Emrat në listën shumemërore me renditje të fiksuar të kandidatëve të subjektit zgjedhor paraqiten të renditura sipas rendit shifror, duke filluar nga numri një. Për

koalicionet përbri emrit të kandidatit shënohet cilës parti i përket kandidati. Numri i përgjithshëm i kandidatëve në listën me renditje të fiksuar është i barabartë me numrin e mandateve për çdo zonë zgjedhore pjesëtuar për tre. Kur nga ky pjesëtim nuk rezulton numër i plotë mandatesh, atëherë në rast se presja dhjetore si pasojë e pjesëtimit është e barabartë ose më e madhe se 0,5 lista përmbyllet me numrin e plotë pasrendës, ndërsa kur si pasojë e pjesëtimit rezulton presja dhjetore më e vogël se 0,5, lista shumemërore me renditje të fiksuar e kandidatëve mbyllet me numrin e plotë pararendës. 3. Lista shumemërore e kandidatëve që i nënshtrohen votimit parapëlqyes nga zgjedhësit është e barabartë me numrin e mandateve për çdo zonë zgjedhore. Renditja e kandidatëve bëhet sipas rendit alfabetik të mbiemrit për secilin prej tyre. 4. Kandidati për deputet, i regjistruar në një listë shumemërore në një zonë zgjedhore, nuk mund të regjistrohet si i tillë për një zonë zgjedhore tjetër, qoftë edhe për llogari të një partie apo koalicioni tjetër dhe as si i propozuar nga një grup zgjedhësish. 5. Kandidati për deputet, i regjistruar në listën shumemërore me renditje të fiksuar të partisë politike apo koalicionit, nuk mund të jetë njëkohësisht edhe në listën shumemërore të kandidatëve për deputetë që i nënshtrohen votimit parapëlqyes. 6. Për çdo zonë zgjedhore në zgjedhjet për Kuvendin një në çdo tre emra të kandidatëve të listës shumemërore me renditje të fiksuar i përket gjinisë më pak të përfaqësuar dhe një në çdo tre emra të listës shumemërore që i nënshtrohet votimit parapëlqyes duhet t'i përkasë gjinisë më pak të përfaqësuar. 7. Për zgjedhjet e organeve të qeverisjes vendore kandidati për kryetar të bashkisë dhe lista e kandidatëve për këshillat vendore regjistrohen në KZAZ-në që mbulon njësinë e qeverisjes vendore brenda afatit të përcaktuar në këtë pikë. KZAZ-ja dorëzon një kopje të listës në KQZ brenda 48 orëve. Kandidati për kryetar të bashkisë dhe lista e kandidatëve për këshillat vendore depozitohet në KQZ në rastet kur territori i njësisë së qeverisjes vendore nuk mbulohet nga një KZAZ e vetme. 8. Kandidati për kryetar bashkie apo për këshillin e bashkisë nuk mund të regjistrohet si i tillë për një zonë zgjedhore tjetër, qoftë edhe për llogari të një partie apo koalicioni tjetër dhe as si i propozuar nga një grup zgjedhësish. 9. Në zgjedhjet për këshillat bashkiakë një në çdo dy emra të njëpasnjëshëm në renditje të kandidatëve të subjekteve zgjedhore duhet t'i përkasë së njëjtës gjinë. 10. Në rast mospërmbylljeje të njërit prej kushteve të parashikuara në këtë nen, në lidhje me përbërjen e listës shumemërore, KQZ-ja zbaton sanksionet e parashikuara në nenin 175 të këtij Kodi.”.

6. Neni 163 parashikon shpërndarjen e mandateve për kandidatët fitues të listës dhe në pikat 2 dhe 3 ka këtë përmbajtje: “2. Kandidatët e listës shumemërore që i nënshtrohen votimit parapëlqyes rirenditen

në bazë të numrit më të lartë të votave parapëlqyese për secilin kandidat. Kur numri i votave është i barabartë, renditja përcaktohet me short. Rirenditja sipas kësaj pike përdoret në zbatimin e nenit 164 të këtij Kodi. Në rastet kur nga rirenditja nuk rezulton që duke filluar nga kreu i kësaj liste një në çdo tre emra i përket gjinisë më pak të përfaqësuar, atëherë kandidati i tretë në këtë listë dhe në vijim një në çdo tre emra të saj i përket gjinisë më pak të përfaqësuar sipas numrit të votave që këto të fundit kanë marrë. Mbi bazën e këtij kriteri hartohet lista përfundimtare që i nënshtrohet votimit parapëlqyës e renditur, e cila përdoret për zbatimin e nenit 164 të këtij Kodi. 3. Mandatet për kandidatët fitues fillimisht shpërndahen sipas renditjes së listës shumemërore me renditje të fiksuar të subjektit zgjedhor dhe në përputhje me renditjen e kandidatëve në të dhe, në rast shterimi të saj, vijohet me kandidatët fitues të rirenditur të listës shumemërore që i nënshtrohen votimit parapëlqyës sipas pikës 2 të këtij neni.”

7. Në datën 29.8.2024 partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar” (kërkuesja) i është drejtuar Gjykatës, duke kërkuar shfuqizimin e pikës 1, shkronjat “a” dhe “b” dhe fjalisë së fundit të pikës 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor, të ndryshuar. Kjo kërkesë, pasi është plotësuar në përputhje me përcaktimet e ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 30.8.2024. Në vijim, në datën 16.9.2024 kërkuesja i është drejtuar sërish Gjykatës me kërkesë për përshpejtimin e gjykimit të çështjes. Me vendimin e datës 30.9.2024 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare publike, kurse Mbledhja e Gjyqtarëve, në datën 02.10.2024 ka vendosur shqyrtimin e kërkesës për pezullimin e zbatimit të dispozitave të kundërshtuara në seancë plenare publike dhe pranimin e kërkesës për përshpejtim.⁴

8. Gjithashtu, në datën 16.9.2024 organizata “Shqipëria bëhet” i është drejtuar Gjykatës, duke kërkuar shfuqizimin e pikave 1 deri në 5 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor. Me vendimin e datës 30.9.2024 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve, e cila, me vendimin e datës 2.10.2024, ka vendosur kalimin për shqyrtim në seancë plenare publike dhe bashkimin me çështjen e paraqitur më herët nga partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar” në një të vetme.

9. Po kështu, në datën 9.10.2024 partia “Nisma Thurje” i është drejtuar Gjykatës me kërkesë për shfuqizimin e nenit 67 të Kodit Zgjedhor, e cila, pasi është plotësuar në përputhje me kërkesat e ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 23.10.2024. Me vendimin e datës 28.10.2024 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare publike. Me vendimin e kësaj date, Mbledhja e Gjyqtarëve ka vendosur bashkimin e çështjeve të paraqitura nga të tria subjektet e lartpërmendura në një të vetme.

10. Në datën 29.10.2024 është regjistruar edhe kërkesa me kërkues Lulzim Basha, Orjola Pampuri, Merita Bakiu, Gëzim Ademaj dhe partitë “Aleanca Demokracia e Re”, “Lëvizja Demokratike për Ndryshim”, “Kombëtare Konservatore Albania”, “Bashkimi Demokristian Shqiptar” dhe “Ora e Shqipërisë” (5 parti dhe 4 individë/deputetë), me objekt shfuqizimin e pikave 1, shkronjat “a” dhe “b”, 2, shprehjes “në listën shumemërore me renditje të fiksuar” në pikat 5 dhe 6 të nenit 67, si dhe pikat 2 dhe 3, të nenit 163 të Kodit Zgjedhor, pezullimin e zbatimit të tyre, si dhe interpretimin përfundimtar të nenit 64 të Kushtetutës ose shfuqizimin e tij. Me vendimin e datës 5.11.2024 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në Mbledhjen e Gjyqtarëve, e cila në datën 6.11.2024 ka vendosur kalimin e çështjes në seancë plenare publike, bashkimin e kësaj kërkesë me tri çështjet e paraqitura më parë, si dhe shqyrtimin e kërkesës për pezullimin e zbatimit të dispozitave të kundërshtuara në seancë plenare publike.⁵

11. Për sa i takon objektit të këtij gjykimi kushtetues, në kushtet që kërkesat e paraqitura nga: *partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar”* për shfuqizimin e pikës 1, shkronja “a” dhe “b” dhe fjalisë së fundit të pikës 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor, të ndryshuar; *organizata “Shqipëria bëhet”* për shfuqizimin e pikave 1 deri në 5 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor; *partia “Nisma Thurje”* për shfuqizimin e neneve 67 dhe 163, pika 1, të Kodit Zgjedhor, por në përmbajtje të kërkesës pretendimet lidhen edhe me nenin 163; *deputetët Lulzim Basha, Orjola Pampuri, Merita Bakiu, Gëzim Ademaj dhe partitë “Aleanca Demokracia e Re”, “Lëvizja Demokratike për Ndryshim”,*

⁴ Gjyqtarja Sonila Bejtja votoi për rrëzimin e kërkesës për pezullimin e zbatimit të shkronjave “a” dhe “b” të pikës 1 dhe fjalisë së fundit të pikës 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor, si dhe për rrëzimin e kërkesës për përshpejtimin e gjykimit të çështjes.

⁵ Gjyqtarja Sonila Bejtja votoi për rrëzimin e kërkesës për pezullimin e zbatimit të shkronjave “a” dhe “b” të pikës 1 dhe fjalisë së fundit të pikës 2 të nenit 67 të ligjit nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë, i ndryshuar me nenin 5 të ligjit nr. 81/2024”.

“Kombëtare Konservatore Albania”, “Bashkimi Demokristian Shqiptar” dhe “Ora e Shqipërisë” për shfuqizimin e pikave 1, shkronjat “a” dhe “b”, 2, shprehjeve në pikat 5 dhe 6 të nenit 67, pikat 2 dhe 3 të nenit 163 të Kodit Zgjedhor, si dhe interpretimin përfundimtar të nenit 64 të Kushtetutës ose shfuqizimin e tij, janë bashkuar në një çështje të vetme, Mbledhja e Gjyqtarëve vlerësoi se objekt i kontrollit kushtetues do të jetë: “Shfuqizimi i neneve 67 dhe 163, pikat 2 dhe 3, të ligjit nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar me nenet 5 dhe 9 të ligjit nr. 81/2024, si të papajftueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Pezullimi i zbatimit të neneve 67 dhe 163 të ligjit nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar me nenet 5 dhe 9 të ligjit nr. 81/2024. Interpretimi përfundimtar i nenit 64 të Kushtetutës ose shfuqizimi i tij.”.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

12. Kërkesit, partitë politike dhe individët, në mënyrë të përmblodhur, kanë parashtruar:

A. Për pezullimin e zbatimit të neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor:

12.1. Pezullimi mbron interesat individuale të shtetasve në raport me të drejtën e tyre për të zgjedhur, interesat shoqërore, si dhe interesin e shtetit për krijimin e institucioneve demokratike. Ky nen sjell dy pasoja: *së pari*, për partitë politike të cilat në fushatën e ardhshme zgjedhore do të ndërtojnë strategjitë e tyre dhe, *së dyti*, për zgjedhësit të cilët kanë pritshmëri për “listat e hapura”. Mospezullimi i normës ligjore do të krijojë pritshmëri të caktuara nga kandidatët potencialë, marrëdhënie të kushtëzuara ndërmjet tyre dhe votuesve, si dhe ndërmjet tyre dhe partive politike. Kërkesa për kundërshtimin e ligjit është depozituar përpara shpalljes së datës së zgjedhjeve nga Presidenti i Republikës, për të shmangur cenimin e të drejtave kushtetuese të shtetasve dhe siguruar zhvillimin e zgjedhjeve në përputhje me Kushtetutën.

B. Për themelin e çështjes:

Kërkeset, partitë politike, në mënyrë të përmblodhur, kanë parashtruar, si vijon:

B.1. Nenet 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor cenojnë:

12.2. Parimin e shtetit të së drejtës në dy drejtime. Së *pari*, dispozita është miratuar me procedurë të përsheptuar brenda 8 ditëve në kundërshtim me

nenin 83, pikat 2 dhe 3, të Kushtetutës dhe në shkelje të parashikimeve ligjore të nenit 28 të Rregullores së Kuvendit. Nuk rezulton që nga seanca plenare e Kuvendit të jetë marrë një vendim lidhur me shqyrtimin e këtij projektligji me procedurë të përsheptuar, duke përcaktuar datën e mbledhjes së Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, kohën për paraqitjen e amendamenteve dhe datën e shqyrtimit në seancë plenare. Amendamentet e paraqitura në seancën e komisionit në të vërtetë përbëjnë një nismë të re ligjore, pasi propozimi fillestar dhe relacioni shoqërues përmbanin vetëm rregullimin e votimit për shtetasit shqiptarë me banim jashtë vendit, por jo ndryshimin e dispozitave ligjore që rregullojnë listat shumemërore të kandidatëve, shtrirjen e votës parapëlqyese dhe mënyrën e shpërndarjes së mandateve. Së *dyti*, pika 2 e nenit 67 të Kodit Zgjedhor bie në kundërshtim me nenin 64 të Kushtetutës, e cila ka parashikuar se votimi parapëlqyes i garantohet jo më pak se dy të tretave të listës shumemërore. Rrumbullakosja e numrit pjesor në këtë dispozitë cenon këtë parashikim kushtetues.

12.3. Parimin e barazisë përpara ligjit (barazisë midis kandidatëve), pasi pika 1 e nenit 67 të Kodit Zgjedhor krijon detyrimin e partive politike për të depozituar dy lista shumemërore, me renditje të fiksuar dhe atë me kandidatët që i nënshtrohen votimit parapëlqyes, duke sjellë si pasojë zbatimin e detyrueshëm të nenit 163. Sipas pikës 3 të këtij neni, mandatet shpërndahen sipas listës së parë dhe në rast shterimi vijohet me listën e dytë. Në këtë mënyrë partive u hiqet mundësia të konkurrojnë vetëm me listën që i nënshtrohet votës parapëlqyese. Sipas këtyre dy dispozitave krijohen dy kategori, kandidatë të listave të fiksuara, të cilët kanë mundësinë të zgjidhen deputetë dhe kandidatë të listave të hapura, të cilët edhe pse mund të marrin votë parapëlqyese individuale mund të mos jenë deputetë, sepse mandatin e tyre ligji ia jep ndonjërit prej kandidatëve të listës së fiksuar. Në këtë mënyrë privilegjojnë padrejtësisht kandidatët e listave të fiksuara, ndërsa penalizohen në ekstrem kandidatët e listave të hapura, duke pasur pabarazi në mundësinë për t'u zgjedhur. Diferencimi në trajtim që krijohet midis këtyre dy kategorive nuk është objektivisht i justifikuar, pra nuk ndjek një qëllim të ligjshëm dhe nuk përmbush kriterin e proporcionalitetit. Një tjetër diferencim shfaqet edhe midis kandidateve gra

dhe kandidatëve burra, brenda “listës së fiksuar”, të cilët duhet të jenë në raportin dy të tretat për kategorinë e dytë. Edhe ky diskriminim nuk përmbush ndonjë qëllim legjitim.

12.4. *Parimin e zgjedhjeve të barabarta (barazisë së partive politike)*, pasi sistemi i parashikuar në këtë dispozitë krijon formalisht barazi në zgjedhje vetëm për 2 parti, por ai u mohon me ligj partive të tjera mundësinë teorike që ndonjë kandidat i listës së hapur të tyre të marrë mandat deputeti. Ky sistem ligjor funksionon me numër të kufizuar partish politike, si i tillë, bie ndesh me parimin e pluralizmit politik dhe të barazisë në zgjedhje. Në këtë mënyrë mekanizmi i listës së votës parapëlqyese të çdo partie tjetër nuk mund të vendoset në funksionim efektiv në asnjë rast teorik. Partitë e treta penalizohen nga mosshpërndarja e mandateve të lista e kandidatëve me votë parapëlqyese, por edhe nga mospërdorimi i të gjithë mekanizmit të listës së hapur, ndërsa dy partitë kryesore gëzojnë mbështetje financiare ose mediatike. Edhe për sa i përket pabarazisë midis partive politike kufizimi i këtij parimi nuk ka një qëllim të ligjshëm dhe është joproportional. Detyrimi i partive politike që përveç listës së kandidatëve me votë parapëlqyese të depozitojnë edhe listën e fiksuar, që passjell edhe shpërndarjen e mandateve fillimisht të këta të fundit, krijon pabarazi midis partive, pasi vetëm partitë e mëdha që kanë mundësi për të fituar më shumë se një të tretën e mandateve do të mund të përfitojnë nga shpërndarja e mandateve për kandidatët e listës së hapur. Kështu krijohet një garë e pabarabartë për partitë e vogla, të cilat nuk mund të përdorin efektivisht mekanizmin e votës parapëlqyese.

12.5. *Të drejtën e votës (të drejtën për të zgjedhur) të lidhur me parimin e proporcionalitetit*, pasi kufizimet e vendosura ndaj kësaj të drejte nuk plotësojnë kushtet e vendosura në nenin 17 të Kushtetutës, pasi nuk janë vendosur për një qëllim të ligjshëm, për sa kohë nuk ka pasur nevojë për të rritur rolin ndikues të partive politike dhe kufizuar votën parapëlqyese. Po kështu, nuk përmbushet as kriteri i proporcionalitetit, pasi e drejta për të zgjedhur me votë parapëlqyese asgjësohet totalisht; vota parapëlqyese nuk shtrihet në një të tretën e listës së kandidatëve, një kandidat i listës së hapur sado vota parapëlqyese të marrë, nuk do të arrinte të merrte me zëvendësim mandatin e kandidatit të fundit në listën e fiksuar. Parashikimi ligjor i kundërshtuar cenon të drejtën për të zgjedhur më tepër se sa

“herësi” i shfuqizuar më parë nga Gjykata, duke mohuar tërësisht votën parapëlqyese. Gjithashtu, nuk përmbushet kriteri i proporcionalitetit *stricto sensu*, pasi sistemi aktual do të prodhojë një numër më të madh mandatesh të fituara nga “lista e fiksuar” dhe një numër më të vogël nga vota parapëlqyese, duke kufizuar të drejtën për t’u zgjedhur. Neni 67 i ndërlidhur me nenin 163 të Kodit Zgjedhor kufizon në mënyrë joproportionale këtë të drejtë, pasi nëse nuk do të parashikohej lidhëza “dhe” në nenin 67, pika 1, partitë politike do të kishin mundësi të zgjidhnin mes konkurrimit me dy lista ose vetëm me listën që i nënshtrohet votës parapëlqyese, e cila përfshin të gjithë kandidatët e kërkuar nga ligji dhe shpërndarja e mandateve do të bëhej vetëm bazuar në këtë listë. Ligji u ka mohuar votuesve të drejtën për të marrë pjesë në mënyrë kuptimplotë në zgjedhjen e kandidatëve nga lista e fiksuar, duke krijuar pabarazi midis ndikimit të votave të hedhura për kategori të ndryshme kandidatësh.

12.6. *Parimin e sigurisë juridike*, pasi e drejta e votës parapëlqyese për të gjithë listën e kandidatëve, e parashikuar në nenin 64 të Kushtetutës, është ushtruar në zgjedhjet e mëparshme. Rikthimi i listave të fiksuara përbën kufizimin me ligj të një të drejte të fituar dhe të ushtruar nga zgjedhësit. Në rastin objekt shqyrtimi nuk kemi një shkak publik me të cilin ligjvënësi të ketë deklaruar se cili ka qenë qëllimi ose objektivi i tij apo shkak për ndryshimin regresiv të një dispozite ligjore, duke cenuar një të drejtë të fituar. Paqartësia në shpërndarjen e mandateve midis dy listave krijon pasiguri si për kandidatët garues në zgjedhje, ashtu edhe për votuesit, duke cenuar edhe parimin e shtetit të së drejtës.

Kërkuesja, organizata “Shqipëria bëhet”, në mënyrë të përmbledhur, ka parashtruar se nenet 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor cenojnë:

12.7. *Të drejtën për të zgjedhur të lidhur me parimin e proporcionalitetit*, pasi mekanizmi i parashikuar në këtë nen e ka kthyer votën parapëlqyese një të drejtë iluzore, duke pamundësuar *de facto* konkurrueshmërinë dhe paracaktuar kandidatët fitues. Për shumicën e partive numri i kandidatëve që i përkasin “listës së fiksuar” është në shumicën e zonave zgjedhore më i madh se numri i mandateve të fituara. Ky parashikim bie në kundërshtim me përmbajtjen e nenit 64, pika 3, të Kushtetutës, i cili parashikon se votimi parapëlqyës duhet të jetë jo më pak se për dy të tretat e listës shumëmemërore, si dhe

me nenin 17 të Kushtetutës. Mbyllja e listës së kandidatëve duhet të ishte parashikuar si një mundësi dhe jo si një detyrim. Edhe pika 2 e nenit 67 të Kodit Zgjedhor cenon nenin 64, pika 3, të Kushtetutës, pasi përlogaritja e numrit të mandateve të “listës së fiksuar” në varësi të presjes dhjetore më të vogël ose më të madhe se 0,5 shkon në favor të kësaj liste dhe jo të votës parapëlqyese.

12.8. *Parimin e barazisë përpara ligjit*, pasi ky nen vendos në kushte të pabarabarta subjektet zgjedhore mes njëra-tjetrës, duke cenuar mundësinë objektive të kandidatëve në partitë e vogla për të përmbushur kushtet e nenit 64, pika 3, të Kushtetutës. Ndarja në dy kategori brenda një liste i heq mundësinë kandidatëve të vlerësohen me votë nga qytetarët.

Kërkesit, individët, kanë parashtruar se cenohet:

12.9. *E drejta e votës e lidhur me parimet e barazisë përpara ligjit dhe sigurisë juridike*, pasi Kuvendi ka shkelur detyrimin kushtetues për garantimin e votimit parapëlqyes për dy të tretat e listës shumëmemërore. Pika 2 e nenit 67 të Kodit Zgjedhor, që parashikon detyrimin për paraqitjen e dy listave, me renditje të fiksuar dhe atë që i nënshtrohet votimit parapëlqyes, nënkupton praktikisht që për kandidatët në listën e fiksuar nuk do të bëhet asnjë votim, ndërsa për ata të listës së votimit parapëlqyes do të duhet të bëhet votim. Kjo mënyrë ligjëron diskriminimin midis kandidatëve të dy listave. Ushtrimi i së drejtës për të zgjedhur bëhet iluzor në kushtet kur për kandidatët në listën e fiksuar zgjedhësi nuk ka asnjë mundësi ndikimi real në zgjedhjen e tyre, duke e shndërruar këtë në votë pa peshë të njëjtë me atë të listës tjetër, e parë kjo e ndërlidhur me nenet 162 dhe 163 të këtij kodi. Ky sistem nuk garanton krijimin e një sistemi demokratik efektiv qeverisjeje, por konsiderohet një kthim mbrapa në standardet demokratike që lidhen me sistemin zgjedhor dhe përfaqësimin gjinor. Dispozitat e kundërshtuara nuk garantojnë pluralizmin politik, sepse pamundësojnë garën e partive të vogla dhe kandidatëve të pavarur. Nga analiza aritmetike e shpërndarjes së mandateve, bazuar në të dhënat e zgjedhjeve të fundit, ky sistem do të ishte funksional vetëm për pjesëmarrjen e jo më shumë se 3 partive.

12.10. Po në këtë drejtim, kufizimi në lirinë e vullnetit politik si pasojë e ekzistencës së dy listave, pamundësisë së kandidatëve të pavarur, përparësisë në ndarjen e mandateve për kandidatët e listës së fiksuar është joproporcional dhe jo i nevojshëm për

një shoqëri demokratike si dhe cenon thelbin e së drejtës së votës. Ky kufizim nuk justifikohet me nevojat e interesit të përgjithshëm. Ligjvënësi ka mundësi të tjera të cilat nuk cenojnë në thelb të drejtën e votës, si, për shembull, parashikimi i një liste të vetme shumëmemërore. Shfuqizimi i dispozitave të kundërshtuara duhet të bëhet edhe për shkak të shkeljeve të rënda të Rregullores së Kuvendit gjatë procesit të miratimit të tyre. Sipas këtyre parashikimeve ligjore do të zhbëhet në thelb mundësia që çdo votues të shikonte që vota e tij do të ndikonte në përbërjen e pushtetit qendror.

Pesë partitë: “Aleanca Demokratike e Re”, “Lëvizja Demokratike për Ndryshim”, “Kombëtare Konservatore Albania”, “Bashkimi Demokratik Shqiptar”, “Ora e Shqipërisë” dhe individët kanë pretenduar, gjithashtu:

B.2. *Interpretimin e nenit 64 të Kushtetutës ose shfuqizimin e tij*

12.11. Formulimi i nenit 64 të Kushtetutës, i ndërruar me nenet 67, 162 dhe 163 të Kodit Zgjedhor, nuk lejon pjesëmarrje efektive dhe të barabartë në zgjedhjen e kandidatëve të propozuar nga zgjedhësit, duke cenuar parimet e parashikuara në nenet 1, 2, 4 dhe 9 të Kushtetutës (garantimi i sistemit të zgjedhjeve të lira, të barabarta, të përgjithshme e periodike; ushtrimi i sovranitetit të popullit; parimi i shtetit të së drejtës dhe krijimi i lirë dhe në përputhje me parimet demokratike të partive politike), si dhe nenin 17 (parimi i proporcionalitetit), nenin 45 (e drejta e votës) dhe nenin 22 të Kushtetutës (liria e shprehjes). Gjykata mund të refuzojë zbatimin e nenit 64 të Kushtetutës, pasi ai bie ndesh me normat e tjera më të rëndësishme dhe parimet kushtetuese kur përjashton ose nuk lejon kandidimin efektiv dhe të barabartë të kandidatëve nga zgjedhësit në raport me kandidatët e caktuar nga partitë politike ose koalicionet. Në pamundësi të një interpretimi pajtues përfundimtar të këtij neni me parimet themelore, Gjykata duhet të shfuqizojë ose konstatojë papajtueshmërinë e këtij neni me këto parime.

13. *Subjekti i interesuar, Kuvendi*, në mënyrë të përmbledhur, në prapësimet e tij ka parashtruar si vijon:

A. *Për juridiksionin e Gjykatës*

13.1. Gjykata nuk ka juridiksion për shfuqizimin e nenit 64 të Kushtetutës, pasi, bazuar në nenin 131 të saj, ajo nuk mund të vendosë për kushtetutshmërinë e normave të Kushtetutës. Edhe

për sa i përket interpretimit të këtij neni, Gjykata këtë kompetencë e ushtron vetëm duke zgjidhur një çështje konkrete, pasi kompetenca e saj interpretuese nuk nënkupton formulimin e interpretimeve abstrakte të normës. Në rastin konkret, nuk ka asnjë konflikt kompetencash mes organeve kushtetuese.

B. Për kërkesën për pezullimin e zbatimit të dispozitave të kundërshtuara

13.2. Pretendimet e ngritura për pezullimin e dispozitave janë të pabazuara, pasi nuk plotësohen kriteret e nenit 45 të ligjit nr. 8577/2000 për sa u përket “pasojave të rënda dhe të pariparueshme” që mund të vijnë nga zbatimi i tyre. Kërkuesit nuk kanë analizuar pasojën e rëndë që do të vinte nga zbatimi i dispozitave, duke u mbështetur në pretendime hipotetike, për sa kohë dispozitat nuk kanë dhënë asnjë efekt për ta. Nisur nga fakti se Presidenti i Republikës dekreton zgjedhjet në periudhën 15 prill – 15 maj, neni 67 i Kodit Zgjedhor do të kishte efekt për periudhën 23 shkurt–25 mars 2025, pra pas vendimmarrjes së Gjykatës për çështjen konkrete.

C. Për legjitimitimin e partive dhe katër individëve/deputetëve

13.3. Kërkuesja, *partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar”*, nuk legjitimohet në kërkimin e saj për anën procedurale të miratimit të ligjit me procedurë të përsheptuar, pasi vetëm subjektet e pakushtëzuara mund të ngrenë pretendime të tilla, ndërsa ajo rezulton të jetë subjekt i kushtëzuar. Kërkuesit (pesë parti politike dhe katër deputetë) nuk legjitimohen në kërkimet e tyre për interpretimin e nenit 64 të Kushtetutës ose shfuqizimin e tij. Katër deputetët nuk legjitimohen, pasi nuk kanë provuar se janë viktimë të një shkeljeje dhe preken nga kufizimi i pretenduar i Kodit Zgjedhor. Ata janë kërkues me statusin e deputetit dhe jo të një subjekti zgjedhor në zgjedhjet për vitin 2025, për pasojë nuk cenohen nga dispozitat e kundërshtuara. Për më tepër, marrëdhënia e deputetëve me Gjykatën është në një raport specifik ku ata paraqiten si subjekt i pakushtëzuar, dhe, për rrjedhojë, deputeti nuk mund të paraqesë kërkesë në cilësi individuale.

Ç. Për themelin e kërkesës

13.4. Pretendimi *për miratimin e ligjit me procedurë të përsheptuar* është i pabazuar, pasi nisma ligjore e datës 18.7.2024 është paraqitur nga 17 deputetë dhe sipas projektligjit ajo përmbante vetëm propozimin për ndryshimin e dispozitave ligjore që lidheshin me

votimin nga jashtë vendit, por jo me dispozitat objekt gjykimi kushtetues. Procesi i konsultimeve për ndryshimet në Kodin Zgjedhor ka nisur që në datën 10.2.2022, për të vijuar në datën 15.3.2024 me ngritjen e grupit të dialogut në Komisionin e Ligjeve. Përpara nismës së këtij grupi janë depozituar disa nisma të tjera për ndryshime në datat 24.4.2024, 1.7.2024, 8.7.2024 dhe 18.7.2024. Në rastin konkret nuk është zbatuar procedura e përsheptuar, pasi Kuvendi nuk ka shqyrtuar nismën specifike të datës 18.7.2024, por atë të depozituar në datën 8.7.2024. Për rrjedhojë, procedura e ndjekur është në përputhje me nenet 81, pikat 1 dhe 2 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës. Ajo nuk përbën një nismë të re, por të njëjtën nismë, e cila ka pësuar ndryshime përgjatë shqyrtimit të saj sipas nenit 71 të Rregullores së Kuvendit dhe ajo nuk është shqyrtuar nga komisioni, pasi amendamentet reflektonin edhe qëllimin e vetë nismës. Propozimi i datës 18.7.2024 është trajtuar si amendim/propozim për ndryshime të nismës së depozituar më herët dhe është shqyrtuar si i tillë.

13.5. Pretendimi i parashtruar nga të gjithë kërkuesit për cenimin e *parimit të barazisë përpara ligjit* është i pabazuar, pasi neni 64 i Kushtetutës ka përcaktuar kufirin minimal të listës që i nënshtrohet votimit parapëlqyes dhe nuk mund të pretendohet që e gjithë lista t’i nënshtrohet këtij votimi. Për më tepër, vetë Gjykata është shprehur se votimi me lista të mbyllura nuk përbën cenim të parimit të barazisë së votës, për rrjedhojë pretendimet e kërkuesve në këtë drejtim nuk mund të merren në shqyrtim nga ajo.

13.6. Pretendimi për cenimin e *së drejtës së votës* nuk është i bazuar, pasi Kuvendi ka zbatuar nenin 64 të Kushtetutës dhe lista e kandidatëve që një subjekt zgjedhor paraqet në një zonë zgjedhore plotëson kriteret e përcaktuara në këtë nen. Për sa kohë kushtetutëbërësi ka përcaktuar shprehjen “jo më pak se” për votimin parapëlqyes, është në diskrecion të ligjvënësit për të bërë një rregullim ligjor në Kodin Zgjedhor për sa i përket listës së kandidatëve që i nënshtrohen votimit parapëlqyes dhe tashmë pa mekanizmin e herësit. Në thelb, argumentet e kërkuesve paraqiten në drejtim të antikushtetutshmërisë së nenit 64, pika 3, të Kushtetutës, pretendim i cili nuk mund të merret në shqyrtim nga Gjykata. Për sa i përket rastit kur nga pjesëtimi nuk rezulton një numër i plotë mandatesh, këto janë rregullime që vijnë si rezultat i rregullave

matematikore, një qëndrim i pranuar edhe nga Gjykata në jurisprudencën e saj. Ky parashikim nuk është antikushetues, pasi ndarja e zonave zgjedhore nuk sjell një barazi strikte. Gjithashtu, nuk qëndron pretendimi se neni 64 i Kushtetutës parashikon vetëm një listë, ndërkohë neni 67 i Kodit Zgjedhor dy lista, pasi Kushtetuta ka përcaktuar se rregullimet specifike të sistemit zgjedhor bëhen me ligjin për zgjedhjet.

13.7. Edhe pretendimi për cenimin e *parimit të sigurisë juridike* është i pabazuar, pasi Kodi Zgjedhor nuk sjell risi për kandidatët e përzgjedhur nga partitë politike, për sa kohë mundësia e kandidatëve të propozuar nga zgjedhësit rregullohet nga nenet 69 dhe 162 të Kodit Zgjedhor, të cilat nuk kanë pësuar ndryshime. Kërkuesit nuk e kanë argumentuar pretendimin e tyre se sistemi zgjedhor ka pësuar regres, por e lidhin vetëm me faktin se jo të gjithë deputetët do t'i nënshtrohen votimit parapëlqyes.

III

Procesi në gjykimin kushtetues

A. Për kërkesën për pezullimin e zbatimit të dispozitave të kundërshtuara

14. Kërkuesja, partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar”, ka pretenduar se pezullimi i nenit 67 të Kodit Zgjedhor mbron interesat individuale të shtetasve në raport me të drejtën e tyre për të zgjedhur, interesat shoqërorë, si dhe interesin e shtetit për krijimin e institucioneve demokratike. Sipas saj, ky nen sjell dy pasoja: së pari, për partitë politike, të cilat në fushatën e ardhshme zgjedhore do të ndërtojnë strategjitë e tyre dhe, së dyti, për zgjedhësit, të cilët kanë pritshmëri për “listat e hapura”. Mospezullimi i normës ligjore do të krijojë pritshmëri të caktuara nga kandidatët potencialë, marrëdhënie të kushtëzuara ndërmjet tyre dhe votuesve, si dhe ndërmjet tyre dhe partive politike. Kërkesa për kundërshtimin e ligjit është depozituar përpara shpalljes së datës së zgjedhjeve nga Presidenti i Republikës, për të shmangur cenimin e të drejtave kushtetuese të shtetasve dhe siguruar zhvillimin e zgjedhjeve në përputhje me Kushtetutën.

15. Ndërsa kërkuesit Lulzim Basha, Orjola Pampuri, Merita Baku, Gëzim Ademaj dhe partitë “Aleanca Demokracia e Re”, “Lëvizja Demokratike për Ndryshim”, “Kombëtare Konservatore Albania”, “Bashkimi Demokristian Shqiptar” dhe

“Ora e Shqipërisë”, përveç pezullimit të nenit 67 të Kodit Zgjedhor, kanë kërkuar edhe pezullimin e nenit 163 të këtij kodi.

16. Në seancën plenare të datës 4.12.2024 kërkuesja, partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar”, hoqi dorë nga kërkesa për pezullimin e dispozitës, me argumentin se në kushtet kur gjykimi po shqyrtohet nga Gjykata, nevoja për marrjen e një mase pezullimi nuk është më ajo që ishte në momentin e kërimit të saj. Ndërsa kërkuesit e tjerë kërkuar që kërkesa për pezullimin të merret në shqyrtim dhe të pranohet.

17. Subjekti i interesuar, Kuvendi, ka prapësuar se pretendimet e ngritura për pezullimin e dispozitave janë të pabazuara, pasi nuk përmbushen kriteret e nenit 45 të ligjit nr. 8577/2000, për sa u përket “pasojave të rënda dhe të pariparueshme” që mund të vijnë nga zbatimi i tyre. Sipas tij, kërkuesit nuk kanë analizuar pasojën e rëndë që do të vinte nga zbatimi i dispozitave, por janë mbështetur në pretendime hipotetike, për sa kohë dispozitat nuk kanë dhënë ende asnjë efekt për ta (kërkuesit). Po kështu, nisur nga fakti se Presidenti i Republikës dekreton zgjedhjet në periudhën 15 prill – 15 maj, duke qenë se periudha zgjedhore zgjat 60 ditë përpara datës së zgjedhjeve, neni 67 i Kodit Zgjedhor do të kishte efekt për periudhën 23 shkurt–25 mars 2025, pra tashmë pas vendimmarrjes së Gjykatës për çështjen konkrete.

18. Sipas nenit 45, pika 1, të ligjit nr. 8577/2000, Gjykata, kryesisht ose me kërkesë të palëve, kur vlerëson se zbatimi i ligjit ose aktit mund të sjellë pasoja që prekin interesa shtetërorë, shoqërorë ose të individëve, sipas rastit, me vendim të Mbledhjes së Gjyqtarëve ose në seancë plenare urdhëron pezullimin e tij. Sipas kësaj dispozite, *së pari*, subjekti që kërkon pezullimin e një akti duhet të provojë preken e interesave shtetërorë, shoqërorë ose të individëve, si dhe pasojat e pariparueshme që do të sjellë zbatimi i aktit; *së dyti*, shqyrtimi i kërkesës mund të bëhet nga Gjykata përpara ose në seancë plenare.

19. Gjykata në jurisprudencën e saj, në lidhje me rastet kur është urdhëruar pezullimi i zbatimit të ligjit (*shih vendimet nr. 29, datë 2.7.2021; nr. 33, datë 8.6.2016; nr. 24, datë 24.7.2009, të Gjykatës Kushtetuese*), ka pranuar se në kushtet kur pezullimi është një masë e jashtëzakonshme, marrja e kësaj mase lidhet me vlerësimin e pasojave ose efekteve të zbatimit të ligjit/aktit. Këto pasoja jo vetëm duhet të jenë reale, pra në realizim e sipër, por edhe të rënda, në atë

masë që shkojnë tej masës normale të kufizimit, në veçanti në pikëpamje të urgjencës (*shih vendimin nr. 30, datë 5.7.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Në rastin konkret, Gjykata vëren se dy kërkesat përmbajnë në objektin e tyre pezullimin e zbatimit të neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor, të cilat parashikojnë mënyrën e regjistrimit të kandidatëve në zgjedhje nga partitë politike, konkretisht detyrimin që u lind atyre për depozitimin e listave të kandidatëve në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve (KQZ), jo më vonë se 50 ditë përpara datës së zgjedhjeve, si dhe shpërndarjen e mandateve për çdo kandidat. Ndërkohë, referuar nenit 9, pika 4, të këtij kodi, Presidenti i Republikës nxjerr dekretin për caktimin e datës së zgjedhjeve për Kuvendin jo më vonë se 9 muaj përpara mbarimit të mandatit të Kuvendit.

21. Në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata, pasi dëgjoi pretendimet e kërkuësve dhe prapësimet e subjektit të interesuar në seancën plenare të datës 4.12.2024, vlerëson se nuk ekzistojnë shkaqet e parashikuara nga neni 45 i ligjit nr. 8577/2000 për pezullimin e zbatimit të dispozitave të kundërshtuara. Ajo çmon se në drejtëm të pariparueshmërisë së pasojave në të drejtat kushtetuese ose interesat e ligjshëm, ashtu edhe të urgjencës së ndërhyrjes, kërkuësit nuk kanë arritur të provojnë pasojat e rënda dhe reale të ardhura nga zbatimi i ligjit objekt kërkesë, për sa kohë që dispozitat në lidhje me procesin zgjedhor ende nuk kanë filluar të zbatohen. Për rrjedhojë, Gjykata vendosi rrëzimin e kërkesës për pezullim si të pabazuar.

IV

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

B. Për juridiksionin e Gjykatës

22. Gjykata vëren se kërkuësit e kanë vënë në lëvizje atë për dy kërtime: a) kushtetutshmërinë e neneve 67 dhe 163, pikat 2 dhe 3, të Kodit Zgjedhor; b) interpretimin përfundimtar të nenit 64 të Kushtetutës ose shfuqizimin e tij.

23. Gjykata vëren se, për sa i takon kërkit të parë, kërkuësit kanë parashtruar se dispozitat e Kodit Zgjedhor bien ndesh me disa të drejta e parime kushtetuese, ndër të tjera, edhe me përmbajtjen e nenit 64 të Kushtetutës. Ndërsa për kërkitin e dytë kërkuësit (pesë parti politike dhe katër deputetë) kanë pretenduar: i. interpretimin përfundimtar të nenit 64 të Kushtetutës me parimet

themelore kushtetuese të parashikuara në nenet 1, 3, 4 dhe 5 të saj lidhur me garantimin e pluralizmit politik, të ushtrimit të sovranitetit të popullit, të një sistemi zgjedhesh të lira dhe të barabarta, si dhe barazisë së të drejtës kushtetuese për t'u zgjedhur dhe për të zgjedhur, për sa i përket kandidimit dhe mundësisë së zgjedhjes së kandidatëve të propozuar nga zgjedhësit; ose nëse interpretimi përfundimtar i nenit 64 nuk mund të bëhet pa cenuar pozitën kushtetuese të Gjykatës Kushtetuese; ii. shfuqizimin e tij si të papajtueshëm me parimet themelore kushtetuese të Kushtetutës.

24. Në lidhje me kërkitin e parë, për kushtetutshmërinë e neneve 67 dhe 163, pikat 2 dhe 3, të Kodit Zgjedhor, subjekti i interesuar nuk ka paraqitur prapësime, ndërsa për kërkitin e dytë ka prapësuar se Gjykata nuk ka juridiksion për shfuqizimin e nenit 64 të Kushtetutës, pasi bazuar në nenin 131 të saj, ajo nuk mund të vendosë për kushtetutshmërinë e normave të Kushtetutës. Edhe për sa i përket interpretimit të këtij neni, sipas Kuvendit, Gjykata këtë kompetencë e ushtron vetëm duke zgjidhur një çështje konkrete, pasi kompetenca e saj interpretuese nuk nënkupton formulimin e interpretimeve abstrakte të normës. Në rastin konkret nuk ka asnjë konflikt kompetencash mes organeve kushtetuese.

25. Gjykata ka pohuar se juridiksioni kushtetues e merr përcaktimin e natyrës dhe kufijve të tij drejtpërdrejt nga neni 124 i Kushtetutës, sipas të cilit: “1. Gjykata Kushtetuese zgjidh mosmarrëveshjet kushtetuese dhe bën interpretimin përfundimtar të saj. 2. Gjykata Kushtetuese i nënshtrohet vetëm Kushtetutës.”. Kjo dispozitë kushtetuese përcakton funksionin themelor të saj, që lidhet me dhënien e drejtësisë kushtetuese nëpërmjet interpretimit përfundimtar të normës kushtetuese, ndërkohë që juridiksioni kushtetues detajohet në dispozitat e tjera të Kushtetutës, ku veçanërisht neni 131 parashikon kompetencën kushtetuese sipas natyrës së çështjes. Në këtë kuptim, koncepti “mosmarrëveshje kushtetuese” në nenin 124 të Kushtetutës e merr përmbajtjen e tij dhe përfshin çështjet kushtetuese që janë të parashikuara jo vetëm nga neni 131 i Kushtetutës, por edhe nga çdo dispozitë tjetër kushtetuese, mbi bazën e të cilave Gjykata ushtron kompetencat e saj (*shih vendimet nr. 48, datë 19.6.2024; nr. 36, datë 4.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Interpretimi përfundimtar i ligjit themelor të shtetit është funksioni më i rëndësishëm i Gjykatës,

të cilin ajo e ushtron sa herë që vihet në lëvizje për t'u shprehur për një nga çështjet e parashikuara në nenin 131 të Kushtetutës dhe në normat e tjera kushtetuese. Kontrolli kushtetues, në çdo rast, nuk mund të bëhet pa interpretimin e kuptimit të normave kushtetuese që lidhen me çështjen konkrete në shqyrtim. Gjykata nuk merr përsipër të kryejë rolin e legjislatorit, por synon t'u japë jetë normave kushtetuese përmes kuptimit të drejtë të përmbajtjes dhe qëllimit të tyre (*shih vendimet nr. 36, datë 4.11.2021; nr. 7, datë 24.2.2016; nr. 29, datë 30.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Në rastin në shqyrtim, nisur nga sa më lart, Gjykata vlerëson se në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “a”, të Kushtetutës që parashikon se Gjykata vendos për pajtueshmërinë e ligjit me Kushtetutën, përpara saj është shtruar një mosmarrëveshje kushtetuese që ka të bëjë me kontrollin e kushtetutshmërisë së neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor. Në këtë kuptim, kërkimi i parë i kërkuesve bën pjesë në juridiksionin kushtetues.

28. Për sa i përket kërkimit të dytë, atij të interpretimit përfundimtar të nenit 64 të Kushtetutës, në referim të standardeve të jurisprudencës së Gjykatës, interpretimi i dispozitave të Kushtetutës nuk përbën *per se* mosmarrëveshje kushtetuese. Gjithsesi, Gjykata vëren se kërkuesit kanë pretenduar në thelb se nenet 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor bien ndesh me nenin 64 të Kushtetutës. Thënë kjo, mosmarrëveshja kushtetuese konkrete, sikurse u theksua në paragrafin e mësipërm, ka të bëjë pikërisht me vlerësimin e kushtetutshmërisë së përmbajtjes së këtyre dy dispozitave ligjore në raport me parashikimet kushtetuese. Nisur nga kjo, për sa kohë Gjykata do të shprehet për kushtetutshmërinë e dispozitave të kundërshtuara të Kodit Zgjedhor, e cila nuk mund të bëhet pa interpretimin e kuptimit të nenit 64 të Kushtetutës, pikërisht në funksion të zgjidhjes së mosmarrëveshjes kushtetuese, ajo (Gjykata) do të interpretojë edhe këtë normë kushtetuese. Për rrjedhojë, ky interpretim i nenit 64 të Kushtetutës do të analizohet i ndërlidhur me themelin e pretendimeve të kërkuesve.⁶

29. Për sa i takon alternativës së kërkimit të dytë,

asaj për shfuqizimin e nenit 64 të Kushtetutës, Gjykata vlerëson se një kërkim i tillë nuk mund të merret në shqyrtim, pasi del jashtë juridiksionit kushtetues të parashikuar në nenin 131 të Kushtetutës, për sa kohë Gjykata nuk kontrollon kushtetutshmërinë e vetë normave kushtetuese, por vetëm respektimin e procedurës së parashikuar nga Kushtetuta në rast të shqyrtimit të një ligji rishikues të saj. Në këto kushte, përderisa Gjykata nuk ndodhet përpara këtij rasti, ky kërkim nuk hyn në juridiksionin kushtetues dhe nuk mund të merret në shqyrtim.

C. Për legjitimitimin e kërkuesve

30. Çështja e legjitimitimit të kërkuesve (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Kushtetuta në nenin 134, pika 1, të saj ka përcaktuar rrethin e subjekteve kushtetuese që legjitimohen për të vënë në lëvizje juridiksionin kushtetues, duke specifikuar në pikën 2 të këtij neni subjektet të cilat mund të bëjnë kërkesë vetëm për çështje që lidhen me interesat e tyre.

31. Gjykata vëren se bazuar në nenin 134, pika 1, shkronjat “gj”, “h” dhe “i”, të Kushtetutës, si dhe nenin 49, pika 3, shkronjat “d” dhe “e”, të ligjit nr. 8577/2000, të drejtën për të vënë në lëvizje Gjykatën për pajtueshmërinë e akteve normative me Kushtetutën ose me marrëveshjet ndërkombëtare e kanë edhe partitë politike, organizatat dhe individët. Nisur nga fakti se ajo është vënë në lëvizje nga 12 subjekte, nga të cilat 7 parti politike, 1 organizatë dhe 4 individë (deputetë), të cilët kanë ngritur pretendime për cenimin e së drejtës së votës si në aspektin e së drejtës për t'u zgjedhur, ashtu edhe për të zgjedhur, në vijim Gjykata do të analizojë kriteret e legjitimitimit veçmas për secilën kategori të subjekteve.

B.1. Për legjitimitimin e partive politike

32. Për sa i përket legjitimitimit të partive politike, bazuar në nenin 134, pikat 1, shkronja “gj” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe në nenin 49, pikat 3, shkronja “d” dhe 4, të ligjit nr. 8577/2000, ato mund t'i drejtohen Gjykatës atëherë kur kundërshtojnë dispozitat e akteve normative, të cilat cenojnë statusin e tyre kushtetues dhe bashkë me të edhe pjesëmarrjen në ushtrimin e vullnetit shtetëror.

⁶ Gjyqtarja Sonila Bejtja vlerësoi se, në parim, Gjykata ka juridiksion për të bërë interpretimin përfundimtar të Kushtetutës, si një kompetencë e veçantë e saj. Megjithatë, në kushtet kur ky kërkim është ngritur nga subjekte që ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për t'u drejtuar

Gjykatës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre, ai duhej të rrëzohej nga Gjykata.

Partia politike legjitimohet në kërkimet e saj nëse bëhet fjalë për respektimin nga ana e një organi kushtetues të statusit të saj që rrjedh nga Kushtetuta, gjatë procesit zgjedhor, pra për akte përmbajtja e të cilave sjell pasoja negative për veprimtarinë e saj kushtetuese në kuadër të formimit të vullnetit politik (*shih vendimet nr. 28, datë 9.5.2012; nr. 15, datë 15.4.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Gjykata vëren se kërkuueset, partitë politike, janë regjistruar sipas ligjit në gjykatë dhe në përputhje me statutet dhe aktet e themelimit, kryetarët e tyre kanë autorizuar përfaqësuesit ligjorë për t'iu drejtuar Gjykatës me kërkesën objekt të gjykimit kushtetues. Po kështu, dispozitat e kundërshtuara të Kodit Zgjedhor rregullojnë mënyrën e regjistrimit të kandidatëve në zgjedhje nga partitë politike, pjesën e listave që i nënshtrohet votimit parapëlqyes, efektin e këtij të fundit në rezultatin e zgjedhjeve, kategorizimin e kandidatëve, si dhe shpërndarjen e mandateve për kandidatët fitues. Për këtë shkak, Gjykata, duke mbajtur në konsideratë jurisprudencën e saj se neni 45 i Kushtetutës ka sanksionuar të drejtën e votës, e cila përbëhet nga dy komponentë, e drejta për të zgjedhur dhe për t'u zgjedhur (*shih vendimet nr. 28, datë 30.6.2021; nr. 31, datë 4.10.2021, të Gjykatës Kushtetuese*), si dhe nisur nga pretendimi thelbësor i kërkueseve se dispozitat e kundërshtuara të Kodit Zgjedhor bien ndesh me detyrimin kushtetues për garantimin e votimit parapëlqyes për dy të tretat e listës shumëmemërore, vlerëson se ato (dispozitat e kundërshtuara) prekin në mënyrë të drejtpërdrejtë veprimtarinë e partive politike, në kuptim të së drejtës për t'u zgjedhur, duke ndikuar në këtë mënyrë në pjesëmarrjen e tyre në formimin e vullnetit politik. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se 7 partitë politike legjitimohen *ratione personae* si në aspektin formal, ashtu edhe substancial, pasi provojnë interesin për çështjen kushtetuese të ngritur prej tyre, në kuptim të nenit 49, pika 4, të ligjit nr. 8577/2000.

34. Për sa i përket legjitimitetit *ratione temporis*, sipas nenit 50, pika 1, të ligjit nr. 8577/2000, kërkesa për pajtueshmërinë e ligjit ose të akteve të tjera me Kushtetutën duhet të paraqitet brenda 2 vjetëve nga hyrja në fuqi e aktit. Ligji nr. 81/2024 është botuar në Fletoren Zyrtare nr. 132, datë 26.7.2024 dhe ka

hyrë në fuqi 15 ditë pas botimit të saj (11.8.2024), ndërsa kërkesat në Gjykatë janë paraqitur në datat 29.8.2024 (partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar”), 9.10.2024 (partia “Nisma Thurje”) dhe 29.10.2024 pesë partitë e tjera (“Aleanca Demokracia e Re”, “Lëvizja Demokratike për Ndryshim”, “Kombëtare Konservatore Albania”, “Bashkimi Demokristian Shqiptar” dhe “Ora e Shqipërisë”). Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se ato legjitimohen edhe *ratione temporis*.

35. Lidhur me legjitimitimin *ratione materiae*, kërkuueset (partitë politike) kanë pretenduar se nenet 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor cenojnë parimet e shtetit të së drejtës, të barazisë përpara ligjit midis kandidatëve dhe midis partive, të drejtën e votës (të drejtën për të zgjedhur dhe për t'u zgjedhur) të lidhur me parimin e proporcionalitetit dhe parimin e sigurisë juridike. Gjykata vëren se për pretendimin për cenimin e parimit të shtetit të së drejtës, kërkuësja, partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar”, ka ngritur dy shkaqe: *së pari*, dispozita e kundërshtuar është miratuar me procedurë të përsheptuar në kundërshtim me nenin 83 të Kushtetutës dhe, *së dyti*, ajo është në kundërshtim me nenin 64 të Kushtetutës, i cili garanton votimin parapëlqyes.

36. Në lidhje me pretendimin për miratimin e dispozitave me procedurë të përsheptuar, subjekti i interesuar, Kuvendi, ka prapësuar se partia “Lëvizja për Zhvillim Kombëtar” nuk legjitimohet në kërkimin e saj për anën procedurale të miratimit të ligjit, pasi nuk është subjekt që gëzon legjitimitet të pakushtëzuar për vënien në lëvizje të Gjykatës.

37. Për sa i përket shkakut të parë, sipas të cilit dispozitat e kundërshtuara janë miratuar me procedurë të përsheptuar, në përfundim të diskutimeve, në zbatim të nenit 72, pika 1, të ligjit nr. 8577/2000, Gjykata nuk arriti numrin e kërkuar të votave për vendimmarrje, sipas parashikimeve të nenit 133, pika 2, të Kushtetutës, të detajuar edhe në nenin 72, pika 2, të ligjit nr. 8577/2000.

38. Kështu, sipas njërit qëndrim u vlerësua se subjektet e kushtëzuara legjitimohen për të kundërshtuar procedurën për miratimin e ligjit vetëm nëse dispozitat ligjore të kundërshtuara cenojnë ndonjë të drejtë themelore të garantuar nga Kushtetuta.⁷ Sipas qëndrimit tjetër u vlerësua se Gjykata vlerëson edhe pretendimet me natyrë

⁷ Votuan sipas këtij qëndrimi gjyqtarët Fiona Papajorgji, Sandër Beci dhe Marjana Semini.

procedurale, pra procedurën për miratimin e ligjeve dhe akteve të tjera normative, bazuar në nenin 51, pika 1, shkronja “c”, të ligjit nr. 8577/2000, pavarësisht cenimit të ndonjë të drejte kushtetuese.⁸ Ndërsa sipas qëndrimit të tretë, u vlerësua se pretendimet me natyrë procedurale të ngritura nga subjektet e kushtëzuara nuk mund t'i nënshtrohen juridiksionit kushtetues.⁹ Në këtë situatë të ndarjes së votave, pretendimi për cenimin e shtetit të së drejtës për këtë shkak konsiderohet i rrëzuar, në kuptim të nenit 73, pika 4, të ligjit nr. 8577/2000.

39. Ndërsa për sa i përket shkakut të dytë, sipas të cilit dispozita e kundërshtuar vjen në kundërshtim me nenin 64 të Kushtetutës, Gjykata vlerëson se, në thelb, ai lidhet me pretendimin kryesor për cenimin e së drejtës së votës, e cila sikurse u theksua më lart (*shih paragrafin 33 të vendimit*) në rastin e subjekteve (partive politike) do të analizohet në drejtim të së drejtës për t'u zgjedhur.

40. Për sa u takon pretendimeve për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit, kërkuesit kanë argumentuar, ndër të tjera, se sipas neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor krijohen dy kategori: kandidatët e listës së fiksuar, të cilët kanë mundësinë të zgjidhen deputetë dhe kandidatët e listës së hapur, të cilët edhe pse mund të marrin votë parapëlqyese individuale, mund të mos jenë deputetë, sepse shpërndarja e mandateve fillon nga kandidatët në listën e fiksuar, duke privilegjuar padrejtësisht në këtë mënyrë kandidatët e listave të fiksuar. Gjykata vëren se në zbatim të nenit 68 të Kushtetutës, sipas të cilit kandidatët për deputetë paraqiten në nivel zone zgjedhore nga partitë politike, neni 67 i Kodit Zgjedhor parashikon se kandidatët në listën shumemërore përcaktohen nga partia politike. Kjo do të thotë se të gjithë kandidatët e listës shumemërore në të dy komponentët e saj (me renditje të fiksuar dhe ajo që i nënshtrohet votimit parapëlqyes) përcaktohen nga partitë politike. Në këtë kuptim, Gjykata thekson se, në thelb, subjekti që konkurren në zgjedhjet parlamentare është partia politike, e cila përcakton në listën shumemërore kandidatët e saj, përfshirë edhe ata që do t'i nënshtrohen votimit parapëlqyes, të cilët që të gjithë janë kandidatë të partisë politike. Prandaj pretendimi i kërkuesve për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit ndërmjet

kandidatëve nga parashikimi i lidhëzës “dhe” në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor të lidhur me nenin 163 të tij, që përcakton mënyrën e shpërndarjes së mandateve, nuk mbështetet në argumente kushtetuese, për sa kohë që kandidatët në listën shumemërore janë kandidatë të partisë politike, ndërsa është kjo e fundit ajo që konkurren si subjekt zgjedhor. Pra hartimi i të dy komponentëve të listës shumemërore është e drejtë e secilës parti politike dhe i takon asaj të caktojë emrin e secilit kandidat në komponentin përkatës të listës shumemërore. Prandaj nisur nga kjo, kërkueset nuk kanë parashtruar argumente se si ky parashikim ligjor i cenon ato në të drejtën për t'u zgjedhur dhe, për rrjedhojë partitë politike nuk legjitimohen *ratione materiae* në lidhje me këtë pretendim. Ndërsa për pretendimet e kërkuesve për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit midis vetë partive, ato legjitimohen *ratione materiae* dhe do të analizohen në vijim.

41. Nisur nga sa më lart, si dhe bazuar në argumentet e kërkuesve (partitë politike), Gjykata do të analizojë pretendimet për antikushtetutshmërinë e neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor në drejtim të së drejtës për t'u zgjedhur të lidhur me parimin e barazisë përpara ligjit.

B.2. Për legjitimitimin e organizatës

42. Ndërsa në lidhje me legjitimitimin e organizatave, Gjykata është shprehur se sipas neneve 131, pika 1, shkronja “c” dhe 134, pika 1, shkronja “h”, të Kushtetutës, si dhe nenit 49, pika 3, shkronja “d”, të ligjit nr. 8577/2000, ato kanë të drejtën për të vënë në lëvizje Gjykatën për pajtueshmërinë e akteve normative me Kushtetutën ose me marrëveshjet ndërkombëtare dhe si subjekte të kushtëzuara duhet të justifikojnë interesin e tyre për çështjen e parashtruar.

43. Vlerësimi nëse një subjekt i kushtëzuar ka interes bëhet rast pas rasti, në varësi të rrethanave të çdo çështjeje të veçantë. Subjekti i kushtëzuar që vë në lëvizje Gjykatën duhet të provojë lidhjen e drejtpërdrejtë dhe të individualizuar që ekziston midis veprimtarisë së tij dhe normës që kundërshton. Interesi për të vepruar duhet të jetë i sigurt, i drejtpërdrejtë dhe vetjak. Ky interes konsiston tek e drejta e shkelur, te dëmi real ose potencial dhe jo te premisat teorikë për antikushtetutshmërinë e normës që ka sjellë këtë

⁸ Votuan sipas këtij qëndrimi gjyqtaret Marsida Xhaferllari dhe Sonila Bejtja.

⁹ Votuan sipas këtij qëndrimi kryetarja Holta Zaçaj dhe gjyqtarët Ilir Toska e Genti Ibrahim.

cenim të interesit. Vetëm fakti se dispozitat e kundërshtuara mund të kenë ose kanë pasur një efekt çfarëdo për kërkuuesin, nuk është i mjaftueshëm për të përcaktuar nëse ai legjitimohet në paraqitjen e kërkesës, por është e nevojshme të provohet se dispozita e kundërshtuar rregullon marrëdhënie që përfshihen në qëllimin e veprimtarisë së kërkuarit, sipas përcaktimeve të bëra në Kushtetutë, në ligje ose, në rastin e subjekteve të së drejtës private, në statut (*shih vendimet nr. 3, datë 30.1.2024; nr. 37, datë 1.12.2022; nr. 1, datë 16.1.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

44. Për sa i përket kërkuarës, organizatës “Shqipëria bëhet”, Gjykata vëren se ajo është regjistruar si shoqatë në regjistrin e organizatave jofitimprurëse sipas vendimit nr. 7173, datë 6.9.2023, të Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë. Në drejtim të legjitimitetit formal ajo i është drejtuar Gjykatës nëpërmjet kërkesës së nënshkruar nga drejtori ekzekutiv i saj, i cili, sipas nenit 17 të statutit, kujdeset për interesat e shoqatës, i mbron ato, si dhe përfaqëson shoqatën në marrëdhënie me të tretë. Sipas përmbajtjes së nenit 7 të statutit, shoqata ka si qëllim, ndër të tjera, të kontribuojë në forcimin e shtetit të së drejtës, të iniciojë dhe marrë pjesë në gjykime në të gjitha shkallët e gjyqësorisë dhe Gjykatën që lidhen me të drejtat e njeriut, proceset zgjedhore, votën e lirë dhe të barabartë, modelin e sistemit zgjedhor që aplikohet në Republikën e Shqipërisë, referendumet, të drejtën e votës së emigrantëve shqiptarë jashtë vendit etj. Anëtarë themelues të saj janë 5 shtetas shqiptarë me banim në shtetin shqiptar.

45. Duke iu referuar përmbajtjes së kërkesës, Gjykata evidenton se organizata ka ngritur dy pretendime kryesore, për sa i përket kontrollit të pajtueshmërisë së pikave 1 deri në 5 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor: *së pari*, cenimin e së drejtës për të zgjedhur të lidhur me parimin e proporcionalitetit, pasi mekanizmi i parashikuar në këtë nen e ka kthyer votën parapëlqyese një të drejtë iluzore, duke pamundësuar *de facto* konkurrueshmërinë dhe paracaktuar kandidatët fitues, në kundërshtim me nenin 64 të Kushtetutës; *së dyti*, cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit, pasi ky nen vendos në kushte të pabarabarta subjektet zgjedhore mes njëra-tjetrës,

duke cenuar mundësinë objektive të kandidatëve në partitë e vogla për të përmbushur kushtet e nenit 64, pika 3, të Kushtetutës.

46. Në lidhje me pretendimin e parë për cenimin e së drejtës së votës, Gjykata vëren se anëtarët e shoqatës janë shtetas shqiptarë që mbartin të drejtën e votës, çka, për më tepër, përputhet me një nga qëllimet e shoqatës. Për këtë shkak, Gjykata, nisur nga pretendimi thelbësor i organizatës se dispozitat e kundërshtuara bien ndesh me detyrimin kushtetues për garantimin e votimit parapëlqyës për dy të tretat e listës shumëmemërore, si dhe duke mbajtur në konsideratë komponentët e së drejtës së votës (*shih paragrafin 33 të vendimit*), vlerëson se ekziston lidhja e domosdoshme midis qëllimit të veprimtarisë së kërkuarës dhe normës së kundërshtuar, por edhe se dispozitat janë drejtpërdrejt të zbatueshme edhe ndaj anëtarëve të saj, në drejtim të së drejtës për të zgjedhur, prandaj ajo legjitimohet *ratione personae* në paraqitjen e kërkesës përpara Gjykatës.¹⁰ Ky vlerësim i Gjykatës mban në konsideratë qëndrimin e shprehur më herët prej saj në vitin 2022, në të cilin ajo bazuar në nenin 46 dhe 134 pika 2 të Kushtetutës ka pranuar se organizatat legjitimohen *ratione personae* për të mbrojtur të drejtën kushtetuese për të votuar, duke mbajtur në konsideratë qëllimin e veprimtarisë, anëtarësinë e tyre dhe natyrën e pretendimeve, edhe nëse organizatat nuk janë regjistruar në gjykatat shqiptare. Sipas Gjykatës, një interpretim i kundërt, do të binte ndesh me vetë frymën e Kushtetutës, e cila mbron lirinë e organizimit për qëllime të ligjshme, si dhe njeh të drejtën e aksesit në gjykimin kushtetues të organizatave që provojnë se çështja lidhet me interesat e tyre (*shih vendimin nr. 38, datë 9.12.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

47. Për sa i përket pretendimit të dytë, cenimit të parimit të barazisë përpara ligjit, pasi neni 67 i Kodit Zgjedhor vendos në kushte të pabarabarta subjektet zgjedhore mes njëra-tjetrës, Gjykata vëren se organizata nuk bën pjesë në rrethin e subjekteve zgjedhore që marrin pjesë në zgjedhje, prandaj ajo nuk ka arritur të parashtrojë asnjë argument për të provuar interesin e saj të drejtpërdrejtë dhe pasojat negative të ardhura ose të pritshme që i vijnë asaj nga zbatimi i nenit 67 të Kodit Zgjedhor. Ky nen u

¹⁰ Kryetarja Holta Zaçaj dhe gjyqtarët Sonila Bejtja e Genti Ibrahim i votuan kundër legjitimitetit *ratione personae* të kërkuarës, organizata “Shqipëria bëhet”, pasi nuk u arrit të provohej nga subjekti kërkuar (shoqata) se në ç’mënyrë

anëtarëve të saj iu është cenuar kjo e drejtë e pretenduar nga dispozitat e kundërshtuara, të cilat ende nuk ishin testuar në procesin zgjedhor.

drejtohet partive politike për sa i përket detyrimit të tyre për depozitimin e listave të kandidatëve, pasi ato regjistrohen si subjekte zgjedhore në KQZ, ndërkohë që kërkuesja nuk rezulton t'i gëzojë këto cilësi. Prandaj ajo nuk legjitimohet *ratione personae* për këtë pretendim.

48. Për sa i përket legjitimitimit *ratione temporis*, Gjykata vëren se kërkesa është paraqitur në datën 16.9.2024, pra brenda 2 vjetëve nga hyrja në fuqi e ligjit nr. 81/2024, pra ajo e përmbush edhe këtë kriter të legjitimitimit.

49. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata vlerëson të analizojë në vijim pretendimin kryesor të kërkueses – organizatës, që lidhet me cenimin e së drejtës kushtetuese për të zgjedhur.

B.3. Për legjitimitimin e individëve

50. Ndërsa në lidhje me individin që i drejtohet Gjykatës për kontrollin e ligjeve ose akteve normative, Gjykata ka pranuar se ai legjitimohet nëse plotësohen bashkërisht këto kriterë: i. legjitimitimi *ratione personae*, në kuptimin që individ i provon se është bartës i së drejtës kushtetuese të pretenduar të cenuar, si dhe provon interesin në lidhje me çështjen, pra cenimin e drejtpërdrejtë dhe real të së drejtës kushtetuese; ii. shtetimi i mjeteve juridike efektive për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese të pretenduar të cenuar ose individ i provon se akti i kundërshtuar është drejtpërdrejt i zbatueshëm; iii. legjitimitimi *ratione temporis*, në kuptimin që individ ka paraqitur ankim brenda afatit ligjor 4-mujor nga konstatimi i cenimit; iv. legjitimitimi *ratione materiae*, në kuptimin që individ i provon se pretendimet e ngritura janë të tilla që bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues, pra të drejtat dhe liritë themelore, që pretendohen se janë cenuar, janë të garantuara në Kushtetutë, si dhe shqyrtimi kushtetues i çështjes mund të rivendosë të drejtën kushtetuese të shkelur (*shih vendimet nr. 34, datë 12.6.2023; nr. 4, datë 21.2.2022; nr. 31, datë 4.10.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

51. Për qëllime të legjitimitimit të kërkuesve si individë, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, në rastin e pretendimeve për papajtueshmërinë e ligjit me Kushtetutën, ata duhet të provojnë se janë viktimë të shkeljes dhe se zbatimi i dispozitave të ligjit të kundërshtuar cenon interesat e tyre, duke

sjellë pasoja të drejtpërdrejta dhe reale. Ankime *in abstracto* për shkelje të pretenduara të KEDNJ-së nuk janë lejuar edhe nga Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ). Megjithatë, në situata të veçanta ajo ka pranuar se individ mund të jetë një viktimë potenciale. Në këtë rast ai duhet të paraqesë prova të arsyeshme dhe bindëse të faktit se shkelja që do të preket atë personalisht do të ndodhë, pasi thjesht mundësia që ajo të ndodhë nuk është e mjaftueshme (*shih vendimin e GJEDNJ-së për pranueshmërinë në çështjen Senator Lines GmbH kundër 15 shteteve anëtarë të Bashkimit Evropian, 10.3.2004*).

52. Subjekti i interesuar, Kuvendi, ka prapësuar se kërkuesit, katër deputetë, nuk legjitimohen për t’iu drejtuar Gjykatës, pasi nuk kanë provuar se janë viktimë të një shkeljeje dhe preken nga kufizimi i pretenduar i Kodit Zgjedhor. Ata janë kërkues me statusin e deputetit dhe jo të një subjekti zgjedhor në zgjedhjet për vitin 2025, për pasojë nuk cenohen nga dispozitat e kundërshtuara. Për më tepër, marrëdhënia e deputetëve me Gjykatën është në një raport specifik, si subjekt i pakushtëzuar dhe ata nuk mund të paraqesin kërkesë në cilësi individuale.

53. Në rastin në shqyrtim, sikurse u përmend më lart (*shih paragrafin 4 të vendimit*), Gjykata vëren se dispozitat objekt kundërshtimi parashikojnë mënyrën e paraqitjes së listave të kandidatëve të partive ose koalicionëve të partive politike, pas regjistrimit të tyre në KQZ, si subjekte zgjedhore dhe përllogaritjen e shpërndarjes së mandateve për kandidatët fitues në zgjedhje. Kërkuesit kanë paraqitur kërkesë së bashku me partitë politike (*shih paragrafin 10 të vendimit*) dhe kanë parashtruar pretendime të njëjta me to, duke pretenduar cenimin e së drejtës kushtetuese të votës të lidhur me parimet e barazisë përpara ligjit dhe të sigurisë juridike. Në kushtet kur kërkuesit janë shtetas të cilët gëzojnë të drejtën për të zgjedhur (dhe ajo nuk i është kufizuar me vendim gjyqësor të formës së prerë), në kuptim të nenit 45 të Kushtetutës, Gjykata, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të saj, si edhe nenet 71 dhe 49, pika 3, shkronja “e”, të ligjit nr. 8577/2000, çmon se vetëm për këtë të drejtë (për të zgjedhur) ata legjitimohen *ratione personae* si individë dhe jo në cilësinë e deputetit.¹¹ Në këtë kuptim, prapësimi i subjektit të

¹¹ Kryetarja Holta Zaçaj dhe gjyqtarët Sonila Bejtja e Genti Ibrahim i votuan kundër legjitimitimit *ratione personae* të kërkuesve Lulzim Basha, Orjola Pampuri, Merita Bakiu dhe Gëzim Ademaj, pasi ata nuk arritën të provonin përpara

Gjykatës, se në ç’mënyrë atyre iu është cenuar kjo e drejtë e pretenduar nga dispozitat e kundërshtuara, të cilat ende nuk ishin testuar në procesin zgjedhor.

interesuar, Kuvendit, se kërkuesit si deputetë nuk mund t'i drejtohen Gjykatës, nuk është i bazuar. Ndërsa për sa u takon pretendimeve për të drejtën për t'u zgjedhur, kërkuesit nuk kanë arritur të parashtrijnë asnjë argument për të provuar interesin e tyre të drejtpërdrejtë dhe pasojat negative të ardhura ose të pritshme që u vijnë atyre nga zbatimi i neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor, prandaj nuk legjitimohen në këtë drejtim.

54. Lidhur me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, Gjykata vëren se individit duhet t'i ketë përdorur të gjitha mjetet juridike në dispozicion për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese që cenon ligji i kundërshtuar jo vetëm formalisht, por edhe në kuptimin substancial. Si rregull, ligji zbatohet përmes akteve të organeve publike ose vendimeve gjyqësore, prandaj individit duhet, së pari, t'i kundërshtojë ato përpara gjykatave kompetente, duke shteruar të gjitha mjetet juridike që parashikon sistemi ynë juridik. Kjo ka rëndësi edhe për të provuar se kërkuesi është prekur personalisht, drejtpërdrejt dhe realisht. Megjithatë, ligji ka parashikuar edhe rastet kur përmbushja e këtij kriteri është e pamundur (legjislacioni nuk parashikon mjete juridike efektive ose ato janë joefektive).

55. Në rastin konkret, nenet 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor nuk parashikojnë nxjerrjen e akteve nënligjore të nevojshme për zbatimin e tyre, por janë drejtpërdrejt të zbatueshme në momentin e zhvillimit të zgjedhjeve të përgjithshme. Pra, këto dispozita nuk parashikojnë zhvillimin e procedurave të tjera të mundshme dhe efektive, të cilat mund të shfrytëzohen nga individët përpara se t'i drejtohen Gjykatës. Në këto kushte, Gjykata çmon se kërkuesit Lulzim Basha, Orjola Pampuri, Merita Bakiu dhe Gëzim Ademaj nuk kanë mjete të tjera efektive në dispozicion përveç paraqitjes të kërkesës për kontrollin e pajtueshmërisë me Kushtetutën të dispozitave objekt kundërshtimi, ndaj ata e kanë përmbushur edhe kriterin e shterimit të mjeteve juridike në dispozicion.

56. Për sa i përket legjitimitimit *ratione temporis*, bazuar në nenin 50, pika 4, të ligjit nr. 8577/2000, kërkesa për pajtueshmërinë e ligjit duhet të paraqitet brenda 4 muajve nga konstatimi i cenimit. Në rastin në shqyrtim ligji i kundërshtuar ka hyrë në fuqi në datën 10.8.2024, ndërsa kërkesa në Gjykatë është paraqitur në datën 29.10.2024, prandaj për sa kohë kërkesa është paraqitur brenda 4 muajve nga hyrja në fuqi e ligjit, Gjykata nuk do të ndalet të verifikojë

momentin e konstatimit të cenimit dhe vlerëson se kërkuesit – 4 individë legjitimohen edhe *ratione temporis*.

57. Për sa i përket legjitimitimit *ratione materiae*, të kërkuesve individë, Gjykata vlerëson të analizojë pretendimin kryesor të tyre që lidhet me cenimin e së drejtës kushtetuese për të zgjedhur të lidhur me parimin e barazisë përpara ligjit.

C. Për themelin e pretendimeve

C.1. Për cenimin e së drejtës së votës (së drejtës për t'u zgjedhur dhe për të zgjedhur) të lidhur me parimin e barazisë përpara ligjit

C.1.1. Për partitë politike në lidhje me të drejtën për t'u zgjedhur

58. Kërkueset, *partitë politike*, kanë pretenduar se pika 1 e nenit 67 të Kodit Zgjedhor krijon detyrimin e partive politike për të depozituar dy lista shumëvërore, me renditje të fiksuar dhe atë me kandidatët që i nënshtrohen votimit parapëlqyes, duke sjellë si pasojë zbatimin e detyrueshëm të nenit 163 të këtij kodi. Sipas pikës 3 të këtij neni, mandatet shpërndahen sipas listës së parë dhe në rast shterimi vijohet me listën e dytë. Në këtë mënyrë partive u hiqet mundësia të konkurrojnë vetëm me listën që i nënshtrohet votës parapëlqyese. Nisur nga kjo, sipas kërkueseve, sistemi i parashikuar në këtë dispozitë krijon formalisht barazi në zgjedhje vetëm për 2 parti dhe iu mohon me ligj partive të tjera mundësinë reale që ndonjë kandidat i listës së hapur të tyre të marrë mandat deputeti. Ky sistem ligjor funksionon me numër të kufizuar partish politike dhe, si i tillë, bie ndesh me parimin e pluralizmit politik dhe të barazisë në zgjedhje. Në këtë mënyrë, mekanizmi i listës së votës parapëlqyese të çdo partie tjetër nuk mund të bëhet efektiv në asnjë rast praktik. Partitë e treta penalizohen nga mosshpërndarja e mandateve të lista e kandidatëve me votë parapëlqyese, por edhe nga mospërdorimi i të gjithë mekanizmit të listës së hapur, ndërsa dy partitë kryesore gëzojnë mbështetje financiare ose mediatike. Pabarazia midis partive politike nuk ka një qëllim të ligjshëm dhe është joproporcionale, ndonëse ajo përbën një të drejtë të fituar. Detyrimi i partive politike që përveç listës së kandidatëve me votë parapëlqyese, të depozitojnë edhe listën e fiksuar, e cila passjell edhe shpërndarjen e mandateve fillimisht të këta të fundit, krijon pabarazi midis partive, pasi vetëm partitë e mëdha që kanë mundësi për të fituar më shumë se një të tretën e mandateve do të mund të përfitojnë nga shpërndarja

e mandateve për kandidatët e listës së hapur. Kështu krijohet një garë e pabarabartë për partitë e vogla, të cilat nuk mund të përdorin efektivisht mekanizmin e votës parapëlqyese. Parashikimi ligjor i kundërshtuar cenon të drejtën për të zgjedhur më tepër se sa “herësi” i shfuqizuar më parë nga Gjykata, duke mohuar tërësisht votën parapëlqyese. Gjithashtu, nuk përmbushet kriteri i proporcionalitetit *stricto sensu*, pasi sistemi aktual do të prodhojë një numër më të madh mandatesh të fituara nga “lista e fiksuar” dhe një numër më të vogël nga vota parapëlqyese, duke kufizuar të drejtën për t’u zgjedhur. Edhe rrumbullakosja e numrit pjesor në këtë dispozitë cenon parashikimet kushtetuese.

59. Subjekti i interesuar, Kuvendi, ka prapësuar se pretendimet për cenimin e së drejtës së votës të lidhur me parimin e barazisë përpara ligjit nuk janë të bazuara, pasi Kuvendi ka zbatuar nenin 64 të Kushtetutës dhe lista e kandidatëve që një subjekt zgjedhor paraqet në një zonë zgjedhore plotëson kriteret e përcaktuara në këtë nen. Për sa kohë kushtetutëbërësi ka përcaktuar shprehjen “jo më pak se” për votimin parapëlqyes, është në diskrecion të ligjvënësit për të bërë një rregullim ligjor në Kodin Zgjedhor për sa i përket listës së kandidatëve që i nënshtrohen votimit parapëlqyes dhe tashmë pa mekanizmin e herësit. Në thelb, argumentet e kërkuësve paraqiten në drejtim të antikushtetutshmërisë së nenit 64, paragrafi 3, të Kushtetutës, pretendim i cili nuk mund të merret në shqyrtim nga Gjykata. Kjo dispozitë përcakton kufirin minimal të listës që i nënshtrohet votimit parapëlqyes dhe nuk mund të pretendohet që e gjithë lista t’i nënshtrohet këtij votimi. Për më tepër, vetë Gjykata është shprehur se votimi në lista të mbyllura nuk përbën cenim të parimit të barazisë së votës, për rrjedhojë pretendimet e kërkuësve në këtë drejtim nuk mund të merren në shqyrtim. Për sa i përket rastit kur nga pjesëtimi nuk rezulton një numër i plotë mandatesh, këto janë rregullime që vijnë si rezultat i rregullave matematikore, një qëndrim i pranuar edhe nga vetë Gjykata. Pretendimi se ekziston pamundësia e kandidatëve të propozuar nga zgjedhësit është i pabazuar, pasi kjo e fundit rregullohet nga nenet 69 dhe 162 të Kodit Zgjedhor të cilat nuk kanë pësuar ndryshime. Kodi Zgjedhor nuk sjell risi për kandidatët e përzgjedhur nga partitë politike. Gjithashtu, nuk qëndron pretendimi se neni 64 i Kushtetutës parashikon

vetëm një listë, ndërkohë neni 67 i Kodit Zgjedhor dy lista, pasi Kushtetuta ka përcaktuar se rregullimet specifike të sistemit zgjedhor bëhen me ligjin për zgjedhjet.

60. Në mendimin me shkrim Avokati i Popullit është shprehur se zbatimi i nenit 67, pika 2, të Kodit Zgjedhor duhet të respektojë kriterin kushtetues të garantimit të votës parapëlqyese për “jo më pak se dy të tretat” në të gjitha qarqet. Po kështu, sipas tij, nëse qëllimi i lidhëzës “dhe” është për të kufizuar pjesëmarrjen e partive politike, kjo passjell kufizim joproporcional të vendosur me ligj. Sipas këtij mendimi, nëse me ligj cenohet substancialisht vota e barabartë, cenohet edhe parimi i barazisë përpara ligjit, pasi vota është një e drejtë themelore substanciale. Parashikimi i nenit 67 të Kodit Zgjedhor në dukje krijon pabarazi ndërmjet kandidatëve të dy listave. Gjithashtu, mosrespektimi i parimit të sigurisë juridike në realizimin e një procesi zgjedhor sjell konfuzion dhe paqartësi për të gjitha palët. Po sipas Avokatit të Popullit, kufizimi i së drejtës së votës nuk duhet të jetë arbitrar ose joproporcional.

61. Neni 45, pika 1, i Kushtetutës ka parashikuar se çdo shtetas që ka mbushur tetëmbëdhjetë vjeç, qoftë edhe ditën e zgjedhjeve, ka të drejtën të zgjedhë dhe të zgjidhet. Parimi i barazisë së votës, që përfshin komponentin e tij aktiv (e drejta për të votuar) dhe atë pasiv (e drejta për t’u votuar/zgjedhur), ndalon diskriminimin ose privilegimin nga shteti të kandidatëve të caktuar, parti politike ose grupe të tjera politike në garën për të tërhequr votën e zgjedhësit. Barazia në zgjedhje përfshin shumë aspekte dhe parimet që duhen respektuar në të gjitha rastet janë barazia në votën numerike, në fuqinë zgjedhore dhe në mundësi dhe kjo e fundit kërkon që midis partive të krijohen shanse të barabarta dhe shteti të jetë i paanshëm ndaj tyre, duke zbatuar ligjet në mënyrë të njëjtë për të gjithë (*shih vendimet nr. 11, datë 9.3.2021; nr. 28, datë 9.5.2012; nr. 32, datë 21.6.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

62. Gjykata ka pohuar se konkurrimi i lirë është shprehje e drejtpërdrejtë e natyrës pluraliste të një shoqërie demokratike dhe bazohet edhe në faktin që për të gjitha subjektet të zbatohen të njëjtat rregulla të përcaktuara më parë. Këto rregulla bazohen në parimin e mosdiskriminimit, të mostrajimit preferencial, por edhe të dhënies së mundësive të njëjta në konkurrimin politik. Çdo kufizim në barazinë e palëve në konkurrimin elektoral nuk

mund të arrijë deri aty sa të bëjë të pamundur edhe vetë pjesëmarrjen e tyre në konkurrim (*shih vendimet nr. 31, datë 4.10.2021; nr. 11, datë 9.3.2021; nr. 28, datë 9.5.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

63. Duke iu referuar praktikës së GJEDNJ-së për nenin 1 të Protokollit nr.3 të KEDNJ-së, evidentohet se shtetet gëzojnë një hapësirë të gjerë vlerësimi për organizimin e sistemeve të tyre zgjedhore, veçanërisht për sa i përket aspektit pasiv (së drejtës për t'u zgjedhur) (*shih Etxeberria dhe të tjerë kundër Spanjës, 2009, § 50; Davydov dhe të tjerë kundër Rusisë, 2017, § 286*). Edhe Kodi i Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore, i miratuar nga Komisioni i Venecias, parashikon se partive duhet t'u garantohen shanse të barabarta (pika 2) (*shih përmbledhjen e opinionëve dhe raporteve të Komisionit të Venecias për sistemet zgjedhore, datë 18.3.2019*).

64. Bazuar në standardet e mësipërme dhe nisur nga thelbi i pretendimeve të kërkuueseve, Gjykata do të analizojë në vijim kushtetutshmërinë e parashikimit të lidhëzës “dhe” në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor të lidhur me nenin 163 të këtij kodi, nëse bie ndesh me të drejtën për t'u zgjedhur të parashikuar në nenet 45 dhe 64 të Kushtetutës të lidhur me parimin e barazisë përpara ligjit, të garantuar nga neni 18 i saj. Gjithashtu, ajo do të analizojë nëse vendosja e presjes dhjetore në pikën 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor bie ndesh me parashikimin e nenit 64 të Kushtetutës.

a) Për parashikimin e lidhëzës “dhe” në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor të lidhur me nenin 163 të tij

65. Nisur nga thelbi i pretendimit kryesor të kërkuueseve (partive politike) se nenet 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor bien ndesh me nenin 64 të Kushtetutës, Gjykata, fillimisht, çmon të ndalet në interpretimin e nenit 64 të Kushtetutës, pasi sikurse u përmend edhe më lart (*shih paragrafin 28*), analiza e kushtetutshmërisë së dispozitave ligjore nuk mund të bëhet pa interpretimin e kuptimit të dispozitës kushtetuese.

66. Gjykata vëren se Kushtetuta në nenin 64, pika 3, të saj, ndër të tjera, ka parashikuar se kriteret dhe rregullat për zbatimin e sistemit zgjedhor, për caktimin e zonave zgjedhore, pragun kombëtar, numrin e mandateve për secilën zonë, shpërndarjen e mandateve dhe masën e shtrirjes së votimit parapëlqyes përcaktohen në ligjin për zgjedhjet (*fjalë e dytë*). Gjithashtu, ajo përcakton detyrimin që ligji për zgjedhjet të garantojë që votimit parapëlqyes t'i nënshtrohen jo më pak se dy të tretat e listës

shumemërore dhe të sigurohet përfaqësimi gjinor (*fjalë e tretë*).

67. Nga interpretimi literal i pikës 3 të nenit 64 të Kushtetutës, Gjykata vëren se kushtetutëbërësi, në fjalinë e dytë të kësaj pike, i ka deleguar ligjvënësit, ndër të tjera, edhe përcaktimin e kriterëve dhe rregullave për shpërndarjen e mandateve dhe masën e shtrirjes së votimit parapëlqyes. Ndërsa në fjalinë e tretë të saj ka garantuar në nivel kushtetues se votimit parapëlqyes i nënshtrohen dy të tretat e listës shumemërore. Pra, këto dy fjali të pikës 3 të nenit 64 të Kushtetutës bëjnë dallimin midis këtyre proceseve të veçanta pjesë të procesit zgjedhor në tërësi, atij të “votimit”, përfshirë edhe atë “parapëlqyes”, sikundër edhe atij të “shpërndarjes së mandateve”, përfshirë edhe të “masës së shtrirjes së votimit parapëlqyes” në këtë proces (shpërndarjen e mandateve). Me fjalë të tjera, neni 64 i Kushtetutës ka parashikuar se për sa i përket votimit të zgjedhësve, “votimit parapëlqyes” të tyre i nënshtrohen dy të tretat e listës shumemërore, duke garantuar kështu në nivel kushtetues vetëm të drejtën e zgjedhësve për të shprehur, përmes votimit, preferencën e tyre për jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore. Ndërkohë kjo normë kushtetuese nuk e ka parashikuar të njëjtën garanci për sa i përket “shpërndarjes së mandateve”, e cila në aspektin praktik nënkupton përcaktimin e kandidatëve fitues nga lista shumemërore, duke u bazuar në rezultatin e votimit për mandatet e fituara nga subjekti zgjedhor përkatës, kriteret dhe rregullat për disiplinimin e të cilit, kushtetutëbërësi ia ka deleguar ligjvënës, si shprehje e hapësirës së gjerë të vlerësimit që shteti ka në përcaktimin e rregullave që lidhen me rezultatet e votimit. Në këtë kuptim, këto rregulla janë lënë në diskrecion të ligjvënësit, i cili i ka përcaktuar dhe detajuar në Kodin Zgjedhor.

68. Për të arritur në këtë përfundim, Gjykata mori në konsideratë edhe fjalinë e parë të pikës 3 të nenit 64 të Kushtetutës, sipas së cilës zgjedhësit gëzojnë të drejtën për të dhënë votë parapëlqyese për kandidatët e listave shumemërore. Kjo fjali edhe pse nuk u drejtohet drejtpërdrejt partive politike, por zgjedhësve, shërben për të theksuar se edhe në këtë rast togfjalëshi “për të dhënë votë parapëlqyese” nënkupton se në nivel kushtetues është garantuar vetëm e drejta për të ushtruar votën parapëlqyese dhe jo shkalla e ndikimit në shpërndarjen e mandateve, çka qartësisht i është deleguar ligjvënësit.

69. Nën dritën e këtij interpretimi, Gjykata çmon se neni 64 i Kushtetutës garanton që votimit parapëlqyes t'i nënshtrohen jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore, pra të drejtën e zgjedhësve për të dhënë votë parapëlqyese për jo më pak se dy të tretat e kandidatëve, ndërsa shpërndarja e mandateve dhe masa e shtrirjes së votimit parapëlqyes në këtë proces, pra shkalla e ndikimit të votimit parapëlqyes në shpërndarjen e mandateve nuk garantohet nga dispozitat kushtetuese, por është lënë në diskrecion të ligjvënësit nëpërmjet delegimit. Kuptimi i kësaj norme kushtetuese rezulton qartë nga interpretimi literal i saj, duke mos qenë në këtë rast përpara një formulimi të papërcaktuar të normës apo të tillë që të lejojë hapësira të caktuara interpretimi.

70. Bazuar në këtë interpretim, si dhe nisur nga thelbi i pretendimeve të kërkueseve, Gjykata do të analizojë në vijim nëse parashikimi i lidhëzës “dhe” në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor, sipas të cilit “*partia politike ose koalicioni zgjedhor ... që është regjistruar në KQZ si subjekt zgjedhor për zgjedhjet në Kuvend, depoziton në KQZ për çdo zonë zgjedhore, ... listën që përbëhet nga: a) lista shumemërore me renditje të fiksuar të kandidatëve; dhe b) lista shumemërore e kandidatëve që i nënshtrohen votimit parapëlqyë*” të lexuar së bashku me nenin 163 të tij, sipas të cilit “*mandatet për kandidatët fitues fillimisht shpërndahen sipas renditjes së listës shumemërore me renditje të fiksuar të subjektit zgjedhor dhe në përputhje me renditjen e kandidatëve në të dhe, në rast shterimi të saj, vijohet me kandidatët fitues të rirenditur të listës shumemërore që i nënshtrohen votimit parapëlqyes*” bie ndesh me nenin 64 të Kushtetutës dhe nëse midis partive krijohet pabarazi në atë masë sa të bëjë të pamundur pjesëmarrjen e tyre në konkurrim.

71. Gjykata vëren se në kuptim të delegimit të nenit 64 të Kushtetutës, ligjvënësi ka parashikuar në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor detyrimin e subjekteve zgjedhore për të depozituar në KQZ për çdo zonë zgjedhore listën shumemërore. Ligjvënësi në titullin e tij, por edhe në përmbajtjen e paragrafit të parë të nenit 67 të Kodit Zgjedhor, ka përdorur shprehjen “lista”, duke nënkuptuar se bëhet fjalë për një listë të vetme, e cila përbëhet në vetvete nga dy komponentë, pjesa e listës me renditje të fiksuar të kandidatëve dhe pjesa tjetër me kandidatët që i nënshtrohen votimit parapëlqyes. Përdorimi i lidhëzës “dhe” nënkupton se partitë politike si subjekte zgjedhore kanë detyrimin të përmbushin kërkesat që disiplinojnë procesin zgjedhor, ndër të tjera, atë për të paraqitur listën shumemërore me dy

komponentë (atë me renditje të fiksuar dhe atë që i nënshtrohet votimit parapëlqyes) që do t'i nënshtrohet procesit të votimit.

72. Nga ana tjetër, sikurse u përmend më sipër (shih paragrafin 40 të vendimit), Gjykata vlerëson se të gjithë kandidatët e listës shumemërore në të dy komponentët e saj (me renditje të fiksuar dhe ajo që i nënshtrohet votimit parapëlqyes), përcaktohen nga partitë politike. Në këtë kuptim, në thelb ajo që konkurron është partia politike, pavarësisht se votimit përveç partisë i nënshtrohen edhe kandidatët e saj në të dy komponentët e listës shumemërore. Partitë politike, ashtu sikurse ka theksuar Gjykata në jurisprudencën e saj, luajnë një rol të rëndësishëm në sistemin demokratik pluralist, pasi kontribuojnë në shfaqjen dhe përfaqësimin e vullnetit politik të popullit përmes pjesëmarrjes në zgjedhje dhe ndihmojnë në realizimin e sovranitetit të tij (shih vendimet nr. 27, datë 29.6.2021; nr. 11, datë 13.3.2015; nr. 1, datë 7.1.2005, të Gjykatës Kushtetuese).

73. Për sa më lart, lidhur me pretendimin e kërkueseve – partive politike se ligjvënësi ka shkelur detyrimin kushtetues për garantimin e votimit parapëlqyes për dy të tretat e listës shumemërore, të garantuar nga neni 64 i Kushtetutës, për shkak të lidhëzës “dhe” në përmbajtje të nenit 67, pika 1, të Kodit Zgjedhor, Gjykata evidenton se ndonëse këto subjekte kanë detyrimin për të paraqitur listën shumemërore të përbërë nga dy komponentë, vendosja e kandidatëve nga ana e partisë në komponentin me renditje të fiksuar ose në atë që i nënshtrohet votimit parapëlqyes nuk cenon në thelb të drejtën për t'u zgjedhur të kërkueseve dhe as pjesëmarrjen e tyre në procesin e formimit të vullnetit politik. Sikurse u theksua më sipër, neni 64 i Kushtetutës garanton në nivel kushtetues votimin parapëlqyes për jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore, por jo shkallën e ndikimit të tij në shpërndarjen e mandateve. Gjithashtu, duke qenë se të gjithë kandidatët në të dy komponentët e listës shumemërore përcaktohen nga vetë partia, Gjykata vlerëson se dispozitat e kundërshtuara nuk bien ndesh me nenin 64 të Kushtetutës.

74. Po në këtë kuptim, edhe pretendimi tjetër për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit ndërmjet partive politike (atyre të vogla/të reja ndaj atyre të mëdha/të vjetra) nuk është i bazuar, pasi parashikimet ligjore të neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor nuk kanë përcaktuar kritere, të cilat konsiderohen kufizuese për partitë e reja ose ato me

elektorat më të vogël se partitë e tjera, por ato u nënshtrohen të njëjtave rregullave për kandidim të lidhur me përcaktimin e numrit të kandidatëve që paraqesin në KQZ.

75. Për sa më lart, por nisur edhe nga fakti se pretendimet e kërkueseve janë të bazuara në rezultatin e zgjedhjeve të përgjithshme të kaluara, çka passjell se ato janë hipotetike dhe jo të vërtetuara në praktikë, për sa kohë ato ndikohen nga një sërë faktorësh, Gjykata vlerëson se janë të pabazuara.

b) Për parashikimin e presjes dhjetore në pikën 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor

76. Gjykata vëren se pika 2 e nenit 67 të Kodit Zgjedhor, ndër të tjera, ka parashikuar se numri i përgjithshëm i kandidatëve në komponentin e listës me renditje të fiksuar është i barabartë me numrin e mandateve për çdo zonë zgjedhore pjesëtuar për tre. Kur nga ky pjesëtim nuk rezulton numër i plotë mandatesh, atëherë në rast se presja dhjetore si pasojë e pjesëtimit është e barabartë ose më e madhe se 0,5, lista përmbillet me numrin e plotë pasrendës, ndërsa kur si pasojë e pjesëtimit rezulton presja dhjetore më e vogël se 0,5, lista shumëmemërore me renditje të fiksuar e kandidatëve mbyllet me numrin e plotë pararendës.

77. Për sa i përket pretendimit të kërkueseve – *partive politike*, se edhe parashikimi i presjes dhjetore ka shkelur detyrimin kushtetues për garantimin e votimit parapëlqyes për dy të tretat e listës shumëmemërore, të garantuar nga neni 64 i Kushtetutës, Gjykata, nisur nga fakti se kjo dispozitë kushtetuese garanton të drejtën e zgjedhësve për të shprehur, përmes votimit, preferencën e tyre për jo më pak se dy të tretat e listës shumëmemërore, por jo shkallën e ndikimit në shpërndarjen e mandateve ose, thënë ndryshe, në rezultatin e tij (*shih paragrafin 67 të vendimit*), vlerëson se kërkueset pretendimet e tyre i lidhin në fakt me shpërndarjen e mandateve sipas rezultatit të votimit, gjë që Kushtetuta ia ka deleguar ligjvënësit. Për më tepër, Gjykata çmon se numri i kandidatëve të komponentit të listës që i nënshtrohet votimit parapëlqyes është i barabartë me numrin e mandateve për çdo zonë zgjedhore, çka tejkalon parashikimin kushtetues prej dy të tretave të kandidatëve që marrin pjesë në votim. Në këtë kuptim, kjo përllogaritje nuk cenon standardin kushtetues të “jo më pak se dy të tretat e numrin e kandidatëve të listës shumëmemërore” që i nënshtrohet votimit parapëlqyes, duke përmbushur kështu detyrimin e parashikuar në nenin 64 të Kushtetutës.

C.1.2. Për organizatën dhe individët në lidhje me të drejtën për të zgjedhur

78. Kërkuesja, *organizata “Shqipëria bëhet”*, ka pretenduar se neni 67 i Kodit Zgjedhor bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 64, pika 3, të Kushtetutës, i cili parashikon se votimi parapëlqyes duhet të jetë jo më pak se dy të tretat e listës shumëmemërore, si dhe të nenit 17 të Kushtetutës. Sipas kërkueses, lista e mbyllur e kandidatëve duhet të ishte parashikuar si një mundësi dhe jo si detyrim. Gjithashtu, edhe pika 2 e nenit 67 të Kodit Zgjedhor cenon nenin 64, pika 3, të Kushtetutës, pasi përllogaritja e numrit të mandateve të “listës së fiksuar” në varësi të presjes dhjetore më të vogël ose më të madhe se 0,5 shkon në favor të kësaj liste dhe jo të votës parapëlqyese.

79. Kërkuesit, *individët*, kanë pretenduar se Kuvendi ka shkelur detyrimin kushtetues për garantimin e votimit parapëlqyes për dy të tretat e listës shumëmemërore. Detyrimi për paraqitjen e dy listave, me renditje të fiksuar dhe atë që i nënshtrohet votimit parapëlqyes, nënkupton praktikisht që për kandidatët në listën me renditje të fiksuar nuk do të bëhet asnjë votim, ndërsa për ata të listës që i nënshtrohen votimit parapëlqyes do të duhet të bëhet votim. Sipas tyre, ushtrimi i së drejtës për të zgjedhur bëhet iluzor dhe konsiderohet një kthim mbrapa. Gjithashtu, ata kanë pretenduar se ky sistem do të ishte funksional vetëm për pjesëmarrjen e jo më shumë se 3 partive dhe ekzistenca e dy listave përbën një kufizim joproporcional, i cili nuk është i nevojshëm në një shoqëri demokratike, nuk justifikon interesin e përgjithshëm dhe cenon thelbin e së drejtës së votës.

80. Gjykata ka theksuar në jurisprudencën e saj rëndësinë e së drejtës së votës si një nga të drejtat themelore politike që gëzon individit. Kontributi kryesor i saj është garantimi i mundësisë për të gjithë zgjedhësit, pa dallime mbi bazë shtrese ose përkatësie në grupe të caktuara shoqërore, ose mbi baza të tjera që të ndikojnë në formimin e vullnetit politik në një shoqëri demokratike (*shih vendimet nr. 28, datë 13.7.2021; nr. 40, datë 16.11.2007; nr. 1, datë 7.1.2005, të Gjykatës Kushtetuese*). Po kështu, Gjykata ka theksuar se e drejta e votës ushtrohet përmes një sistemi zgjedhor që u garanton shtetasve qenien e tyre politikisht aktivë, duke formuar në këtë mënyrë thelbin e rolit që duhet të kenë ata në një sistem demokratik (*shih vendimet nr. 40, datë 16.11.2007; nr. 1, datë 7.1.2005, të Gjykatës Kushtetuese*).

81. Gjykata ka pohuar, gjithashtu, se e drejta e votës nuk është absolute, ajo mund të bëhet objekt i kufizimeve. Në këtë këndvështrim, për vetë rëndësinë që merr kjo e drejtë në një shoqëri demokratike, kufizimet që i duhen bërë kësaj të drejte jo vetëm duhet të jenë të pakta, por ato duhen zbatuar brenda kufijve kushtetues. E rëndësishme është që kufizimet të mos jenë të tilla që ta bëjnë joefektiv ushtrimin e kësaj të drejte ose ta cenojnë atë në thelbin e saj, pasi e drejta e votës nuk është një privilegj që pushteti shtetëror ua njeh shtetasve, por një instrument për të zgjedhur mënyrën dhe personat që do të qeverisin vetë ata. Duke ushtruar të drejtën e votës zgjedhësve iu krijohet mundësia të ndikojnë në mënyrën dhe cilësinë e funksionimit të rendit juridik, duke e bërë shtetasin më të përgjegjshëm për rolin që ai ka në drejtimin e jetës së vendit. Ky është në fakt edhe thelbi i demokracisë (*shih vendimet nr. 28, datë 30.6.2021; nr. 40, datë 16.11.2007, të Gjykatës Kushtetuese*).

82. Gjithashtu, Gjykata ka pohuar se çdo votë ka të njëjtën vlerë dhe të njëjtën mundësi ligjore suksesi dhe çdo votues duhet të ndikojë në mënyrë të barabartë në rezultatet e zgjedhjeve. Sistemi proporcional synon që të gjitha palët të përfaqësohen në përqindje që është sa më pranë numrit të votave dhe formalizimi i barazisë së votës shkon më tej, që do të thotë jo vetëm vlerë numerike e njëjtë, por edhe vlerë e njëjtë suksesi ose ndikim i njëjtë në rezultat (*shih vendimin nr. 1, datë 7.1.2005, të Gjykatës Kushtetuese*).

83. Edhe GJEDNJ-ja në jurisprudencën e saj për të drejtën e votës ka theksuar se neni 3 i Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së përfshin parimin e trajtimit të barabartë të të gjithë qytetarëve në ushtrimin e së drejtës së tyre për të votuar, por nuk nënkupton se të gjitha votat duhet të kenë domosdoshmërisht peshë të barabartë për sa i përket rezultatit të zgjedhjeve. Pra, asnjë sistem zgjedhor nuk mund të shmangë që disa vota “të shkojnë dëm” (*shih Partija “Jaunie Demokrati” dhe Partija “Mësu Zeme” kundër Letonisë, 29.11.2007*).

84. Ndërsa referuar Kodit të Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore, të miratuar nga Komisioni i Venecias, votimi i barabartë përfshin dy aspekte, të drejtën për votim të barabartë, sipas të cilit çdo votues ka, në parim, një votë dhe fuqia e barabartë e votës, pra mandatet duhet të ndahen në mënyrë të barabartë midis zonave zgjedhore (*shih përmbledhjen e opinionëve dhe raporteve të Komisionit të Venecias për sistemet zgjedhore, datë 18.3.2019*).

85. Bazuar në standardet e mësipërme, Gjykata do të analizojë kushtetutshmërinë e parashikimit të lidhëzës “dhe” në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor të ndërlidhur me nenin 163 të tij, pra nëse bie ndesh me të drejtën për të zgjedhur të organizatës dhe individëve, pra në kuptim të ndikimit të tyre në formimin e vullnetit politik në një shoqëri demokratike. Vetëm për kërkuesit individë Gjykata do ta shqyrtojë të drejtën për të zgjedhur të lidhur me parimin e barazisë përpara ligjit. Gjithashtu, do të analizohet nëse parashikimi i presjes dhjetore në pikën 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor bie ndesh me nenin 64 të Kushtetutës.

a) Për parashikimin e lidhëzës “dhe” në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor të lidhur me nenin 163 të tij

86. Gjykata, sikurse u theksua më sipër (*shih paragrafin 68 të vendimit*), vëren se e vetmja garanci e përcaktuar edhe nga neni 64, pika 3, fjalë e parë e Kushtetutës është se zgjedhësit, në ushtrim të së drejtës për të zgjedhur, gëzojnë të drejtën për të dhënë votë parapëlqyese për kandidatët e listave shumemërore. Pra, në nivel kushtetues edhe në lidhje me zgjedhësit është garantuar e drejta për të ushtruar votën parapëlqyese. Prandaj, duke marrë në konsideratë se lidhëza “dhe” nuk cenon detyrimin e nenit 64 të Kushtetutës për garantimin e së drejtës së zgjedhësve për të shprehur, përmes votimit, preferencën e tyre për jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore (*shih paragrafin 67 të vendimit*), Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesve – organizata dhe individët - për cenimin e së drejtës për të zgjedhur është i pabazuar. Paraqitja në KQZ e dy komponentëve të listës shumemërore nuk kufizon të drejtën e shtetasve për të votuar, në aspektin e së drejtës për të zgjedhur, pasi ata mund ta ushtrojnë lirisht këtë të drejtë edhe për secilin nga kandidatët që ata preferojnë. Në këtë drejtim, Gjykata evidenton se e drejta e zgjedhësve për të shprehur opinionin e tyre nuk kufizohet nga ky parashikim ligjor, për sa kohë legjislacioni nuk ka vendosur asnjë ndalim dhe nuk ka përcaktuar kritere, të cilat duhet të përmbushen nga individët për të ushtruar të drejtën e tyre të garantuar nga neni 45 i Kushtetutës.

87. Edhe për sa i përket pretendimit të individëve për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit, për shkak se mënyra e paraqitjes së listës ligjëron diskriminimin midis kandidatëve në secilin komponent të listës, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuesve, në thelb, lidhen me barazinë ndërmjet

kandidatëve ose partive politike dhe në këtë mënyrë nuk ndikojnë në të drejtën e tyre për të zgjedhur. Bazuar në këtë premisë, Gjykata nuk konstaton cenim të parimit të barazisë përpara ligjit për individët, për sa kohë që parashikimet ligjore i drejtohen në mënyrë të njëjtë të gjithë zgjedhësve, duke garantuar mundësinë për të gjithë ata për të ushtruar të drejtën e votës pa dallime mbi bazë shtrese ose përkatësie në grupe të caktuara shoqërore ose mbi baza, kritere apo kategori të tjera, që të ndikojnë në formimin e vullnetit politik në një shoqëri demokratike.

88. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesve se lidhëza “dhe” në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor të lidhur me nenin 163 të tij cenon të drejtën për të zgjedhur të lidhur me parimin e barazisë përpara ligjit, është i pabazuar.

b) Për parashikimin e presjes dhjetore në pikën 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor

89. Gjykata, sikurse evidentoi për subjektet parti politike (*shih supra paragrafin 77 të vendimit*), konstaton se parashikimi i presjes dhjetore në përcaktimin e numrit të kandidatëve në listën shumemërore në të dy komponentët e saj, nuk cenon parashikimet e nenit 64, pika 3, fjalía e parë, i Kushtetutës, që zgjedhësit gëzojnë të drejtën për të dhënë votë parapëlqyese për kandidatët e listave shumemërore. Edhe në këtë rast pretendimet e kërkuesve lidhen me shpërndarjen e mandateve sipas rezultatit të votimit, çka nuk është garantuar në nivel kushtetues (*shih supra paragrafin 67 të vendimit*). Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesve se parashikimi i presjes dhjetore në pikën 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor cenon të drejtën për të zgjedhur, është i pabazuar.

90. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesve janë të pabazuara, sipas arsyetimit të mësipërm, ndaj kërkesa rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “a” dhe 134, pika 1, shkronjat “g”, “h” dhe “i”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 24.12.2024.

Shpallur më 4.2.2025.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Sonila Bejtja, Genti Ibrahim, Ilir Toska, Sandër Beci, Marjana Semini

Anëtarë kundër: Marsida Xhaferllari, Fiona Papajorgji

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të vënë në lëvizje nga disa kërkues (shtatë parti politike, një organizatë dhe katër individë), me objekt shfuqizimin e neneve 67 dhe 163 të Kodit Zgjedhor, jemi kundër qëndrimit të shumicës që ka vendosur rrëzimin e kërkesës. Në mbështetje të nenit 132, pika 3, të Kushtetutës dhe nenit 72, pika 8, të ligjit nr. 8577/2000, që parashikojnë publikimin e mendimit të pakicës së bashku me vendimin përfundimtar të Gjykatës, parashatrojmë në vijim argumentet që mbështesin qëndrimin tonë kundër.

2. Me ligjin nr. 81/2024 Kuvendi ka miratuar disa ndryshime në Kodin Zgjedhor, duke riformuluar tërësisht nenet objekt kundërshtimi, të cilat kanë parashikuar mënyrën e paraqitjes së listës shumemërore nga partitë politike në KQZ dhe shpërndarjen e mandateve për kandidatët fitues. Kërkuesit kanë pretenduar se këto dispozita bien ndesh me nenin 64 të Kushtetutës, i cili parashikon se votimi parapëlqyes garantohej për jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore, si dhe të drejtën e votës, parimin e barazisë përpara ligjit (midis kandidatëve dhe midis partive) dhe parimin e sigurisë juridike. Konkretisht, pretendimet e kërkuesve lidhen me përdorimin e lidhëzës “dhe”, në kuptim të detyrimit të partive politike për të paraqitur listën me renditje të fiksuar dhe listën që i nënshtrohet votimit parapëlqyes në pikën 1 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor. Sipas kërkuesve, kjo dispozitë e lexuar së bashku me nenin 163 të tij, sipas të cilit mandatet për kandidatët fitues fillimisht shpërndahen sipas renditjes së listës shumemërore me renditje të fiksuar të subjektit zgjedhor dhe, në

rast shterimi të saj, vijohet me kandidatët fitues të listës shumemërore që i nënshtrohen votimit parapëlqyes, cenojnë të drejtat dhe parimet kushtetuese. Gjithashtu, parashikimi i presjes dhjetore në mënyrën e llogaritjes së kandidatëve në listë (ata me renditje të fiksuar dhe ata që i nënshtrohen votimit parapëlqyes), të parashikuar në pikën 2 të nenit 67 të Kodit Zgjedhor, bie ndesh me nenin 64 të Kushtetutës.

3. Nuk jemi dakord me qëndrimin e shumicës për rrëzimin e kërkesës, pasi vlerësojmë se dispozitat e kundërshtuara kanë krijuar iluzionin e ekzistencës së votës parapëlqyese, por jo zbatimin e saj në praktikë. Si të tilla, ato bien ndesh me nenin 64 të Kushtetutës të lidhur me nenin 45 të saj, si dhe parimet themelore të shtetit të së drejtës dhe demokracisë përfaqësuese. Lidhur me këto të fundit, duhet evidentuar se ekziston një lidhje e ngushtë midis parimit të shtetit të së drejtës, demokracisë dhe të drejtave themelore. Është e vështirë të konceptohet demokracia dhe të drejtat themelore, të paktën në kontekstin e demokracive liberale evropiane, pa shtetin e së drejtës. Pa shtetin e së drejtës nuk ka barazi përpara ligjit ose të drejta themelore efektive. Në të njëjtën kohë, pa demokraci ose të drejta themelore do të viheshin në pikëpyetje elementet kryesore dhe objektivat e shtetit të së drejtës.¹²

4. Kushtetuta në nenin 3 të saj ka garantuar parimin themelor të pluralizmit si element thelbësor të shtetit të së drejtës. Gjykata ka pohuar se kushti bazë për pluralizmin janë zgjedhjet e lira, shumësia e interesave, lejimi i hapësirave për organizimin e mekanizmave të presionit ndaj organeve të pushtetit dhe një shtet që është i përgjegjshëm ndaj nevojave të qytetarëve. Pushteti i përfaqësuesve kufizohet nga kushtetuta dhe mekanizma të tjerë të balancimit dhe kontrollit të pushteteve dhe problemet e përfaqësimit të drejtë janë çështje të shanseve të barabarta që zëri i gjithkujt të dëgjohet ose të jetë i përfaqësuar. Ndërsa në nenin 1, paragrafi 3, Kushtetuta ka sanksionuar *parimin e barazisë së votës*, i cili ka komponentin e tij *aktiv* (e drejta për të votuar) dhe atë *pasiv* (e drejta për t'u votuar/zgjedhur) (*shih vendimin nr. 32, datë 21.6.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Pa mohuar rëndësinë e rolit qendror që luajnë

partitë politike në sistemin zgjedhor dhe në formimin e vullnetit politik, për shkak të të cilit Kushtetuta në nenin 9 të saj i ka dedikuar atyre një parim të veçantë themelor, theksojmë se kushtetutëbërësi me ndryshimet kushtetuese të vitit 2020, duke prezantuar votimin parapëlqyes, i ka dhënë vëmendje të veçantë zgjedhësve, si një mënyrë e demokratizimit të vetë partive politike dhe të shoqërisë në tërësi. Shumica, në të kundërt me qëllimin e kushtetutëbërësit, e ka zhvendosur fokusin te partia politike, duke pohuar se të gjithë kandidatët përcaktohen nga partitë politike dhe se, në thelb, subjekti që konkurren në zgjedhjet parlamentare është partia politike (*shih paragrafin 40 të vendimit*). Edhe Kodi i Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore i miratuar nga Komisioni i Venecias nuk ka bërë dallim midis partisë dhe kandidatit, duke parashikuar se shanset e barabarta duhet të garantohen si për partitë, ashtu edhe për kandidatët (*shih përmbledhjen e opinionëve dhe raportëve të Komisionit të Venecias për sistemet zgjedhore, datë 18.3.2019*). Në këtë kuptim, jemi të mendimit se edhe ndarja që shumica i ka bërë së drejtës së votës, duke analizuar veçmas për secilin subjekt kërkues dy komponentët e saj, *së drejtës për t'u zgjedhur* dhe *për të zgjedhur* (*shih paragrafët 33, 46 dhe 53 të vendimit*) është artificiale dhe nuk u përgjigjet ndryshimeve kushtetuese dhe as qëndrimeve jurisprudenciale të mëparshme për trajtimin e së drejtës themelore të votës (*shih vendimet nr. 31, datë 4.10.2021; nr. 28, datë 30.6.2021; nr. 11, datë 13.3.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Në vlerësimin tonë, parimi themelor i pluralizmit dhe rëndësia që kanë zgjedhjet për qytetarët janë dy komponentë të rëndësishëm në një shoqëri demokratike, që janë të pandarë nga njëri-tjetri dhe funksionojnë së bashku për të garantuar një shtet të së drejtës që promovon dhe mbron demokracinë dhe të drejtat themelore të qytetarëve, midis të cilave të drejtën e votës në të dy komponentët e saj. Nën këtë optikë, parashtrojmë në vijim argumentet tona për pranimin e kërkesës, që na shtynë në qëndrim të kundërt me shumicën.

7. *Së pari*, nuk pajtohemi me interpretimin literal që shumica i ka bërë nenit 64 të Kushtetutës, sipas të cilit ky parashikim kushtetues garanton të

¹² M. P. Maduro, *Mutual trust, mutual recognition and the rule of law*, The XXX FIDE Congress in Sofia, 2023 Congress publications, Vol. 1, f. 2.

drejtën/mundësinë e zgjedhësve për të shprehur, përmes votimit, preferencën e tyre për jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore, por jo rezultatin e tij, duke u bazuar kryesisht në fjalinë e tretë të paragrafit të dytë të këtij neni, i cili parashikon se ligji zgjedhor garanton që votimit parapëlqyes “t’i nënshtrohen” jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore (*shih paragrafin 67 të vendimit*). Në vlerësimin tonë, shumica, duke përdorur vetëm metodën e interpretimit të ngushtë gramatikor, në thelb, ka bërë një interpretim mekanik, që injoron kontekstin e zhvillimeve shoqërore dhe politike, në të cilin është miratuar norma kushtetuese, duke iu larguar qëllimit të kushtetutëbërësit. Në terma kushtetues, kuptimi që shumica i ka dhënë përmbajtjes së nenit 64 të Kushtetutës nuk ka mbajtur në konsideratë metodat e interpretimit historik, sistematik dhe teleologjik. Këto metoda interpretimi janë pranuar në jurisprudencën e Gjykatës, e cila asnjëherë nuk i ka parë të shkëputura ato ose të vendosura në rend hierarkik, duke u bazuar thjesht në interpretimin gjuhësor/gramatikor të dispozitave kushtetuese.

8. Në këtë kuptim, për sa i përket interpretimit historik, konstatohet se kushtetutëbërësi në vitin 2020 për herë të parë parashikoi votimin parapëlqyes, në ndryshim nga dispozitat e mëparshme, të cilat sanksiononin vetëm sistemin proporcional me zona zgjedhore shumemërore dhe i delegonin ligjvënësit kriteret dhe rregullat për zbatimin e tij. Ndryshimet kushtetuese u bënë për t’iu përgjigjur nevojës që shoqëria kishte për demokratizimin e sistemit zgjedhor dhe krijimin e një lidhjeje më të afërt midis qytetarit dhe të zgjedhurit, si një hap përpara në forcimin e demokracisë përfaqësuese. Ndryshimet kushtetuese u pasuan nga ndryshimet e Kodit Zgjedhor në vitin 2020, të cilat parashikuan një mënyrë të re të shpërndarjes së mandateve, bazuar në mekanizmin e herësit, i cili nuk mund të ishte më shumë se 10,000 vota. E vënë në lëvizje nga dy parti politike, Gjykata vendosi shfuqizimin e nenit 163, pika 3, të Kodit Zgjedhor, duke vlerësuar se kushtetutëbërësi, për herë të parë, me ndryshimet e vitit 2020, ka parashikuar votën parapëlqyese duke e përcaktuar atë shprehimisht si e drejtë që gëzohet nga zgjedhësit dhe duke i dhënë kështu një kuptim të ri së drejtës themelore të zgjedhur, të garantuar nga neni 45 i Kushtetutës. Sipas Gjykatës, ndonëse në çështjet e sistemit zgjedhor ligjvënësi, si rregull, është i lirë të

veprojë brenda hapësirës së tij normuese, zbatimi i herësit në praktikë, lidhur me vlerën numerike, ishte një mekanizëm disproporcional, i cili e shndërronte votën parapëlqyese në të drejtë iluzore, duke cenuar thelbin e së drejtës për të zgjedhur (*shih vendimin nr. 28, datë 30.6.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kontekst historik, ligjvënësi miratoi sërish ndryshimet në Kodin Zgjedhor, të cilat ishin objekt i këtij gjykimi kushtetues, ndaj, si rezultat i interpretimit historik, arrijmë në përfundimin se rregullat e reja ligjore nuk mund dhe nuk duhet ta shndërronin votën parapëlqyese në të drejtë iluzore, që cenon thelbin e së drejtës së votës.

9. Për sa i takon interpretimit sistematik, vihet re se neni 64 i Kushtetutës është pozicionuar në pjesën e tretë të saj, kreut I, që rregullon Kuvendin, duke treguar sistemin zgjedhor, përfshirë zgjedhjet dhe afatin e Kuvendit. Kjo do të thotë se qëllimi i dispozitës kushtetuese është të rregullojë mënyrën se si krijohet Kuvendi dhe si e merr ai legjitimitetin demokratik nga qytetarët. Paragrafi 3 i nenit 64 ka parashikuar se zgjedhësit gëzojnë të drejtën për të dhënë votë parapëlqyese dhe se ligji për zgjedhjet garanton që këtij votimi t’i nënshtrohen jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore, si dhe të sigurohet përfaqësimi gjinor. Ndonëse delegimi për detajimin e rregullave të zbatimit të sistemit zgjedhor i është dhënë ligjvënësit, pozicioni që rregulli i votës parapëlqyese ka në sistemin e normave kushtetuese tregon se ai mekanizëm përcakton formimin e Kuvendit dhe lidhet me rezultatin e zgjedhjeve, pra për deputetët e zgjedhur nga qytetarët. Një interpretim i ndryshëm nuk do të përmbushte qëllimin e kushtetutëbërësit, pasi nuk do të jepte efekt konkret në të drejtën e zgjedhësve për të ndikuar në përzgjedhjen e kandidatëve të preferuar prej tyre, duke e bërë atë formale dhe thjesht iluzive.

10. Ndërsa në lidhje me interpretimin teleologjik, duke iu referuar raportit për projektligjin e ndryshimeve kushtetuese të vitit 2020 të Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut të Kuvendit, vërehet se kushtetutëbërësi ka ndryshuar nenin 64 të Kushtetutës për t’u dhënë mundësinë votuesve për të zgjedhur kandidatët e parapëlqyer nga lista e subjekteve zgjedhore, për të garantuar mekanizmat për rritjen e përgjegjësisë së kandidatëve ndaj votuesve të tij dhe për të ulur rolin e drejtuesve të partive politike për t’iu imponuar kandidatëve të zgjedhur dhe për të favorizuar kandidatët më të

kualifikuar duke qenë se përzgjedhja e tyre do të bëhet drejtpërdrejt nga populli. Në këtë pikë, theksojmë se arsyetimi i shumicës se qëllimi i kushtetutëbërësit është garantimi i së drejtës/mundësisë së zgjedhësve për të shprehur, përmes votimit, preferencën e tyre për jo më pak se dy të tretat e listës shumemërore, ndërsa mënyra e shpërndarjes së mandateve i është lënë në diskrecion ligjvënësit, pasi në thelb është partia ajo që konkurron dhe shtetasit votojnë kandidatët e caktuar nga partia politike (*shih paragrafin 72 të vendimit*), bie ndesh me qëllimin e deklaruar zyrtarisht në dokumentet parlamentare, ndaj ai nuk qëndron.

11. *Së dyti*, interpretimi i shumicës nuk ka mbajtur në konsideratë qëndrimin e shprehur më parë nga Gjykata lidhur me kuptimin e nenit 64 të Kushtetutës për votimin parapëlqyes (*shih supra paragrafin 8*). Gjykata theksoi se neni 45 i Kushtetutës duhet të interpretohet së bashku me nenin 64 të saj, në të cilin jo vetëm është përcaktuar sistemi zgjedhor, por kushtetutëbërësi për herë të parë, me ndryshimet e vitit 2020, ka parashikuar votën parapëlqyese, duke e përcaktuar atë shprehimisht si e drejtë që gëzohet nga zgjedhësit dhe duke i dhënë kështu një kuptim të ri së drejtës së votës. Dhënia në mënyrë të shprehur e në nivel kushtetues e së drejtës së votës parapëlqyese për zgjedhësit nënkupton se ajo ka marrë një dimension të ri dhe mënyra se si ajo respektohet nga ligjvënësi i nënshtrohet kontrollit kushtetues. E drejta e votës parapëlqyese e zgjedhësve, e parashikuar në nenin 64, pika 3, të Kushtetutës, nuk mund të interpretohet se vlen vetëm për të shprehur preferencat e tyre, por ndikon duke sjellë një kufizim në shpërndarjen e mandateve (*shih vendimin nr. 28, datë 30.6.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, jemi të mendimit se e drejta e votës parapëlqyese duhet të ketë ndikim në rezultatin e zgjedhjeve në atë masë që të respektojë prapë kushtetues prej dy të tretave të përbërjes së Kuvendit. Kjo do të thotë se ligjvënësi, brenda hapësirës normuese që i ka lejuar delegimi kushtetues, duhet të siguronte mekanizmat e duhur për të garantuar lidhjen kushtetuese midis votimit parapëlqyes dhe përbërjes së Kuvendit, pra rezultatit të zgjedhjeve.

12. Duke iu rikthyer rastit konkret, konstatojmë se ndonëse kemi të bëjmë me të njëjtat parashikime kushtetuese dhe parime themelore, rezultati në të cilin ka arritur shumica është diametrisht i kundërt, duke krijuar në këtë mënyrë iluzionin e ekzistencës

së votës parapëlqyese dhe jo zbatimin e saj në praktikë. Në vlerësimin tonë, shumica ka ndryshuar pa asnjë arsye të qenësishme qëndrimin e saj të pranuar më parë, në të cilin ka arritur në përfundimin se votimi parapëlqyes i parashikuar në Kushtetutë ndikonte në shpërndarjen e mandateve, pra në rezultatin e votimit dhe jo në fazën e parë të përgatitjes së listave shumemërore ose të pjesëmarrjes së kandidatëve në listën që i nënshtrohet votimit parapëlqyes.

13. Shumica në vendimin e saj jo vetëm që nuk jep arsyet që justifikojnë ndryshimin e kësaj jurisprudence, por çka është më e rëndësishme, as nuk përmend vendimin e mëparshëm të Gjykatës, duke vënë në dyshim koherencën e jurisprudence së saj dhe ndikimin që ajo ka në pritshmëritë e ligjshme të qytetarëve. Ky ndryshim i jurisprudence kushtetuese nuk është në përputhje me parimin e shtetit të së drejtës të sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës, i cili imponon rregullin e vazhdimësisë së jurisprudence dhe ndryshimi i praktikës mund të realizohet nëse ekzistojnë arsye të forta që do ta justifikonin një ndërmarrje të tillë dhe vetëm në rastet kur kjo është e paevitueshme, objektivist e domosdoshme, si dhe kushtetutshmërisht e bazuar dhe e arsyetuar. Në këtë pikë, theksojmë se çdo ndryshim i precedentëve ose korrigjimi i doktrinës zyrtare kushtetuese mund të bëhet vetëm për arsye të rëndësishme, pasi duke vendosur në kundërshtim me një praktikë të konsoliduar dhe pa dhënë argumente në lidhje me këtë fakt, Gjykata shmanget nga korniza e rregullave të një procesi të drejtë e të ndershëm (*shih vendimet nr. 20, datë 1.6.2011; nr. 30, datë 17.6.2010; nr. 21, datë 29.4.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

14. *Së treti*, nisur nga premisa e mësipërme, vlerësojmë se lidhëza “dhe” në paragrafin e parë të nenit 67 të Kodit Zgjedhor ka cenuar garancinë kushtetuese të nenit 64 të Kushtetutës. Nga interpretimi i paragrafit të parë të nenit 67 të kodit konstatohet se partitë politike kanë detyrimin për të depozituar listën shumemërore, e cila përbëhet nga pjesa e listës me kandidatë me renditje të fiksuar dhe ajo me kandidatët që i nënshtrohen votimit parapëlqyes. Ky detyrim, i lexuar në harmoni me nenin 163 të Kodit Zgjedhor, sipas të cilit marrin më parë mandat kandidatët e listës me renditje të fiksuar, nënkupton se pavarësisht numrit të votave që do të marrin kandidatët e listës që i nënshtrohen votimit parapëlqyes mundësia për të fituar një

mandat do të jetë pothuajse e pamundur, veçanërisht në zonat e vogla zgjedhore të vendit. Sikurse kërkesit parashtuan përpara Gjykatës, duke iu referuar rezultateve të zgjedhjeve të përgjithshme të vitit 2021, nga 12 qarqe, mandatet shpërndahen midis dy partive më të mëdha në vend, me përjashtim të 3 qarqeve në të cilat kanë fituar mandat edhe kandidatë të partive të treta (përkatësisht Tirana-dy parti, kanë fituar 3 mandate, Fieri-1 parti ka fituar 1 mandat dhe Shkodra-2 parti kanë fituar 3 mandate). Kështu, në total, nga 140 mandate, 39 do të fitohen nga kandidatët e listës që i nënshtrohen votimit parapëlqyes, ndërsa 99 mandate nga kandidatët e listës së fiksuar. Po kështu, rezulton se votimi parapëlqyes është i zbatueshëm vetëm për dy partitë më të mëdha, të cilat pasi plotësohet numri i mandateve për listën me renditje të fiksuar mund të shpërndajnë mandate edhe për listën e kandidatëve që i nënshtrohen votimit parapëlqyes. Përkundrazi, për partitë e tjera më të vogla kjo mundësi nuk zbatohet në asnjë qark (të paktën nisur nga rezultatet e votimeve të mëparshme), për shkak se numri i mandateve që këto parti politike fitojnë është 1 ose 2, duke u përzgjedhur kandidati i listës me renditje të fiksuar dhe duke mos pasur mundësi që të vijohet me listën e kandidatëve që i nënshtrohen votimit parapëlqyes. Ky shembull ilustron se mekanizmi ligjor i shpërndarjes së mandateve largon haptazi parashikimin kushtetues nga zbatimi në praktikë, duke e shndërruar votimin parapëlqyes në të drejtë iluzive.

15. Për sa më sipër, ne, gjyqtaret në pakicë, vlerësojmë se dispozitat aktuale nuk përmbushin parashikimet e nenit 64 të Kushtetutës për garantimin e votimit parapëlqyes për dy të tretat e listës shumemërore, cenojnë të drejtën për të zgjedhur, si dhe parimet themelore të shtetit të së drejtës dhe demokracisë përfaqësuese. Në këtë mënyrë, një sistem ku votuesit mund të zgjedhin kandidatin e tyre të preferuar, por nuk kanë asnjë garanci se preferenca e tyre do të ndikojë në rezultatin final të zgjedhjeve, cenon vetë thelbin e së drejtës së votës. Parashikimi në nivel kushtetues i votimit parapëlqyes kishte qëllim dhënien shtetasve të së drejtës për të kontrolluar personat që i përfaqësojnë, në ndryshim nga sistemi i mëparshëm i listave të mbyllura dhe kandidatëve të paracaktuar.

16. *Së katërti*, edhe pretendimi tjetër se parashikimi i presjes dhjetore në nenin 67 të Kodit

Zgjedhor cenon garantimin e parashikimit kushtetues të votimit parapëlqyes, është i bazuar. Pika 2 e nenit 67, ndër të tjera, ka parashikuar se numri i përgjithshëm i kandidatëve në listën me renditje të fiksuar është i barabartë me numrin e mandateve për çdo zonë zgjedhore pjesëtuar për tre. Kur nga ky pjesëtim nuk rezulton numër i plotë mandatesh, atëherë në rast se presja dhjetore, si pasojë e pjesëtimit, është e barabartë ose më e madhe se 0,5, lista përmbillet me numrin e plotë pasrendës, ndërsa kur si pasojë e pjesëtimit rezulton presja dhjetore më e vogël se 0,5, lista shumemërore me renditje të fiksuar e kandidatëve mbyllet me numrin e plotë pararendës. Ndonëse vlerësojmë se rrrumbullakosja e numrit të mandateve pas presjes dhjetore përbën një formë praktike të përllogaritjes matematikore të numrit të votave, e cila kërkon detyrimisht një numër të plotë për dhënien e mandatit kandidatit fitues, konstatojmë se ligjvënësi ka parashikuar se kjo përllogaritje në disa raste shkon në favor të kandidatëve të listës me renditje të fiksuar. Për ilustrim, kërkesit kanë paraqitur rastin e qarkut Shkodër, në të cilin një e treta e numrit 11 (numri i mandateve) është 3,66, ndërsa dy të tretat 7,33. Sipas parashikimit aktual të Kodit Zgjedhor, numri 3,6 (i cili i përket numrit të mandateve të listës me renditje të fiksuar - pra një e treta), do të rrrumbullakoset me 4 mandate. Kurse numri 7,33 (që i përket listës së kandidatëve që i nënshtrohen votimit parapëlqyes-pra dy e treta), do të rrrumbullakoset me 7 mandate, i cili është nën pragun kushtetues “jo më pak se dy e treta” (7 është më e vogël se 7,33).

17. Në vlerësimin tonë, dispozita ligjore nuk mund të shkojë në kundërshtim me atë çka ka parashikuar Kushtetuta, pasi, sikurse ka theksuar Gjykata në jurisprudencën e saj, përmbajtja e dispozitës kushtetuese nuk mund të mënjanohet ose të tejkalohet, duke u dhënë përparësi akteve juridike që dalin në bazë dhe për zbatim të Kushtetutës dhe se atë që nuk ka dashur ta bëjë Kushtetuta, nuk mund ta bëjë ligji (*shih vendimet nr. 36, datë 4.11.2021; nr. 25, datë 5.12.2008; nr. 29, datë 9.11.2005, të Gjykatës Kushtetuese*). Në rastin kur dispozitat ligjore janë në tejkalim të normave kushtetuese, Gjykata ka vlerësuar se është prekur, veç të tjerash, edhe parimi i shtetit të së drejtës, i shprehur me përparësinë e normave të Kushtetutës në raport me normat e tjera ligjore (*shih vendimin nr. 25, datë 5.12.2008, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në përfundim, mbështetur në argumentet e mësipërme, ne, gjyqtaret në pakicë, vlerësojmë se Gjykata duhej të kishte pranuar kërkesën e kërkuësve dhe të vendoste shfuqizimin e lidhëzës “dhe” në nenin 67 të Kodit Zgjedhor, parashikimin për rrumbullakosjen e presjes dhjetore në favor të kandidatëve të listës shumemërore me renditje të fiksuar, si dhe paragrafin e tretë të nenit 163 të këtij kodi, sipas arsyetimit të mësipërm.

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari

Formati 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2025

Adresa: Rr. “Nikolla Jorga”, Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Çmimi 288 lekë

